

**Tartu Linnavalitsus
Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond**

**ANKEETKÜSITLUSE
TARTU JA TARTLASED 2008
TULEMUSED**

Koostaja: Kersti Aro

TARTU 2008

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
VALIM JA KÜSITLUSE METOODIKA	5
TARTLASTE ÜLDISELOOMUSTUS	7
SOTSIAAL-DEMOGRAAFILINE TAUST	7
TÖÖ JA ÕPPIMISEGA HÕIVATUD TARTLASED	11
SOTSIAALNE LÄVIMINE	13
ELUKOHA IDENTITEET	15
ELUASE	17
ELAMISTINGIMUSED	18
ELUASEMEKULUD	21
ELAMISTINGIMUSTE PARANDAMINE	22
OMANDISUHTED JA ELAMU HALDAMINE.....	24
ELUKOHAVAHETUSED	29
ELANIKE SUBJEKTIIVSED EELISTUSED ELAMUTURUL	32
TARTLASTE IGAPÄEVASED KÄIGUD JA TRANSPORDIKASUTUS	34
ÜHISTRANSPOORT	38
ELUASEME LÄHIÜMBRUSE KVALITEET JA HEAKORD	40
TURVALISUS	45
TEENUSTE KÄTTESAADAVUS JA RAHULOLU	48
TEENUSTE KÄTTESAADAVUS	48
RAHULOLU TEENUSTEGA	51
KAUBANDUSE ARENG	56
KULTUURISÜNDMUSTE PIISAVUS JA KÜLASTATAVUS.....	58
TARTU LINNA ARENG	60
HINNANG LINNAVALITUSE TÖÖLE.....	61
INTERNETI KASUTAMINE JA INFO KÄTTESAADAVUS	62
TEADLIKKUS ARENGUDOKUMENTIDEST JA KAMPAANIATEST	65
TURISTIDELE EKSPONEERITAVAD OBJEKTID	68
RAHULOLU OMA LINNAGA	70
KOKKUVÕTE	72
KASUTATUD MATERJALID	75
LISA	76
Lisa 1 Eestikeelne ankeet	

Sissejuhatus

Ankeetküsitlus „Tartu ja tartlased 2008” on ülelinnaline regulaaruuring, mille eesmärgiks on saada teavet elanike rahulolu kohta linnaelu erinevate valdkondadega. Uuringus on käsitletud selliseid teemasid nagu tartlaste töö ja sotsiaalne toimetulek, eluase, elukohavahetused, eluaseme lähikümbus ja selle kvaliteedi, heakorra, sotsiaalsed vms probleemid, rahulolu erinevate teenustega ning Tartu linna areng.

Antud uuring on oma järjestuselt neljas. Esimene sarnane ülelinnaline arvamusuuring toimus 1986. aastal TRÜ linnalabori teadurite eestvedamisel. Alates 1998. aastast on küsitlust korraldatud regulaarselt iga viie aasta tagant ning mille toimumisel on suuremal või vähemal määral tehtud koostööd Tartu Ülikooliga.

Aastatega on küsimustikku täiendatud ja kaasajastatud. Võrreldavuse tagamiseks arvestati küsimustiku kokkupanemisel eelmise, 2003. aasta „Tartu ja tartlased 2003” ankeediga, kuid arvestati ka linnavalitsuse liikmete ning osakondade esindajate (linnamajanduse, linnaplaneerimise ja maakorralduse, kultuuri- ja tervishoiuosakonna) ettepanekutega.

Küsitlus toimus 2008. aasta aprillist kuni oktoobrini. Elanike küsitlemise, andmesisestuse ja tabelaruande koostamine telliti Tartu ülikooli sotsioloogia osakonnalt.

Aruandes on tulemused esitatud kogu linna kui terviku kohta ning lisaks võrreldud linnaosade tasandil. Peale selle on võrdlusandmetena kasutatud 1998. ja 2003. aastal toimunud ankeetküsitluse „Tartu ja tartlased”, 2008. aasta hilissuvel valminud Tallinna linnaelanike rahulolu-uuringu (valimi suurus 1000 tallinlast) ning mõne näitaja osas ka Läänemere Linnade Liidu koostatud Läänemere regiooni linnu hõlmava uuringu tulemusi (valimi suurus 71 linna). Andmete võrdlusmomentid on tekstis tähistatud tumeda kirjaga.

Kuna ankeetküsitluses käsitletud valdkondi oli suhteliselt palju, siis on aruandes esitatud üksnes üldisemad ja olulisemad tulemused. Uurimistöoga, andmefailiga (fail on SPSS for Windows 11.5

formaadis) ja tabelaruandega koos avatud vastustega originaalkujul saab tutvuda Tartu linnavalitsuse linnaplaneerimise ja maakorralduse osakonna arhiivis.

Küsitlustulemused on abimaterjaliks Tartu linnavalitsuse linna arengukavade ja planeeringute koostamisel. Veel kasutatakse tulemusi üle-euroopalise säästva arengu seiremetoodika Euroopa ühtsete indikaatorite nagu „Elanike rahulolu oma linnaga” ning „Kohalikud liikumisvõimalused ja reisijatevedu” väljaselgitamisel. Aga eelkõige saavad Tartu linnavalitsuse osakonnad küsitlustulemustele tuginedes oma tegevusi korrigeerida, et probleeme leevendada või kõrvaldada või rõõmu tunda tehtu üle, millega linnaelanikud rahul on.

Uuringu aruanne koosneb uuringu tausta kirjeldusest, küsitluse põhitulemustest, kokkuvõttest ja lisast. Lisas asub eestikeelne ankeet.

Valim ja küsitluse meetoodika

Seoses vajadusega iseloomustada Tartu linnaosi seati eesmärgiks küsitleda igast linnaosast vähemalt 100 elanikku, Annelinnast kui suurimast linnaosast 200. Sarnaselt kahele eelmisele küsitlusele liideti väikese elanike arvuga Maarjamõisa linnaosa üheks küsitluspiirkonnaks Tammelinna, samuti ühendati üheks küsitluspiirkonnaks Ropka ja Ropka tööstuse linnaosad. Kokku planeeriti küsitleda 1600 inimest.

Valimi moodustamiseks koostati Tartu linna maadearvestuse andmebaasi põhjal linna eluruumide nimekiri linnaosade lõikes. Iga linnaosa eluruumidest valiti juhuvalikut kasutades 150 eluruumi (Annelinnas 300). Valitud eluruumide elanikest küsitleti iga eluruumi korral seda 16-70-aastast elanikku, kelle eesnimi oli tähestikus esimene. Küsitlemiseks toimetati ankeet koos vastamisinstruktsioonidega küsitletava kätte ja tuldi sellele hiljem järele. Vajadusel tehti intervjuu: küsitleni esitas küsimused ja pani vastaja poolt antud vastused kirja.

Hiljem laiendati juhuvaliku teel uuritavate eluruumide nimekirja lähtudes olemasolevate vastuste hulgast linnaositi. Samuti koostati väike lisavalim Tartu 13 suurema ühiselamu elanikest, kuna iga ühiselamu kajastus andmebaasis vaid ühe eluruumina. Kokku tegeldi küsitluse käigus 3437 eluruumiga, elaniku küsitlemine õnnestus 1718 juhul (50%). Põhilisteks ebaõnnestumiste põhjusteks olid kontakti mittesaamine küsitletavaga (pole kodus, ei saa korterisse sisse vms) ning vastamisest keeldumine. Kõige keerulisemaks kujunes küsitluse korraldamine Jaamamõisa linnaosas.

Linnaosade lõikes kujunes küsitletute arvuks 100 kuni 124, Annelinnast küsitleti 204 elanikku (tabel 1).

Küsitlejateks olid peamiselt Tartu ülikooli sotsiaalteaduskonna üliõpilased, kokku umbes 70 küsitlejat.

Tabel 1. Tartu linnaosade 16-70- aastaste elanike arv ja küsitletute arv.

Linnaosa	Elanike arv (seisuga aprill 2008)	Küsitletute arv	Küsitletute osatähtsus
Tähtvere	2384	114	4,8
Veeriku	3928	104	2,6
Tammelinna+Maarjamõisa	6004	117	1,9
Ränilinna	1357	101	7,4
Vaksali	2189	107	4,9
Kesklinna	4553	111	2,4
Karlova	6463	105	1,6
Variku	1341	100	7,5
Ropka+Ropka tööstuse	5132	111	2,2
Raadi-Kruusamäe	3404	105	3,1
Supilinna	1120	107	9,6
Ülejõe	5595	108	1,9
Jaamamõisa	2191	124	5,7
Annelinna	20473	204	1,0
Ihaste	1385	100	7,2
Kokku	67519	1718	2,5

Laiendamaks andmeid kogu Tartu elanikkonnale, kaaluti andmeid lähtuvalt soo ja vanuse alusel moodustatud eri linnaosade elanike rühmade osakaaludest kogu Tartu elanike hulgas. Andmed elanikerühmade arvukuse kohta saadi linna registriteenistusest.

Uuringutulemuste töötamiseks kasutati andmetöötlusprogrammi SPSS for Windows 11.5 ning illustreerivate kaartide loomiseks programmi MapInfo Professional 5.5.

Põhjalikumad infot küsitluse metoodika ja valimi kohta on võimalik saada Tartu Ülikooli juures asuvast Eesti Sotsiaalteaduslikust Andmearhiivist (tel 737 1926, e-post: socarch@ut.ee).

Tartlaste üldiseloostus

Antud peatükis kirjeldatakse küsitluses osalenu sotsiaal-demograafilist tausta, elukoha identiteeditunnetust ning tema leibkonna suurust, struktuuri, sissetulekut, sissetulekuallikaid ning nende hinnanguid oma majanduslikule olukorrale nüüd ja tulevikus. Käsitletakse ka töötavate ja/või õppivate tartlaste töönädala pikkust ning töökoha või õppeasutuse asukohta, tartlaste läbikäimist oma naabrite ja oma linnaosa elanikega ning kelle poole tavaliselt tartlane abi saamisel pöördus.

Sotsiaal-demograafiline taust

Küsimustikule vastanutest olid 44% mehed ja 56% naised. 53% vastanutest olid (vaba-)abielus, 31% olid vallalised ning ülejäänud olid lahutatud, lesed või abielus, kuid eraldi elavad. Küsitletute seas oli kõige enam 20-aastaseid (30%) ja 30-aastaseid (20%, tabel 2). Ülejäänud vanusegruppide esindatus oli tagasihoidlikum.

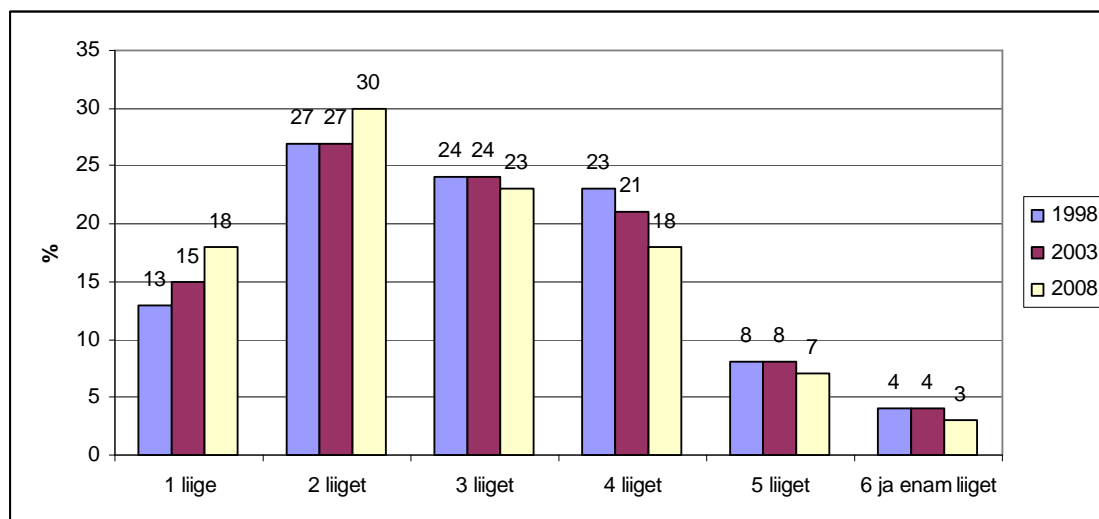
Tabel 2. Küsitletute vanus, %.

Kuni 19 a	20-29 a	30-39 a	40-49 a	50-59 a	60-69 a	70 a ja üle selle
6	30	20	16	10	11	7

31% vastanutest olid ülikooliharidusega, 21% keskharidusega, 19% keskeri(tehnikumi)- või rakenduskõrgharidusega, 13% lõpetamata kõrgharidusega ning ülejäänud olid kutse-, põhi- või algharidusega. Põhiharidusega või alla selle vastanuid oli keskmisest enam Veerikul, kutse-, keskeri- ja rakenduskõrgharidusega Ropkas ja Jaamamõisas ning ülikooliharidusega Tähtveres.

Rahvuse järgi oli eestlasi 83%, venelasi 13% ja muid rahvusi 3%. Muude rahvustena olid enam esindatud ukrainlased ja soomlased. 1% vastanutest jättis oma rahvuse märkimata. Suurema mitte-eestlastest vastanute osatähtsusega linnaosad olid Jaamamõisa (43% mitte-eestlasi), Annelinna (27%) ja Ülejõe (20%). Ülejäänud linnaosade elanikkonnas oli mitte-eestlaste osatähtsus alla 14%.

Keskmine leibkonna suurus oli 2,76 inimest, mis on veidi väiksem kui 2003. aasta uuringu andmetel (keskmine leibkonna suurus 2,94). Suurim leibkond oli 15-liikmeline. Võrreldes 1998. ja 2003. aasta uuringu andmetega on ühe- ja kaheliikmeliste leibkondade osakaal veidi kasvanud ning seda eelkõige neljaliikmeliste perede arvelt (joonis 1). Kõige enam esines leibkondi, kus oli kaks leibkonnaliiget (30%). Kolmeliikmelisi leibkondi oli 23%, nelja- ja üheliikmelisi leibkondi oli võrdselt 18% ning viie ja enama liikmega leibkondi oli 10%. Sarnaselt 2003. aasta uuringute andmetele keskmisest suuremad leibkonnad olid Varikul (3,27 inimest leibkonnas), Ihastes (3,15) ja Tammelinna (3,12). Keskmisest väiksemad leibkonnad olid Ülejõel (2,46) ja Jaamamõisas (2,49).

Joonis 1. Leibkonna suurus, %.

85% leibkondades oli töötavaid inimesi. Valdavalt oli neis leibkondades üks (35%) või kaks (41%) töötavat inimest. Mittetöötavaid inimesi oli 44% leibkondades, kus oli valdavalt (72%) üks mittetöötav täiskasvanu. Lapsi oli 43% küsitletute leibkondades (keskmiselt 1,65 last). Pooltel lastega leibkondadel oli üks laps, veidi üle kolmandikul kaks last ja ülejäänutel kolm või enam last. Neljas leibkonnas oli maksimaalselt viis last. Lastega leibkondi oli keskmisest enam Varikul ja Tammelinna. Lasteaialapsi oli 1/3 lastega leibkondades ja koolilapsi 2/3 lastega leibkondades. Lasteaialapsi oli keskmisest rohkem Varikul ning koolilapsi Varikul, Tammelinna ja Ihastes. Aastatega on töötavate inimestega leibkondade osakaal samaks jäänud (1998. aastal 82%,

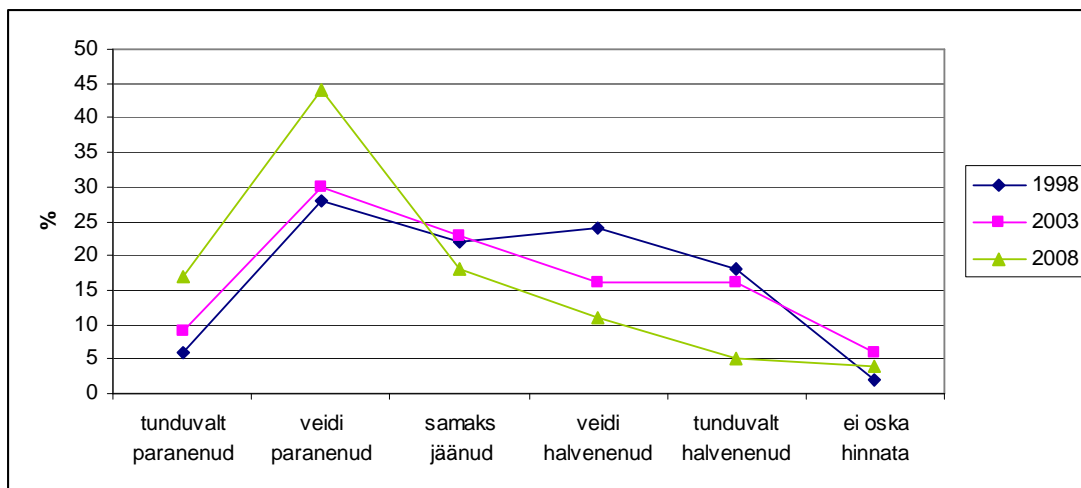
2003. aastal 82%), kuid veidi on kahanenud mittetöötavate täiskasvanute (vastavalt 57%, 54%) ja lastega (vastavalt 46%, 50%) leibkondade osatähtsus.

56% küsitletutest olid palgatöötajad, 13% (üli)õpilased, 14 % pensionärid ja 5% töötavad (üli)õpilased. Ülejäänud gruppide (tööandja-ettevõtja, töotu, kodune jne) osatähtsus oli väga madal.

47% leibkondade keskmine netosissetulek kuus oli 5001-15000 krooni, 19% üle 20001 krooni, 18% 15001-20000 krooni ja alla 5000 krooni 13% leibkondadel. Oma leibkonna sissetuleku jättis märkimata 3% vastanutest. Tuues välja sissetulekute skaala äärmused linnaositi, siis saab öelda, et 22% Karlova, 21% Veeriku ja 21% Jaamamõisa leibkondade keskmine sissetulek kuus jäi alla 5000 krooni ning kuid 20% Ihaste leibkondadel ületas 25 000 krooni kuus. Ülejäänud linnaosades suuri erinevusi ei olnud.

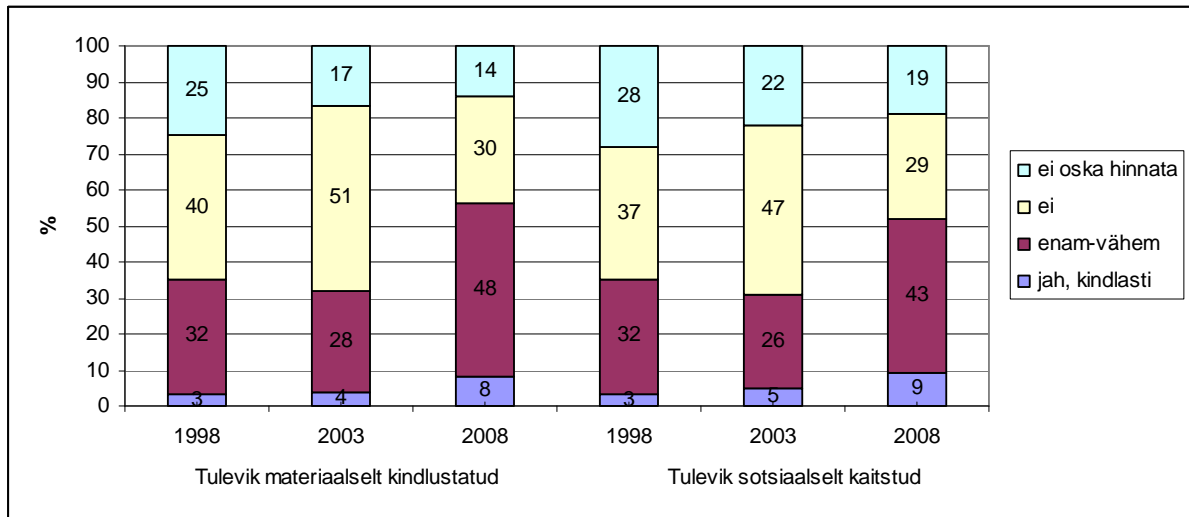
Tartlaste põhilised sissetulekuallikad olid palk või töötasu (82%), pension (31%) ning toetused, stipendiumid või abiraha (29%). 9% tartlastest märkis sissetulekuallikaks ettevõtjatulu, 5% omanditulu ja sissetulekuid kapitalilt (renditulud, dividendid, intressid) ning 5% tartlastest oli teiste isikute ülalpidamisel. Muid sissetulekuallikaid märgiti harvem (laenu, isiklik majapidamine, riigi või omavalitsuse hooldusasutusepoolne ülalpidamine vms, kõiki sissetulekuid alla oli 4%). **Võrreldes 1998. ja 2003. aasta küsitlusandmetega on palga või töötasu osatähtsus sissetulekuallikana aastatega pidevalt suurenenud (1998. aastal 70%, 2003. aastal 76%). Muude sissetulekuallikate osatähtsuses suuri muutusi ei ole toimunud.**

Aasta-aastalt on kasvanud nende tartlaste osatähtsus, kelle hinnangul on nende majanduslik olukord viimastel aastatel paranenud ning kahanenud nende osatähtsus, kelle hinnangul nende majanduslik olukord on halvenenud (joonis 2). Viimase viie aastaga oli majanduslik olukord paranenud 61% tartlaste arvates, samale tasemele oli jäänud 18% ning halvenenud 16% küsitletute arvates. Oma majanduslikku olukorda ei osanud hinnata 4% tartlastest. Hinnang enda majanduslikule olukorrale oli seotud eelkõige leibkonna sissetulekuga ($r=-0,31$), st suurema sissetulekuga leibkonnad märkisid oma majandusliku olukorra paranemist ning väiksema sissetulekuga leibkonnad jällegi halvenemist.

Joonis 2. Tartlaste hinnangud oma majandusliku olukorra muutustele, %.

Kui veel 1998. ja 2003. aastal olid tartlased oma tuleviku materiaalse kindlustatuse ja sotsiaalse kaitstuse (sotsiaaltoetused, maksusüsteem, töötuskindlustus, üleminek töölt pensionile, tõrjutus vms) suhtes suhteliselt pessimistlikul seisukohal, siis nüüd hindasid tartlased oma tulevikku rohkem materiaalselt kindlustatuna ja sotsiaalselt kaitstuna (joonis 3). Umbes pooled tartlastest uskusid, et nende tulevik on sotsiaal-majanduslikult kaitstud-kindlustatud, kolmandik tartlastest arvas, et tulevik on neil ebakindel ning ülejäänud ei osanud oma tulevikku hinnata. Need tartlased, kes märkisid viimastel aastatel toimunud majandusliku seisu halvenemist, tundsid end ka tuleviku suhtes ebakindlalt ($r=0,21$).

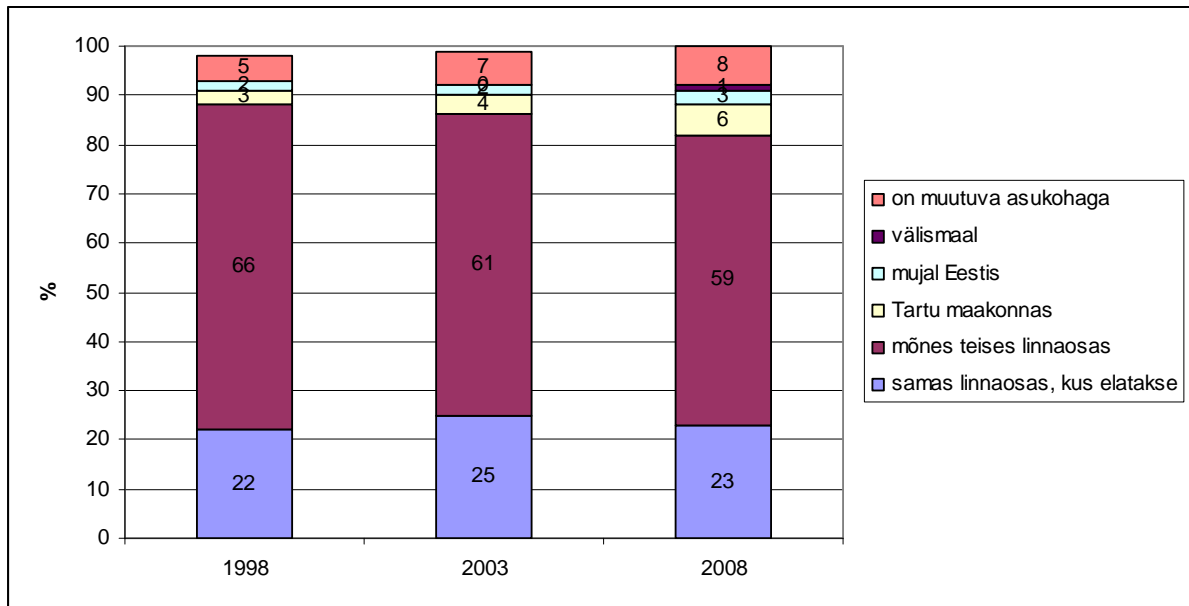
Joonis 3. Tartlaste hinnangud oma tuleviku materiaalse kindlustatuse ja sotsiaalse kaitstuse suhtes, %.

Töö ja õppimisega hõivatud tartlased

Töötavate ja/või õppivate tartlaste osatähtsus ülejäänud elanikkonnast on aasta-aastalt veidi kasvanud. Kui 1998. aastal oli töö ja/või õppimisega hõivatud 73% tartlastest, siis 2003. aastal 77% ning 2008. aastal 81%, sealhulgas palgatöötajaid oli 56%, (üli)õpilasi 13%, ettevõtjaid 8%, töötavaid (üli)õpilasi 5% ning ülejäänud olid kas töötavad pensionärid, palgata töötajad pereettevõttes või tulundusühingu liikmed. Keskmiselt töötas tartlane 38 tundi nädalas (mediaan¹ 40 tundi nädalas).

Jooniselt 4 on näha tartlaste töö- ja õppekohtade asukoht (välja jäeti vastamata vastusevariandid). Aastate jooksul on vähehaaval langenud nende tartlaste osakaal, kes tegeles oma põhitegevusega Tartus (88%-lt 1998. aastal 82%-le 2008. aastal) ning kasvanud Tartumaal (vastavalt 3%-lt 6%-le) ja muutuva asukohaga töökohtade (vastavalt 5%-lt 8%-le) osatähtsus. Mujal Eestis ja välismaal töö- või õppekohtade osatähtsus oli väga väike, alla 4%.

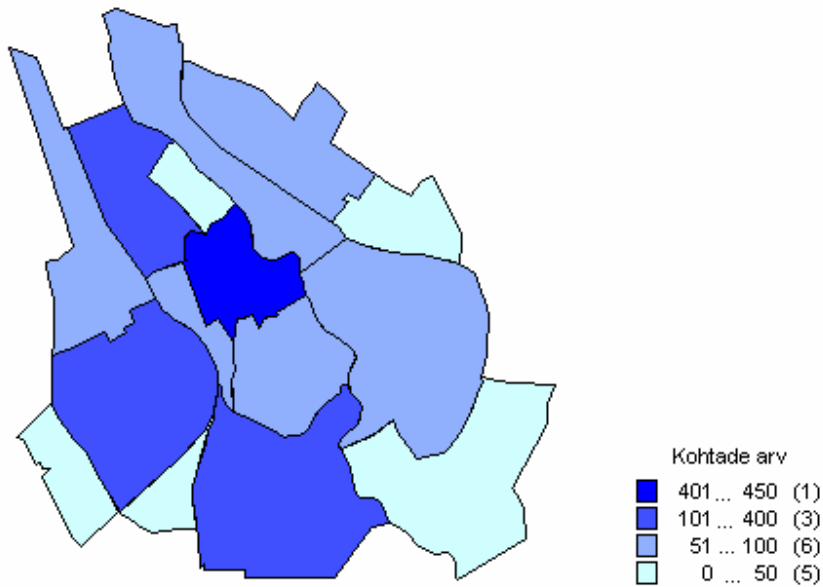
¹ Mediaan keskmine näitab variatsioonireaa keskmist liiget ehk see on arv, millest suuremaid ja väiksemaid väärtusi on variatsioonireas ühepalju.

Joonis 4. Tartlaste töö- ja õppekohtade asukoht, %.

Lisaks oma põhitegevusele töötas ja/või õppis 18% tartlastest (1998. aastal 13% ja 2003. aastal 18%). Neist 74% töötas või õppis Tartus, 11% mujal Eestis ning ülejäänud Tartumaal või välismaal. 12% tartlastel oli muutuv töö- või õppekoht. Keskmiselt töötas tartlane teisel töökohal 15,5 tundi nädalas (mediaan 12 tundi nädalas).

Sarnaselt 2003. aastale oli kõige enam töö- ja õppekohti oli Kesklinnas (434 kohta), millele järgnes Ropka (koos Ropka tööstusega 125 kohta). Kui 2003. aastal oli töö- ja õppekohtade arvu poolest kolmandal kohal oli Annelinna, siis 2008. aastal hoopis Tammelinna (koos Maarjamõisaga 114 kohta) ning Tähtvere (106 kohta, joonis 5). Ülejäänud linnaosades oli töö- või õppekohti alla 100. Maakonnas asuvad õppe- või töökohad asusid Tartust keskmiselt 12 kilomeetri kaugusel (mediaan 10 kilomeetrit), peamiselt Ülenurme ja Tähtvere vallas. Populaarsemad töö- või õppimise kohad väljaspool Tartumaad olid Tallinn ja selle lähiümbrus.

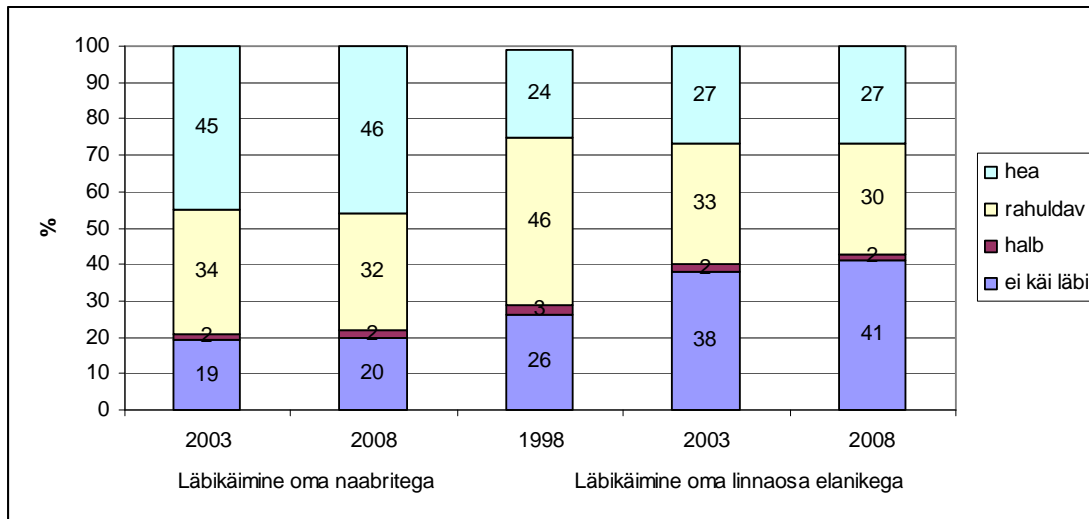

Joonis 5. Töö- ja /või õppekohtade paigutus Tartu linnas (n=1335).

Sotsiaalne lävimine

2003. aastaga ei ole tartlaste hinnangud oma naabrite või linnaosa elanike lävimisele muutunud ning ei ole ka muutunud nende tartlaste osatähtsus, kes naabritega üldse ei suhtle. Samas alates 1998. aastast on pidevalt kasvanud oma linnaosa elanikega mitesuhtlejate osatähtsus (joonis 6). Lähikäimist oma naabritega hindasid 46% tartlastest heaks, 32% rahuldavaks ning 2% halvaks. Oma naabritega ei lävi 20% tartlastest. **Sarnaselt 2003. aastale hinnangud lähikäimisele naabritega ei erinenud linnaositi, kuid erines nende linnaosade elanike osatähtsus, kes oma naabritega üldse läbi ei käi.** Kolmandik Keslinna ning neljandik Annelinna ja Ränilinna elanikest oma naabritega ei lävi. Aktiivsem naabrite omavaheline suhtlus oli Ihastes (naabritega ei lävi vaid 3% linnaosa elanikest).

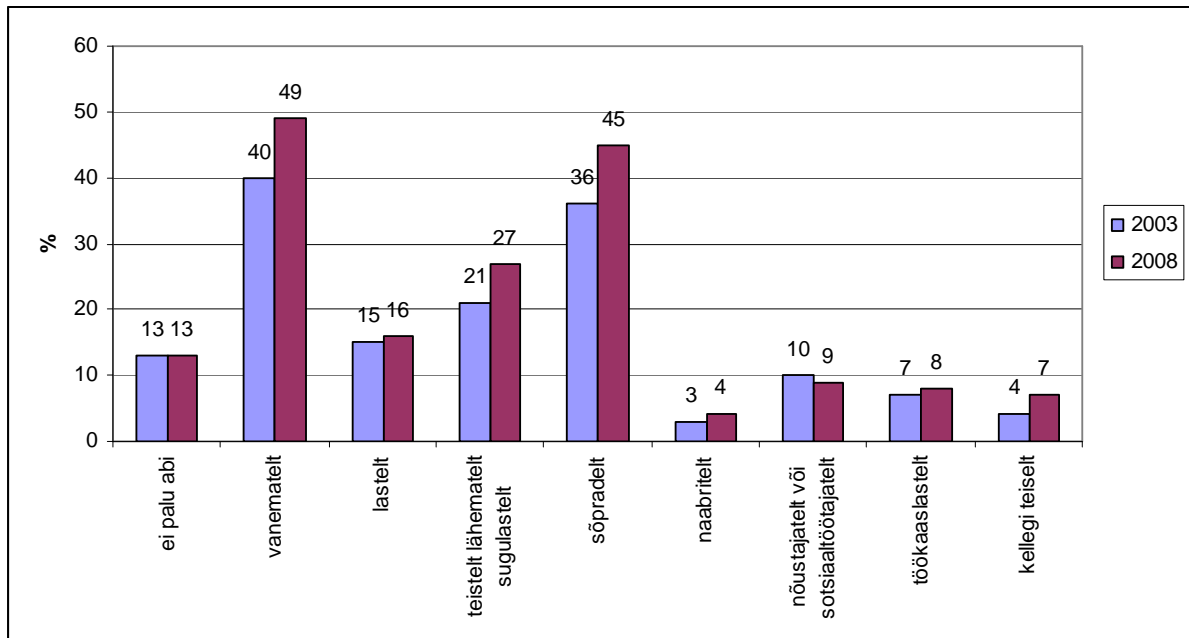
Suhteid oma linnaosa elanikega hindas heaks 27% tartlastest, rahuldavaks 30% ning 3% halvaks. Ülejäänud (41%) tartlased ei käi oma linnaosa elanikega üldse läbi. Ka lähikäimise hinnangud oma linnaosa elanikega ei erinenud linnaositi, kuid erinevus esines mitesuhtlejates. Neid oli kõige enam Ülejõel (53%) ning kõige vähem Supilinnas (17%).

Joonis 6. Tartlaste hinnangud oma naabrite ja oma linnaosa elanike läbikäimisele, % (1998. aastal oli naabritega lävimise küsimus teisiti sõnastatud ning seetõttu ei olnud seda võimalik joonisele lisada).

Statistilistest seostest ilmnnes, et naabritega aktiivsemad suhtlejad olid väikeelamu elanikud ning passiivsemad suurpaneel elanikud ($r=-0,20$). Naabritega head suhted olid ka pigem vanematel kui noorematel tartlastel ($r=0,18$), suurematel leibkondadel kui üksikutel inimestel ($r=0,15$) ning lastega kui lastetutel leibkondadel ($r=0,15$). Nii naabrite, kui ka linnaosa elanikega paremad suhted olid mitte-eestlastel kui eestlastel ($r=0,15$).

Kelle poole materiaalse ja/või mittemateriaalse abi saamiseks pöörduakse, annab ülevaate joonis 7. **Kui tartlane vajab oma probleemide lahendamisel kellegi abi, siis pöördus ta kõigepealt kas oma vanemate, sõprade, teiste lähemate sugulaste või laste poole. Aastatega on vanemate ja sõprade tähtsus probleemide lahendamisel kasvanud (mõlemal juhul 9%). Nii nagu 2003. aastal, pöörduiti ka 2008. aastal ülejäänute (bank, töandja, kirikuõpetaja vms) poole abi saamisel harvemini ning oma probleemidega ei pöördunud kellegi poole 13% tartlastest.**

Joonis 7. Materiaalse ja/või mittemateriaalse abi palumine, %.

Elukoha identiteet

Keskmiselt oli küsitletu Tartus elanud 27 aastat ja oma linnaosas 15 aastat (tabel 3). **Aastatega on vähenenud 10% võrra (39%-lt 1998. aastal 30%-le 2008. aastal) nende tartlaste osatähtsus, kes on elanud Tartus sünnist alates, kuid suhteliselt muutumatuna on püsinud oma linnaosas sünnist saati elanud elanike osatähtsus (2008. aastal 9%).** Põlistartlasi, kes olid elanud Tartus sünnist saati, oli kõige enam Varikul (40%), kuid suhteliselt palju oli ka Veerikul, Annelinnas ja Ihastes. Oma linnaosa põliselanikke oli samuti palju just Varikul (16%). Põliselanikke oli kõige vähem Ülejõel, Vaksalis ja Karlovas.

Aastatega on küsitletute identiteeditunnetus tartlasena vähenenud 10% võrra (89%-lt 1998. aastal 79%-le 2008.aastal), kuid oma linnaosa elanikuna mitte oluliselt (47% 2008. aastal). Sarnaselt 2003. aastale ei tundnud end tartlasena 3% ja oma linnaosa elanikuna 19% küsitletutest. Ülejäänud tundsid end tartlase või oma linnaosa elanikuna vähesel määral või ei osanud öelda. Enim oli Tartu ja oma linnaosa identiteedikandjaid Ihastes, Varikul ja Ränilinnas ning vähem Kesklinnas ja Ülejõel. Siinjuures tuleb märkida, et küsitletavad ei pruukinud oma

elukohta linnaosa täpsusega õigesti määratleda. Kõige suuremad erinevused esinesid tegeliku linnaosa ja küsitlenu määratletud linnaosade vahel Vaksali (õigesti määratles oma linnaosa 81% linnaosa elanikest), Kesklinna (84%) ja Ihaste elanikel (85%), kellest ülejäänud pakkusid end naaberlinnaosade elanikeks. Vähem oli oma linnaosa nimetamisega probleeme Variku (100%), Veeriku (99%) ja Ränilinna (99%) elanikel.

Tabel 3. Tartlaste paiksus linnaositi ja elukohta identiteedi tunnetus.

Linnaosa	Elanud Tartus sündinud alates, %	Elanud oma linnaosas sündinud alates, %	Tartus elatud aastad, keskmine	Oma linnaosas elatud aastad, keskmine	Tunneb end kindlalt tartlasena, %	Tunneb end kindlalt oma linnaosa elanikuna, %
Tähtvere	27	10	25	17	76	54
Veeriku	34	5	32	16	85	50
Tammelinna	32	11	33	21	87	69
Ränilinna	23	2	32	19	89	59
Vaksali	22	5	23	11	82	44
Kesklinna	24	14	19	12	63	38
Karlova	20	9	27	17	86	60
Variku	40	16	36	22	89	61
Ropka	29	6	33	19	81	52
Raadi-Kruusamäe	27	10	26	16	84	48
Supilinna	31	11	26	14	87	76
Ülejõe	19	3	20	11	65	31
Jaamamõisa	30	4	29	12	78	42
Annelinna	35	10	32	17	85	53
Ihaste	33	2	38	13	91	64
Keskmine 2008	30	9	27	15	79	47
Keskmine 2003	41	12	28	16	85	50
Keskmine 1998	39	12	-*	-*	89	49

*Andmed puuduvad.

Tugevam identiteeditunnetus oli eluaseme omanikel, kes polnud lähiaastail elukohta vahetanud ega ka plaaninud seda teha, ühepereelamu elanikel ja vanemapoolsetel tartlastel kui üüripinnal elavatel, elukohta vahetanud ja lähiaastail elukohta vahetada plaanivatel, suurpaneelilamutes elavatel nooremapoolsetel tartlastel.

Eluase

Peatükis on antud ülevaade eluasemega seonduvast: mis tüüpi elumajas elatakse ning millises eelistatakse elada, elamistingimused ja rahulolu nendega, kulutused eluasemele, elamistingimuste parandamine ning omandisuhted ja elamu haldamine.

47% küsitletutest elasid viie või enamakorruselises paljukorterilises elamus, 13% vähem kui viie korrusega mitmekorterilises elamus ning 14% ühepereelamus (tabel 4). Ülejäänud eluasemetüüpide osatähtsus oli tagasihoidlik.

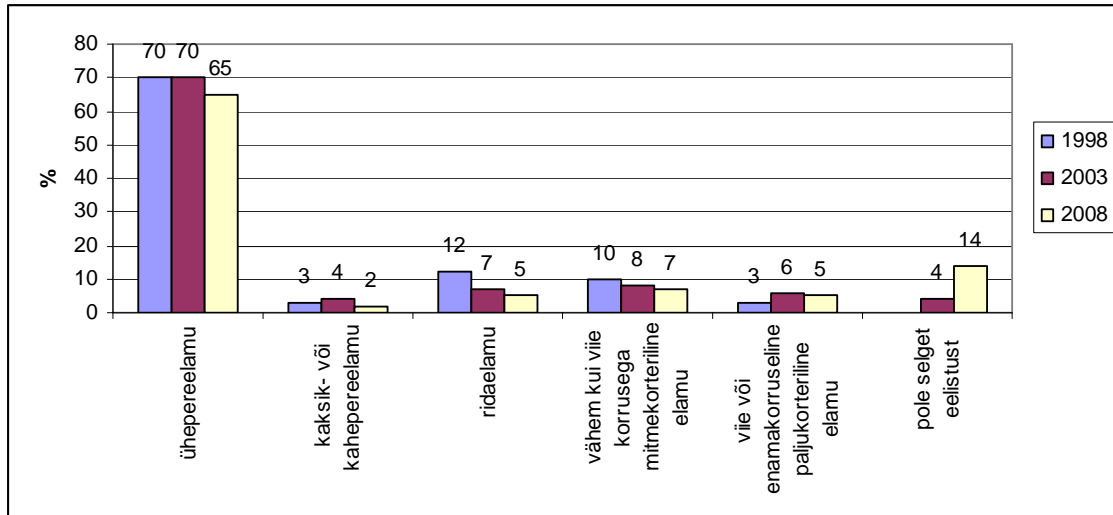
Tabel 4. Eluaseme tüüp, %.

Ühepereelamu	14
Kaksik- või kahepereelamu	7
Ridaelamu	3
Vähem kui viie korrusega mitmekorteriline elamu	23
Viie või enamakorruselise paljukorteriline elamu	47
Ühiselamu	6
Kokku	100

48% respondentidest elas elamus, mis oli ehitatud aastatel 1961-1990. 15% tartlastest elas 1919.-1960. aastatel ehitatud elamutes, 13% 1991. aastal ja hiljem ning 5% enne 1919. aastat ehitatud elamutes. 1% vastanutest elas pooleliolevas ehitises ning ülejäänud ei osanud oma elamu ehitusaastat nimetada. Keskmisest vanem elamufond (ehitatud enne 1960. aastat) oli Supilinnas (84% kõigist elamutest), Vaksalis (75%) ja Karlovas (59%). 1961.-1990. aastatel ehitatud elamud domineerisid Ränilinnas (94%), Ropkas (80%) ja Annelinnas (84%) ning 1991. aastal ja hiljem ehitatud elamud moodustasid poole Ihaste elamutest.

Aastatega ei ole tartlaste eelistused elamutüüpide osas oluliselt muutunud, kui vaid nende tartlaste osas, kes ei osanud eelistatud eluaseme tüüpi nimetada (joonis 8). 65% sooviks elada ühepereelamus, 7% alla viie korrusega elamus, 5% viie ja enamakorruselises elamus, 5% ridaelamus ja 2% kahepereelamus. 14% tartlastel puudus selge eluasemeelistus. Statistilistest seostest ilmselgus, et eluaseme tüüpide eelistus seostus leibkonna suuruse ($r=-0,18$) ja laste arvuga

leibkonnas ($r=-0,16$), st ühepereelamus eelistaksid elada pigem lastega leibkonnad ja suurtes kortermajades üksikud inimesed. Teistest näitajatest nagu vastaja vanus, sissetuleku suurus, rahvus vms eluaseme tüübi eelistus ei sõltunud.

Joonis 8. Eluaseme tüüp, milles tartlased sooviksid elada, %.

Elamistingimused

Eluruumi suurust näitab tubade arv ja üldpind ruutmeetrites leibkonna ja leibkonna liikme kohta. Keskmiselt oli tartlastel 2,8 tuba ja 67,5 m² üldpinda leibkonna kohta. **Leibkonna liikme kohta oli keskmiselt 1,2 tuba ja 28,2 m², olles suhteliselt lähedal Läänemere Linnade Liidu linnade keskmisele näitajale (29 m²)**. Aastatega on tubade keskmine arv ja üldpind leibkonna liikme kohta veidi kasvanud (tabel 5). Linnaositi ei saa teha üldistusi, kus inimesed elasid kitsamates tingimustes, küll olid aga suurem eluase ühe leibkonna liikme kohta Ihastes ja Varikul.

Sarnaselt varasematele aastate uuringutele olid ka nüüd tartlased oma eluaseme suurusega üldiselt rahul. Rahulolijaid oli 71%, rahulolematud 20% ning ülejäänud ei osanud oma rahulolu täpsemalt väljendada. Kõige enam olid rahul Variku, Ihaste, Tähtvere ja Tammelinna elanikud ning vähem Karlova, Vaksali ja Kesklinna elanikud. Siit võib järeldada, et rahulolu oli otseses seoses eluaseme suurusega, st suurema elamispinnaga elanikud jäid oma eluaseme suurusega

rohkem rahule kui väiksema elamispinna elanikud. Statistilistest seostest ilmnes ka, et rahulolu oma elamispinna suurusega kasvas tartlase vanusega ($r=0,12$).

Tabel 5. Keskmise tubade arv ja eluaseme üldpind ühe leibkonna liikme kohta.

Linnaosa	Tubade arv	Üldpind, m ²
Kesklinna	1,05	23,42
Jaamamõisa	1,07	25,64
Ülejõe	1,08	25,42
Annelinna	1,12	24,44
Vaksali	1,14	25,40
Tähtvere	1,21	26,04
Karlova	1,22	26,23
Ropka	1,24	30,06
Raadi-Kruusamäe	1,33	37,17
Supilinna	1,34	31,60
Tammelinna	1,35	35,43
Ränilinna	1,38	33,04
Veeriku	1,39	31,96
Variku	1,47	40,43
Ihaste	1,58	52,51
Keskmine 2008	1,20	28,19
Keskmine 2003	1,13	24,98
Keskmine 1998	1,10	24,01

Oluliseks eluaseme kvaliteedi näitajaks on ka mugavuste olemasolu. Külma vesi oli olemas 99% tartlastel, soe vesi 86%, vesiklosett 87% ja kanalisatsioon 97% tartlastel. Vann või dušš 90% ja saun 20% tartlastel. Kaugküte oli 57% ja lokaalküte 34% tartlastel. **Võrreldes 1998. ja 2003. aasta uuringuandmetega on tartlaste eluruumide varustatus olmemugavustega mõnevõrra paranenud. Oluliselt on paranenud varustatus sooja ja külma veega ning vanni või dušši ja saunaga. Olulisi muutusi vesikloseti ja kanalisatsiooni olemasolus ning küttesüsteemi liikide tarbimises ei ole toimunud.** Varustatus mugavustega linnaositi oli järgmine:

- **Külma veega varustatus linnaositi oli suhteliselt ühtlane. Veidi madalam oli külma veega varustatus Varikul (veevärk oli olemas 91% majapidamistes), Keskklinnas**

(92%) ja Ihastes 94%, 2003. aastal 76%). Teistes linnaosades oli veevärgiga varustatud 98%-100% majapidamistest.

- Sooja veega varustatus linnaositi oli väga ebaühtlane. Sooja vee kasutamise võimalus oli väiksem Vaksalis (68%), kuid suurem jällegi Annelinnas, Ränilinnas ja Jaamamõisas (kõikides linnaosades 98%).
- Vesiklosettide olemasolu linnaositi oli suhteliselt ebaühtlane. Vesiklosette oli ebapiisavalt Ihastes (74%) ja Varikul (79%), kuid paremini oli vesiklosettidega varustatud Ränilinna (93%), Ülejõe (93%) ja Tähtvere (62%) elanikud.
- **Kanaliseerimisega varustatus linnaositi oli suhteliselt ühtlane, välja arvatud Ihaste, kus vaid 86% majapidamistes oli kanalisatsioon (2003. aastal 59%).** Teiste linnaosade varustatus kanalisatsiooniga oli 91%-100%.
- Pesemisvõimalused (vanni, dušši või sauna olemasolu) erinesid linnaositi. Vann või dušš oli 100% Annelinna, 99% Ränilinna ja 97% Jaamamõisa elanikel, kuid linnaosades, kus oli vann või dušši kasutamise võimalus väiksem, oli jälle suurem sauna kasutamise võimalus (Ihaste, Variku, Raadi-Kruusamäe). Teistest eristus Supilinna, kus kõik nimetatud pesemisvõimalused olid võrreldes teiste linnaosadega tagasihoidlikult esindatud.
- Kaugkütte tarbijaid oli enam Annelinnas (88%), Jaamamõisas (83%) ja Ränilinnas (79%) ning lokaalkütte tarbijaid Supilinnas (78%) ja Ihastes (73%).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et aastatega on kõikides linnaosades eluruumide varustatus olmemugavustega veidi paranenud, kuid endiselt keskmisest tagasihoidlikumalt Ihastes ja Supilinnas. Keskmisest rohkem olmemugavusi oli neis linnaosades, kus valdav elamutüüp oli suurpaneel elamu (näiteks Annelinna, Jaamamõisa ja Ränilinna).

Nii nagu 2003. aastal, olid ka nüüd tartlased oma eluasemes olemasolevate mugavustega rahul. Rahulolijaid oli 78%, rahulolematud 9% ning ülejäänud ei osanud oma rahulolu täpsemalt väljendada. Keskmisest rahulolevamad olid Jaamamõisa, Tähtvere, Veeriku ja Ihaste elanikud ning rahulolematumad Raadi-Kruusamäe, Tammelinna, Karlova ja Supilinna elanikud. Statistilistest seostest ilmnes, et rahulolevamad olid need tartlased, kes elasid uuemates elamutes ($r=0,29$), kelle perel oli kasutada suurem eluase ($r=0,20$) ja suurem sissetulek ($r=0,19$).

Eluasemekulud

Eluasemele kuluvate kommunaalmaksete ja üüri või halduskulude suurusega oli rahul 46% tartlastest, ei olnud rahul 37% ning ülejäänud kas ei osanud öelda või jäid neutraalsele seisukohale. **Võrreldes 2003. aasta andmetega on kasvanud rahulolijate osatähtsus 10% võrra ning rahulolematute osatähtsus langenud 6% võrra.** Keskmisest rahulolevamad olid eluasemekulude suurusega Supilinna ja Ihaste elanikud, keskmisest rahulolematumad Annelinna, Jaamamõisa ja Ränilinna elanikud. Rahulolu oli seotud vastaja rahvusega ($r=-0,24$) ning eluaseme tüübiga ($r=-0,22$), st rahulolevamad olid eestlased kui mitte-eestlased ning eramutes elavad elanikud kui suurtes korterelamutes elavad elanikud.

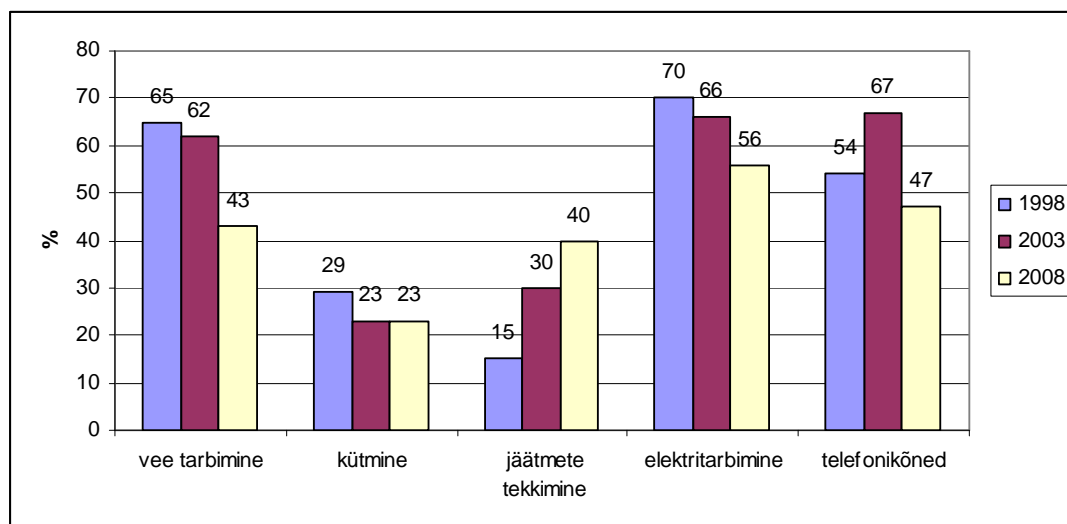
Kui varasemate uuringuandmetele tuginedes võis öelda, et suur osa tartlastest hoidsid kulutusi kokku peamiselt elektri-, vee tarbimise ja telefonikõnede pealt ning vähem jäätmete tekkimise ja kütmise pealt, siis 2008. aastal on olukord veidi muutunud (joonis 9). Endiselt hoiti kokku vee-, elektritarbimise ja telefonikõnedelt, aga kokkuhoidjate osatähtsus on langenud võrreldes 1998. aastaga 7-22%. Kümne aastaga on kasvanud hoopis nende tartlaste osatähtsus (25% võrra), kes hoidsid kokku jäätmete tekkega seotud kulude pealt. Küttekulude pealt hoidis kokku veerand tartlastest, mis aastate lõikes on püsinud muutumatuna. Siinjuures tuleb märkida, et tartlastel oli kõige raskem kokku hoida küttekuludelt, kuna neil puudus võimalus reguleerida oma soojatarbimist (2003. aastal puudus võimalus 48% ja 2008. aastal 38% tartlastel).

Kokkuhoiumeetmete rakendamine linnaositi oli järgmine:

- Vee tarbimise pealt hoidis kokku suur osa Variku (58% rakendas kokkuhoiumeetmeid) ja Veeriku (56%) elanikest ning vähem oli vee tarbimise pealt kokkuhoidjaid Kesklinnas (38%), Supilinnas (26%) ja Karlovas (36%).
- Kütmise pealt hoidsid kokku eelkõige Ihaste (47%) ja Tammelinna (45%) elanikud ning vähem Annelinna (9%), Keslinna (12%), Jaamamõisa (16%) ja Ränilinna (18%) elanikud, kes hindasid ka kõige madalamalt oma võimalusi kütmist korrigeerida.
- Jäätmete tekkimist oli teistest enam piirama hakanud Vaksali (62%), Tammelinna (61%) ja Ihaste (60%) elanikud ning vähem Annelinna (29%) ja Keslinna (24%) elanikud.

Teisest enam väitsid, et neil ei ole võimalik jäätmete pealt kokku hoida või jäätmete tekkimist piirata Ropka (28%) ja Kesklinna elanikud (25%).

- Elektrienergiakokkuhoidlikumad olid Ihaste (70%) elanikud ning vähem hoidsid kokku Kesklinna (42%) ja Ülejõe (44%) elanikud.
- Telefonikõnedelt oli hakanud kokku hoidma teistest enam Kesklinna (34%) ning vähem Jaamamõisa (59%) elanikud.

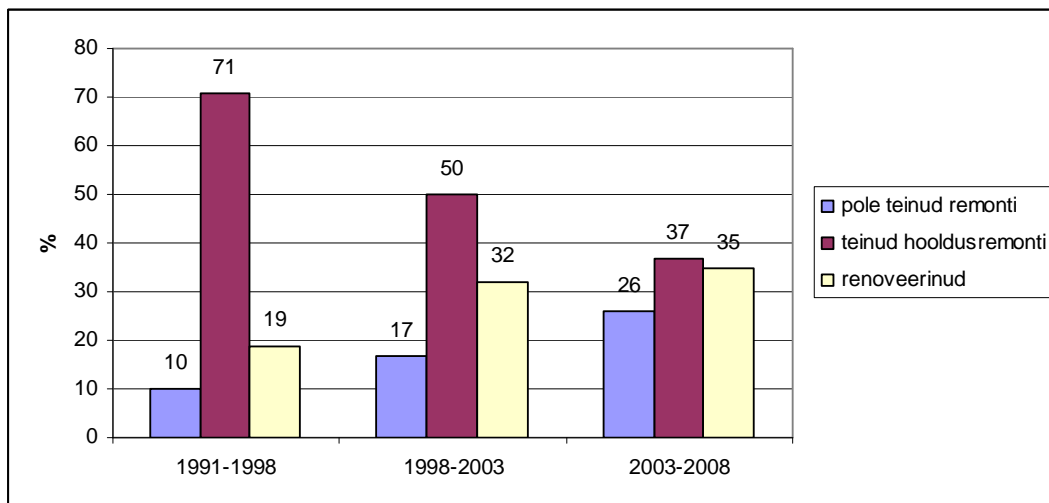

Joonis 9. Viimaste aastate hindade tõusuga tarvitusele võetud kokkuhoiumeetmed, %.

Elamistingimuste parandamine

Võrreldes 1990. aastate algusega on 34% võrra kahanenud nende tartlaste osatähtsus, kes olid teinud oma eluruumis hooldusremonti (tapeedivahetus, värvimine jms) ning kasvanud 16% võrra nende tartlaste osatähtsus, kes on oma eluruumi renoveerinud (seinte soojustamine, põrandavahetus, akende-uste vahetus jms). Samas on aastatega kasvanud 16% võrra ka nende tartlaste osatähtsus, kes pole teinud oma eluruumis üldse remonti (joonis 10). Perioodil 2003-2008 oli oma eluruumis remonti teinud $\frac{3}{4}$ tartlastest ning $\frac{1}{4}$ polnud oma eluaset uuendanud. Linnaosasid omavahel võrreldes selgus, et hooldusremonti oli teistest enam teinud Annelinna (48%), Veeriku (43%) ja Ränilinna (42%) elanikud ning oma eluaset renoveerinud keskmisest enam Raadi-Kruusamäe (56%), Supilinna (51%) ja Ihaste elanikud

(46%). Kesklinna elanikud paistsid silma sellega, et ligi pooled küsitletutest ei olnud oma elukohas üldse remonti teinud.

Joonis 10. Teinud oma korteris või elamus remonti ajavahemikul 1991-2008, %.

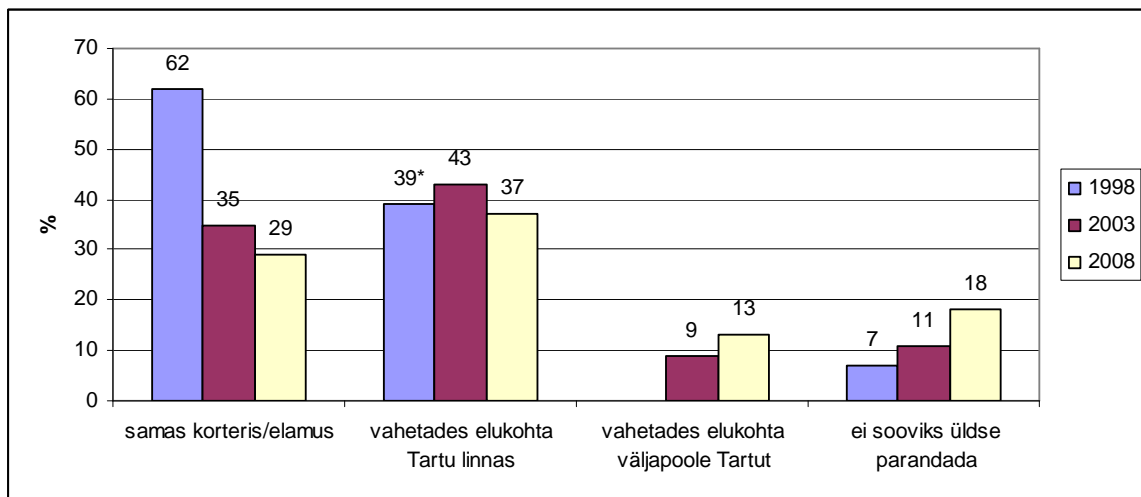
Perioodil 2003-2008 oli elumaja heakorda parendatud (oli parandatud maja katust, välisilmel, trepikorda või tehtud midagi muud, mis tõstis maja kvaliteeti) 69% tartlaste elamutes, mida on sama palju kui perioodil 1998-2003 (siis oli elumaja renoveeritud 71% tartlastel) ja 20% võrra rohkem kui perioodil 1991-1998 (49%). Elumajade välisilmel oli tunduvalt enam parendatud Annelinnas (86%) ning oluliselt vähem Tammelinnas ja Varikul (mõlemal juhul 42%).

Sarnaselt 2003. aasta küsitlusandmetele 2/3 tartlastest oli oma korteri või eramaja seisundiga rahul, kavatses siiski lähema viie aasta jooksul teha oma elukohas hooldusremonti 65% tartlastest ja renoveerimistöid 35% tartlastest. Oma eramajade ja eluruumide kvaliteeti plaanisid tõsta eelkõige Variku, Raadi-Kruusamäe ja Tammelinna elanikud.

Võimaluse korral parandaks enamus küsitletutest oma elamistingimusi Tartus (37% vahetaks elukohta Tartu linna piires, 29% oma olemasolevas korteris/elamus ning 18% ei sooviks üldse elamistingimusi parandada) ning vaid 13% koliks elamistingimuste parandamise eesmärgil Tartus ära (joonis 11). **Alates 2003. aastast püsib trend, kus ideaalis vahetaksid tartlased**

elamistingimuste parandamise eesmärgil pigem elukohta kui teeksid olemasolevas remonti.

Linnaositi esinesid teatud erinevused. Elamistingimuste parendamisel eesmärgil ei sooviks oma olemasolevast elukohast lahkuda ega ka üldse oma elamistingimusi parandada eelkõige nende linnaosade elanikud, kus valdav elamutüüp oli ühepereelamu või ridaelamu (näiteks Ihaste ja Variku) ning eluaseme vahetussoov linna piires või linnast välja oli pigem nende linnaosade elanikel, kus valdav elamutüüp oli suurpaneel elamu (näiteks Ülejõe ja Ränilinna).

Joonis 11. Kus või kuidas sooviksid tartlased võimaluse korral elamistingimusi parandada, %.

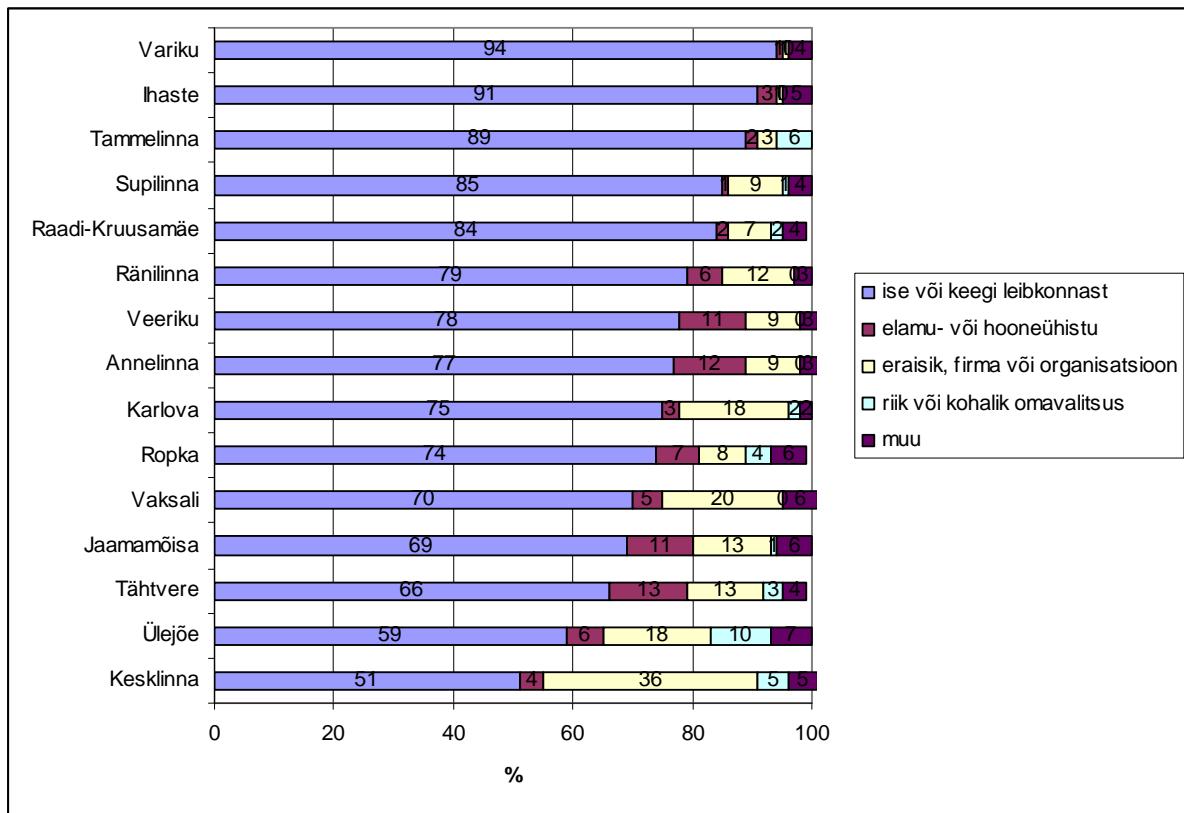
*1998. aasta küsimustikus oli vastusevariant „elukohta vahetades”, mis 2003. ja 2008. aasta küsimustikes muudeti kaheks: „vahetades elukohta Tartu linnas” ja „vahetades elukohta väljapoole Tartut”.

Omandisuhted ja elamu haldamine

Eestile iseloomulikult on liberaalse (nn *laissez faire*) eluasemepoliitika tõttu enamus eluasemete kasutajatest oma eluruumi omanikud. 73% tartlastest olid oma eluruumi omanikud (või kuulus eluase kellelgi leibkonna liikmele). 13% elas eraisikule, firmale või organisatsioonile ning 3% riigile või kohaliku omavalitsusele kuuluval elamispinnal. Elamu- või hooneühistule kuuluval eluasemel elas 6% tartlastest ning ülejäänud elasid muudel elamispindadel või jätsid vastuse märkimata. **Võrreldes 1998. ja 2003. aastaga ei ole eluruumi omanike osatähtsus eluruumi kasutajate seas oluliselt muutunud. Oluliselt ei ole muutunud ka eraüürisektori osatähtsus, kuigi riiklikul tasandil hinnatakse eraüürisektori osatähtsuse vähenemist omanikuasustamise**

soodustamise tõttu ning avalik üürisektor on olnud läbi aastate marginaalse tähtsusega. Küll on kahanenud 17%-lt 1998. aastal 6%-le 2003. aastal elamu- või hooneühistule kuuluva pinna kasutajate osatähtsus.

Joonisel 12 on näha, et linnaositi oli küsitleva kasutuses oleva eluaseme kuuluvus erinev. Oma leibkonnale kuuluval elamispinnal elavate tartlaste osatähtsus oli väga kõrge Varikul (94%) ja Ihastes (91%) ning väga madal Kesklinnas (51%), kus suur osa eluruumidest oli välja üüritud (41%). Elamu- või hooneühistu eluruumide oli veidi rohkem Tähtveres, Annelinnas, Veerikul ja Jaamamõisas.

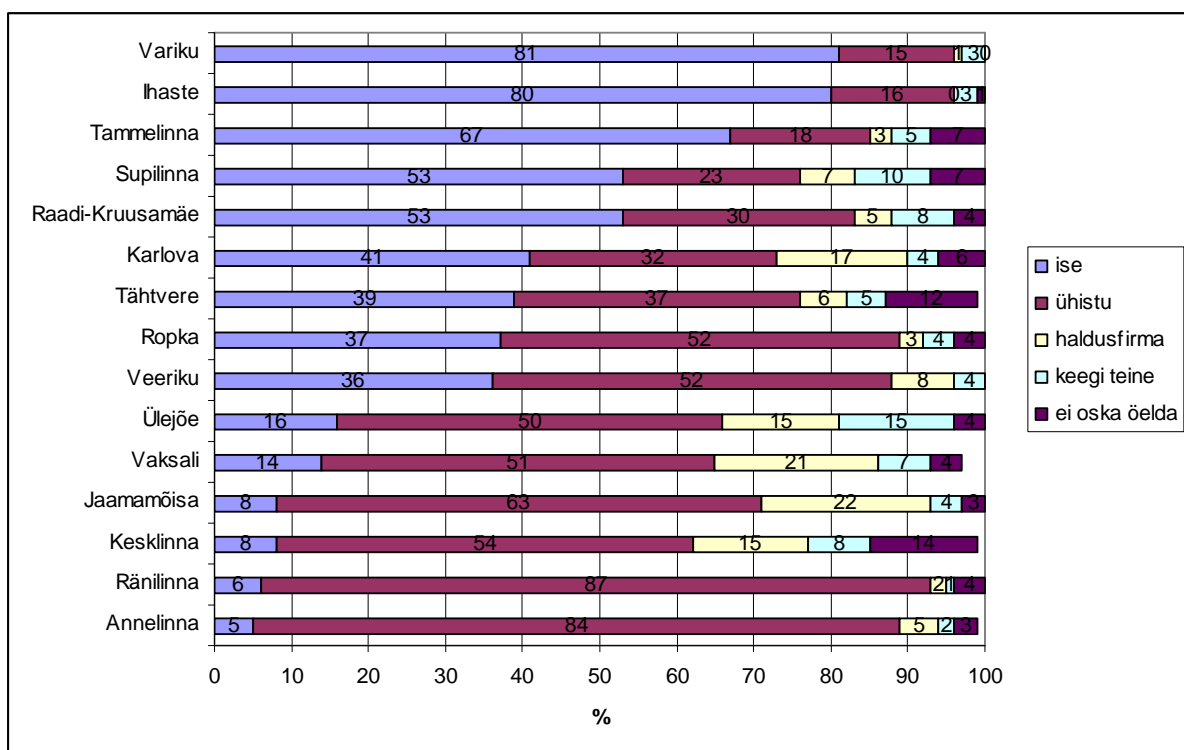

Joonis 12. Eluaseme omanik, %.

Eluaseme kuuluvus oli seotud vastaja vanuse ($r=-0,25$) ja sissetuleku suurusega ($r=-0,16$), mis näitab, et üürnikud olid tavaliselt nooremad ja väiksema sissetulekuga elanikud.

Nendel tartlastel, kes olid oma eluaseme omanikud (või kuulus eluase kellelegi leibkonna liikmele), paluti seletada, kuidas nad said oma eluruumi omanikuks. 40% küsitletutest olid oma elamu või eluruumi ostnud (või lasknud ehitada), 18% sai omanikuks erastamise käigus, 9% ehitas oma elamu või eluruumi ise ning 8% sai eluaseme omanikuks pärimise teel. 9% sai omanikuks muul viisil (sagedamini nimetati kinkimist ja tagastamist) ning ülejäänud jätsid omanikuks saamise viisi nimetamata.

Sarnaselt 2003. aasta küsitlusandmetele oli üle poole küsitletute elamu haldajaks ühistu, neljandikul küsitletu ise ning ülejäänud juhtudel haldusfirma või keegi teine (eraisik, kohalik omavalitsus, omaniku esindaja vms). Oma elamu haldajat ei osanud öelda 5% tartlastest. Linnaosadest eristusid Variku ja Ihaste linnaosa, kus elamut haldas 80% juhtudel eluase omanik ise ning Ränilinna ja Annelinna linnaosa, kus üle 84% juhtudel oli elamu haldajaks ühistu (joonis 13). Haldusfirma hallatavaid elamuid oli enam Jaamamõisa (22%) ja Vaksali (21%) linnaosas ning kellegi teise hallatavaid Ülejõe linnaosas (15%).

Joonis 13. Elamu haldaja, %.

30% küsitletutest või keegi leibkonnast oli korteriühistu liige (2003. aastal 45%). Korteriühistu liikmeid oli teistest enam piirkondades, kus domineerisid suured, paljukorterilised elamud.

Korteriühistu liikmetel paluti kirjutada korteriühistu tegevusega seonduvatest probleemidest. Probleeme märkis 37% küsitletutest (2003. aastal 43%). Maksimaalselt märgiti kolm probleemi. Aastatega ei ole korteriühistute probleemid oluliselt muutunud (tabel 6). **Endiselt oli suurim probleem haldussuutlikkus (nii ühistu juhatuse, kui ka majaanike passiivsus, kompetentsuse ja üksmeele puudumine, aeglane tegutsemine), aga ka raha- (maksuvõlglaste olemasolu, kõrged halduskulud, üldine raha kogumise või pangalt laenamise raskus investeringuteks vms) ja remondiga seotud küsimused (veetorustiku vahetamise vajadus, elamu fassaadi, rõdude, trepikodade remondivajadus vms). 2003. aastal oli paljudel kütteprobleeme (liiga kallis küte, ülekõetud ja/või külmad korterid vms), siis nüüdseks on probleem kahanenud ning asemele on tulnud heakorra (trepikodasid ei koristata, pole erinevaid liike prügikonteinereid vms) ning teede ja parkimisega (elamut ümbritsevate teede halb olukord, parkimiskohtade puudus) seonduvad probleemid.** Kurdeti ka info puuduse üle (kas ja kuidas ühistu juhatuse tegutseb, kuidas kasutatakse rahalisi vahendeid vms). Muud probleemid olid marginaalsed (suured elamu veekaod, lärmakad naabrid, halb ühisruumide valgustus, välisuksi ei lukustata vms).

Tabel 6. Korteriühistute probleemid, mainitud kordade arv.

Probleem	Arv	
	2003 (n=599)	2008 (n=277)
Haldusküsimused	84	106
Raha	80	43
Remont	39	28
Heakord (sh prügiveoga seonduv)	17	19
Teed ja parkimine	5	18
Info puudumine	13	12
Kütmine	27	7
Muu	42	28

Linnaositi oli raske probleemide erisusi välja tuua, küll aga eristusid need elamutüüpide ja – vanuse alusel. Uuematel, peale 1990. aastaid ehitatud elamute põhiprobleem oli haldussuutlikkus (suuresti üksmeele puudumine). Haldussuutlikkuse probleem oli ka ridaelamu elanikel. Nõukogude perioodil ehitatud suurte, paljukorteriliste elamute peamine probleem oli remondivajadus ja heakord. Enne 1960. aastat ehitatud väikeste, mitmekorteriliste elamute põhiprobleem oli haldussuutlikkus ja raha puudus (elamud on üldjuhul halvas seisus, kuid kortereid on majas vähe ja osa elanikest on hinnatundlikud, mistõttu on raske leida sobivat elamu remondi finantseerimise viisi).

Kui 2003. aastal soovis 20% küsitletutest korteriühistu tegevusega seotud probleemide lahendamisel Tartu linnavalitsuse toetust või abi, siis 2008. aastal soovis abi juba 27% küsitletutest. Probleemid, mille lahendamisel linnavalituse toetust vajati, ei ole aastatega oluliselt muutunud (tabel 7). Kõige enam vajati toetust majaümbruse asfalteerimisel ning autode parkimistingimuste parandamisel. Vajati ka lihtsalt materiaalist toetust elamu rekonstrueerimiseks ja renoveerimiseks (seda eelkõige miljööväärtsel aladel asuvad elamuelanikud). Abivajadus oli ka juriidilise abi ja nõustamise järele ning majaümbruse heakorra tagamisel ja prügimajanduse küsimustes. Muude valdkondadena nimetati laste mänguväljakute rajamist või vanade demonteerimist vms. Paljud märkisid, et vaja oleks kontrollorganit, kes kontrolliks ühistute juhatuse tegevust ja vajadusel ohjeldaks seda.

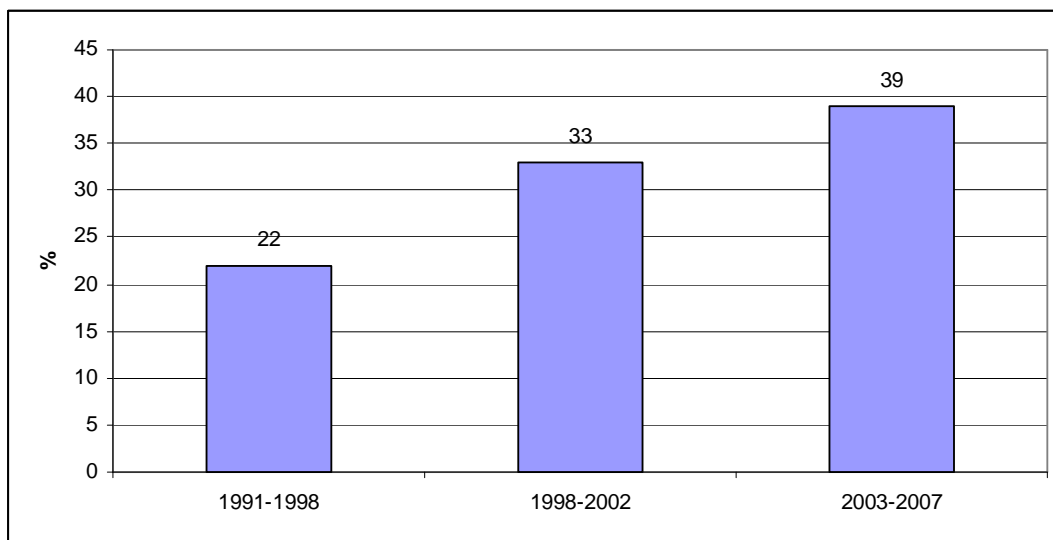
Tabel 7. Valdkonnad, milles vajatakse linnavalituse abi või toetust, mainitud kordade arv.

Probleem	Arv	
	2003 (n=125)	2008 (n=180)
Majaümbruse asfalteerimine, parkimistingimuste parandamine	17	51
Materiaalne abi	44	41
Juriidiline abi, nõustamine	20	35
Heakord, prügimajandus	9	15
Muu	26	26

Elukohavahetused

Antud peatükis on vaatluse all esmalt need tartlased, kes viimase viie aasta jooksul on oma elukohta vahetanud (millisest piirkonnast lahkuti ja mis põhjustel) ning siis need tartlased, kes lähima aja jooksul (näiteks lähima viie aasta jooksul) soovivad elukohta vahetada (mis põhjustel nad lahkuvad oma elukohast ning kuhu). Lisaks tartlased kirjeldasid, missugune võiks nende unistuste kodu olla asukohta, mugavusi, naabreid vms arvestades ning millist linnaosa nad elamiseks kõige sobivamaks ning millist sobimatumaks peavad.

Jooniselt 14 on näha, et võrreldes 1990. aastatega on peaaegu kahekordistunud (22%-lt 39%-le) nende elanike osatähtsus, kes on oma elukohta vahetanud, kuigi perioodil 1998-2002 on elukohavahetajate osatähtsuse kasv veidi pidurdunud. Sarnaselt 2003. aastale seostus teostatud elukohavahetus peamiselt küsitletava vanusega ($r=0,43$), aga ka eluaseme kuuluvusega ($r=-0,30$). Seega nooremad elanikud, kes elasid üürikorterites, olid liikuvamad kui vanemad, endale kuuluvas eluruumis elavad elanikud. Rände aktiivsus soost, rahvusest või leibkonna sissetuleku suurusest ei sõltunud.

Joonis 14. Elukohta vahetanud tartlaste osatähtsus ajavahemikul 1991-2007, %.

Intensiivsem ränne oli Vaksalis (aastatel 2003-2007 vahetas elukohta 53% linnaosa elanikest), Ülejõel (53%), Jaamamõisas (53%) ja Kesklinnas (51%) ning passiivsem Varikul (16%).

Sarnaselt varasemate küsitlusandmetele võib öelda, et suurem elanikkonna vahetus toimus piirkondades, kus domineeriv elamutüüp oli suurpaneel elamu ning väiksem piirkondades, kus domineeriv elamutüüp oli eramu. Saab järeldada, et intensiivsema rändega linnaosades asub keskmisest enam üüripindasid.

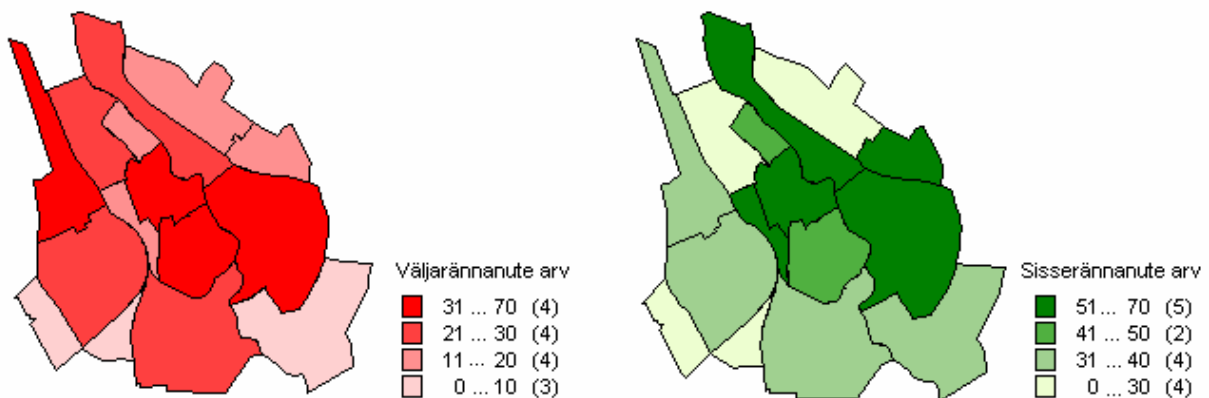
Viimase kahe kümnendi jooksul on ränded toimunud peamiselt Tartu linna piires (tabel 8). Aastate jooksul on linnasisese rände, maa-linn (e Tartu) rände ja muude rännete osatähtsus püsinud suhteliselt muutumatuna. Veidi on kasvanud muu linn-linn (e Tartu) rände osatähtsus (8% võrra).

Tabel 8. Piirkonnad, kust elukohavahetused toimusid, %.

Piirkond	Ajavahemikul		
	1991-1998	1998-2002	2003-2007
Tartu linna piires	77	67	69
sh sama linnaosa piires*	-	20	19
mõnest teisest linnaosast*	-	47	50
Maalt Tartusse	7	14	10
Mõnest teisest linnast Tartusse	10	15	18
Muu variant	6	3	3
Vastamata	0	1	0
Kokku	100	100	100

*1998. aasta küsimustikus see vastusevariant puudus.

Oma linnaosa piires vahetasid elukohta eelkõige Annelinna (19% elukohta vahetanud elanikest) ja Jaamamõisa (17%) elanikud, teistest Tartu linnaosadest (peamiselt Annelinnast, Karlovast, Kesklinnast ja Veerikult, joonis 15) oli suurem ränne Jaamamõisasse (10%), Vaksalisse (10%) ja Karlovasse (9%). Maalt tulnud siirdusid eelkõige Tähtverre, Kesklinna, Jaamamõisasse ja Vaksalisse (kõikidesse linnaosadesse 11%) ning mõnest teisest linnast Ülejõe (19%) ja Kesklinna (15%). Mujalt ehk välismaalt tulnutel linnaosa eelistusi ei olnud.

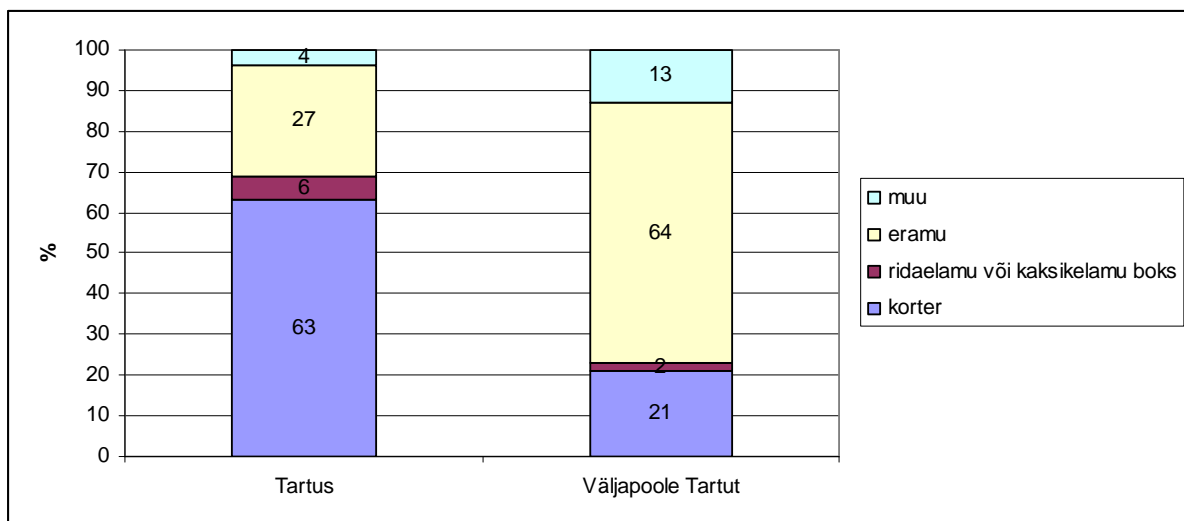
Joonis 15. Väljaränne ja sisseränne Tartu linnaosades aastatel 2003-2007.

Pool linnasisestest rännetest oli põhjustatud rahulolematusest eluasemega (vajati suuremat või väiksemat eluaset, rohkemate mugavuste vms) ning neljandik leibkonna muutustest (abiellumine, eraldi elama asumine jne). Maa-linn rände põhjused olid peamiselt õpingutega (nii lõpetamine kui alustamine, 45%) ja leibkonna muutustega seotud põhjused (30%). Linn-linn rände peamised põhjused olid ka õpingutega (63%) seotud, aga ka töökoha vahetus (21%). Välismaalt tulnute peamine põhjus oli õpingutega seotud. **Võrreldes 2003. aasta uuringu andmetega ei ole erinevate rännete põhjused aastatega muutunud.**

Lähima viie aasta jooksul kavatses 40% küsitletutest elukohta vahetada, mida on rohkem kui 1998. aasta küsitlusandmetel (siis kavatses elukohta vahetada 32% elanikest), kuid sama palju kui 2003. aasta andmetel (ehk siis kavatses elukohta vahetada 41% küsitletutest). Lähiajal oli oma elukeskkonnast välja kolida soovijaid rohkem Ülejõel (55% linnaosa elanikest), Vaksalis (49%), Kesklinnas (44%) ja Karlovas (42%) ning vähem Varikus (13%) ja Ihastes (15%). **Sarnaselt 2003. aasta andmetele soov elukohta vahetada oli seotud tartlase vanusega ($r=0,43$), eluaseme kuuluvusega ($r=-0,31$), viimasel aastatel teostatud elukohavahetusest ($r=0,29$), identiteedi tugevusest oma praeguse elukoha elanikuna ($r=-0,28$) ning elamutüübist, milles elati ($r=-0,28$).** Seega elukohta kavatsesid lähiaastatel vahetada eelkõige noored, üürikorteris elavad elanikud, kes olid viimasel aastatel niigi juba elukohta vahetanud, kel ei olnud elanikuna olulist sidet praeguse elukohaga, st ei tundnud end selle linnaosa elanikuna.

Planeeritava elukoha vahetuse põhjused olid seotud peamiselt elamistingimuste parandamisega. Teine suurem põhjus oli leibkonna muutused ning kolmas soov osta või liisida oma kodu. Ülejäänud põhjused (õpingud, soov omada odavamalt eluaset, töökoha vahetus vms) olid elukoha vahetusel vähemtähtsad. **Aastatega ei ole elukohavahetust põhjustavad asjaolud oluliselt muutunud.**

Seekord küsiti tartlaste käest, millise eluruumi ja kuhu nad kavatsevad muretseda. Elukohta vahetada soovijatest 2/3 kavatses edasi Tartusse elama jääda, aga 1/3 kavatses Tartust lahkuda. Tartusse jääda soovijatest enamus plaanis endale muretseda korteri (joonis 16), aga Tartust lahkujad eramu. Ridaelamu või kaksikelamu boksi või muud eluruumi (nii Tartusse kui ka väljapoole Tartut) plaanisid endale soetada vähesed tartlased.

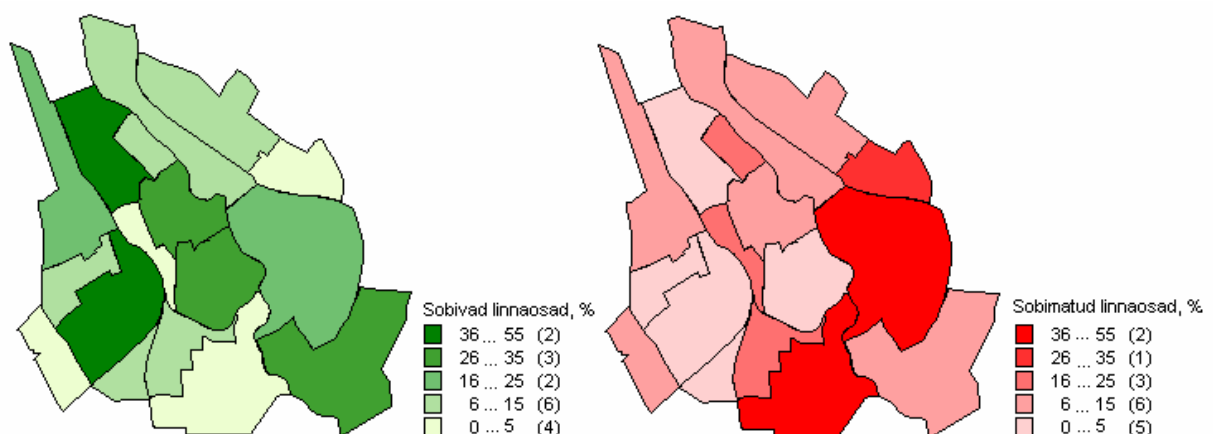
Joonis 16. Tartus ja väljapoole Tartut elukohta vahetada soovijate eluruumi eelistus, %.

Elanike subjektiivsed eelistused elamuturul

Võimaluse korral eelistaksid tartlased elada uuemas, korterite arvu järgi väiksemas elamus, eraldatumas paigas, kus oleks kasutada ka tarbeaed. Eluruum võiks olla üldpinnalt ja tubade arvu poolest suurem ning kaugküttega. Asukoha valikul võiks soovitava elukoha kaugus linna keskusest ja bussipeatusest samaks jääda. Samaks võiks jääda ka eluaseme mugavused, korrus

ning kulutused eluasemele. Linnaosa prestiižikus, naabrite jõukus ja rahvus olid tartlastele vähetahtsad. Võrreldes 1998. ja 2003. aasta uuringu andmetega ei ole eelpool loetletud tartlaste eluaseme ja –keskkonna eelistused oluliselt muutunud. Väike erinevus esines vaid naabrite rahvust ja eluasemekulutusi arvestades, sest 1998. aasta küsitlusandmetele tuginedes eelistasid tartlased naabriks oma rahvusest inimesi ning elamiskulutuste poolest sooviti odavamalt eluaset. Lisaks on aastatega kasvanud nende tartlaste osatähtsus, kes sooviksid suuremat ja mugavamalt eluaset eraldatumas paigas, kuid naabrite jõukus ja rahvus ning linnaosa prestiižikus mängib elukoha eelistuses üha vähem rolli.

Läbi aastate on tartlaste arvates kõige sobivamad linnaosad elamiseks Tammelinna ja Tähtvere (joonis 17), hinnates sealset vaikust ja rohelist. ¼ tartlastest eelistas elukohana ka Karlovat, Kesklinna ja Ihastet, kuna tartlased pidasid oluliseks Karlova rahulikkust ja meeldivat miljööd, Kesklinna kõige olulise lähedust (teenused, asutused vms) ning Ihaste rahulikkust ja rohelist. Samas Tammelinna ja Tähtvere populaarsus on aasta-aastalt veidi kahanenud (Tammelinna populaarsus on kahanenud 66%-lt 1998. aastalt 48%-le 2008. aastal ja Tähtvere 51%-lt 45%-le) ning kasvanud on Karlova (15%-lt 28%-le), Kesklinna (21%-lt 28%-le) ja Ihaste (18%-lt 27%-le) sobivus elukohana. Kokkuvõttes olulisemad prioriteedid, mille alusel tartlane üht või teist linnaosa eelistas, oli piirkonna rahulikkus, kõige olulise lähedus ja harjumus (on selles linnaosas elanud juba pikemat aega).

Joonis 17. Elukohaks sobivamad ja sobimatud linnaosad, %.

Alates 2003. aastast on Annelinna linnaosa kõige ebasobivam koht elamiseks. Madalalt hindas Annelinna elukohana 51% tartlastest (1998. aastal 41%, 2003. aastal 54%), tuues suurimate miinustena välja liialt tihedat asustust (privaatsuse puudust), elamute arhitektuuri ja lihtsalt linnaosa ebaseeldivust. Teiseks ebapopulaarseks linnaosaks on tõusnud Ropka tööstuse linnaosa (1%-lt 1998. aastal 39%-le 2008. aastal), mille põhjustena nimetati linnaosa ebaseeldivust, kaugust kesklinnast ja elamute arhitektuuri. Palju mõjutas ka tööstus- ja teenindushoonete paljusus ning vangla lähedus. Ebapopulaarsemate linnaosade hulgas oli ka Jaamamõisa (ebapopulaarseks nimetas 32% tartlastest) ja Supilinna (25%, pidades silmas eelkõige nende linnaosade heakorra puudumist ning lihtsalt ebaseeldiva linnaosa mainet), kuid aastatega on nende linnaosade maine oluliselt paranenud. 1998. aastal hindas 70% tartlastest Jaamamõisat sobimatuks elukohaks, olles sobimatuse poolest esimesel kohal ning Supilinna hindas 60% tartlastest ebasobivaks elupaigaks, olles sobimatuse poolest teisel kohal. Linnaosade ebaseeldivuste peamiseks põhjusteks nimetati lihtsalt linnaosa ebaseeldivust, elamute arhitektuuri, privaatsuse puudumist ning kaugust kesklinnast, töö- või õppimise kohast üleüldse. Võrreldes 2003. aasta uuringu andmetega on tartlased hakanud ühe või teise linnaosa eelistust elukohana mõjutama eelkõige elukeskkonna kvaliteet (korras teed-tänavad, rikkalik haljastus, elamute heakord, madal müratase) ning linnaosa areng.

Tartlaste igapäevased käigud ja transpordikasutus

Huvi pakkus tartlase tavalise tööpäeva käikude kava, kus küsitletutel paluti üles märkida, mis põhjustel, millega iga käik tehti, iga käigu algus- ja sihtpunkt ning iga käigu alustamise ja sihtpunkti jõudmise kellaaeg. Autokasutajatel paluti märkida auto parkimise koht, autos olevate inimeste arv ja auto kasutamise põhjus (ehk eelistamise põhjused ühistranspordile või kergliiklusele). Ühistransporti kasutavatel tartlastel paluti üles märkida sõidupileti liik. Üks käik tähendab liikumist algpunktist sihtpunkti, st üht suunda. Paluti üles märkida üksnes olulised käigud. Lisaks uuriti tartlaste rahulolu ühistranspordiga (bussipeatuse kaugus elukohast, bussiliikluse sagedus elukohas jne) ning kui kiiresti on võimalik kiireima liinibussiga kesklinna sõita.

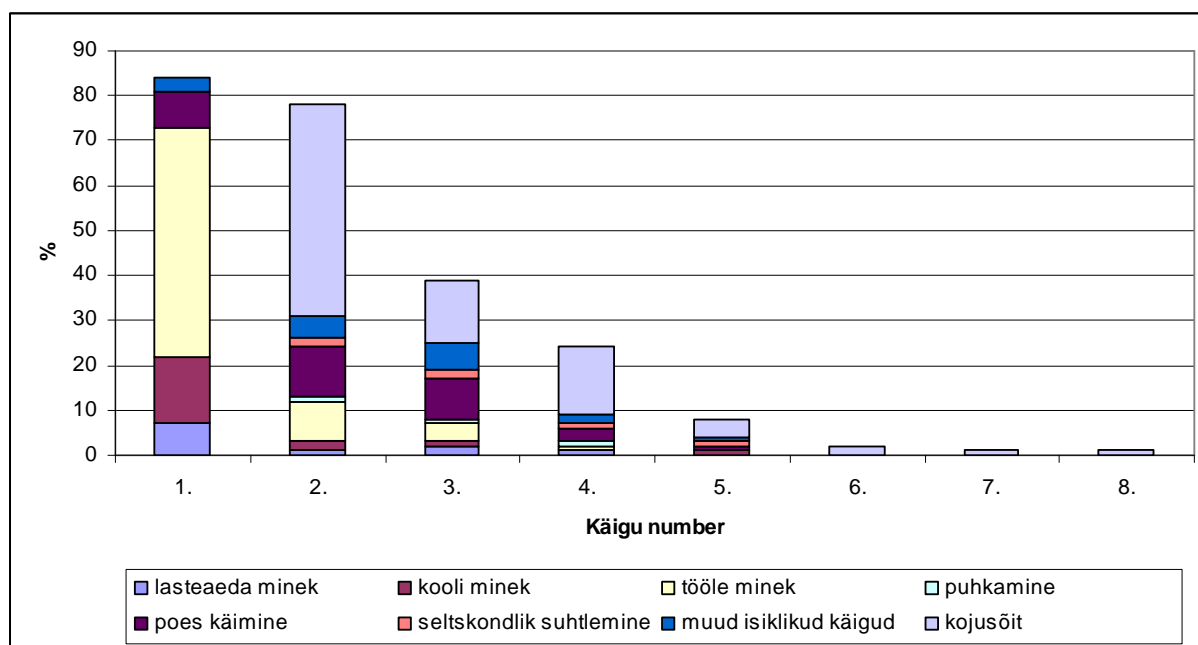
Oma käikude kava avaldas 85% tartlastest. Keskmiselt tegi tartlane tavalisel tööpäeval 2,84 käiku. Maksimaalselt märgiti kaheksa käiku (märkis alla 1% küsitletutest). **Võrreldes 2003. aastaga on tartlaste keskmine käikude arv vähenenud (2003. aastal tegi tartlane keskmiselt 3,36 käiku päevas).** Keskmisest rohkem liiclesid Kesklinna (keskmiselt 3,31 käiku päevas), Supilinna (3,20) ja Tammelinna (3,05) elanikud ning vähem Ropka elanikud (2,44). Ülejäänud linnaosade vahel olulisi erinevusi ei esinenud. **Keskmiselt kulus tartlasel ühe käigu tegemiseks sarnaselt 2003. aastale 20 minutit.**

Tabel 9. Linnaosad, mis olid kõikide käikude alguspunktiks ja sihtpunktiks, %.

Linnaosa	Alguspunkt	Sihtpunkt
Tähtvere	10	10
Veeriku	15	15
Maarjamõisa	8	9
Tammelinna	14	12
Ränilinna	5	5
Vaksali	9	9
Kesklinna	48	57
Karlova	19	18
Variku	3	3
Ropka	14	13
Ropka tööstuse	5	6
Raadi-Kruusamäe	10	8
Supilinna	2	2
Ülejõe	19	17
Jaamamõisa	5	5
Annelinna	48	44
Ihaste	2	3

Ligi pooltel juhtudel (48%) märkisid tartlased oma käigu alguspunktiks Kesklinna ja Annelinna (tabel 9). 19% tartlastest märkis Ülejõe, 15% Veeriku, 14% Tammelinna ja 14% Ropka. Ülejäänud linnaosade alguspunktiks olemise osatähtsus oli väike. Tartlaste käikude sihtpunktide osatähtsus ei erinenud oluliselt alguspunktide osatähtsusest. Kui vaid Kesklinna, sest see linnaosa oli erinevate käikude sihtpunktiks 57% juhtudel.

51% tartlastele tähendas esimene käik tööle minekut ning iga järgmine käik üldjuhul koju minekut (joonis 18). **2003. aastal läksid tartlased samuti esimese käiguna tööle, peale seda tehti teine ja kolmas käik võrdselt poodi või koju ning järgnevad käigud samuti koju. 2003. ja 2008. aasta käikude võrdlusest võib järeldada, et tartlased enam igapäevaselt poes ei käi.**

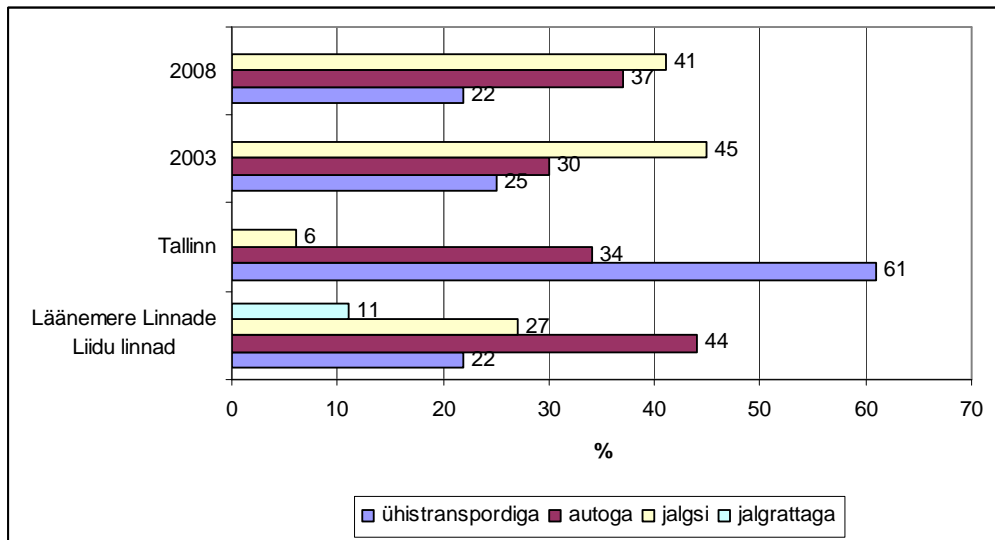

Joonis 18. Liiklemise põhjused, %.

Tartlased liikusid oma igapäevaste toimingute tegemisel peamiselt jalgsi. Populaarsed transpordivahendid olid isiklik auto, kus oldi ise autojuht ning ühistransport. Muid liiklemise vahendeid (isiklikus autos kaassõitja, jalgratas ning isikliku auto ja liinibussi kasutus ühe käigu tegemisel) kasutasid tartlased harvemini. Mootorratast või mopeedi ning taksoteenuseid tartlased igapäevaselt ei kasutanud.

Võrreldes 2003. aastaga on jalgsi liiklevate tartlaste osatähtsus veidi langenud, veidi on langenud ka ühistransporti kasutavate tartlaste osatähtsus ning kasvanud on autokasutajate osatähtsus (joonis 19). Tartlaste liiklemisviisid sarnanevad auto ja ühistranspordi kasutamise osas üha enam Läänemere Linnade Liidu linnaelanike käitumisviisidele, samas oli Läänemere linnades väiksem jalgsi käijate osatähtsus kui

Tartus ning 11% kasutas igapäevasel liiklemisel jalgratast, kuid tartlased ei liikle igapäevaselt jalgrattaga. Tallinnas oli võrreldes Tartuga sama suur autokasutajate osatähtsus (34%), kuid oli kolm korda suurem ühistranspordikasutajate (61%) ning seitse korda väiksem jalgsi käijate osatähtsus (6%).

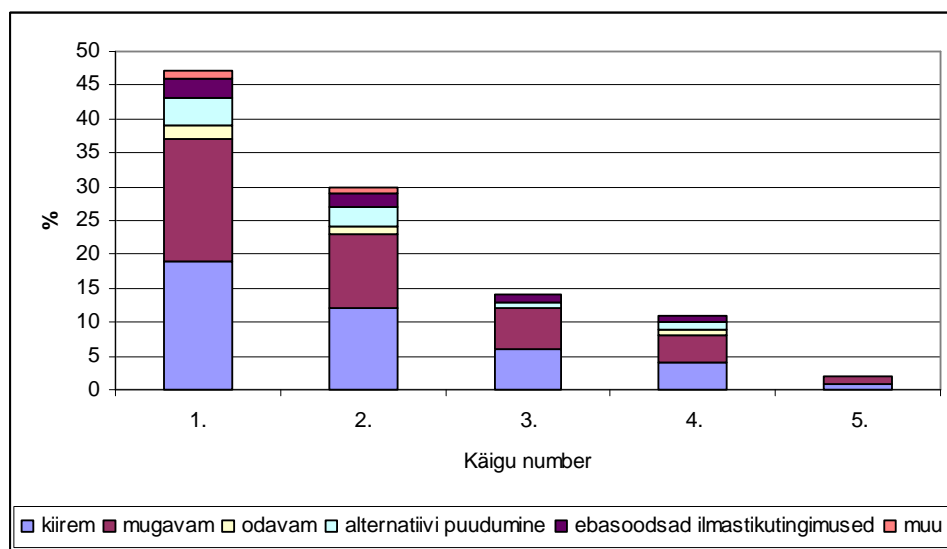
Joonis 19. Liiklemisviisid, %.

Need tartlased, kes kasutasid Tartus liiklemiseks ühistransporti, paluti märkida pileti liik, mida põhiliselt kasutati. Küsimusele vastas 74% tartlastest. Selgus, et ühistranspordikasutajatest 47% kasutasid üksipiletit ja 17% kasutasid kolmekümne päeva piletit. Ülejäänud piletiliike (tunnipilet, päevapilet, kümne päeva pilet, ID-pilet vms) kasutati harvem.

Küsitletud, kes märkisid liiklusvahendiks „isiklik auto” või „isiklik auto ja linnaliini bussi kasutamine ühe käigu tegemisel”, paluti märkida auto parkimise koht, autos olevate inimeste arv ja auto kasutamise põhjus. Põhjusi võis märkida maksimaalselt kaks. Küsimustele vastas 30% tartlastest.

Autot kasutas tartlane tavalisel tööpäeval keskmiselt 2,18 käigu tegemisel. Maksimaalselt märgiti viis käiku (märkis 6% autokasutajatest). Võrreldes 2003. aastaga on autokasutajate keskmine käikude arv suurenenud (2003. aastal tegi autokasutaja keskmiselt 1,82 käiku päevas). Keskmisest rohkem kasutasid autot Raadi-Kruusamäe (keskmiselt 2,61 autoga käiku

päevas) ja Supilinna (2,52) elanikud ning vähem Ropka (1,87) elanikud. Auto parkimisel kasutati tavaliselt tasuta parkimist ja eraparklat. Tasulist parkimist kasutati harvemini. Tavaliselt oli autos kas ainult juht või lisaks juhile ka üks kaassõitja. Olukorda, kus autos oli lisaks autojuhile kaks või enam kaassõitjat, tuli harvem ette. Põhjused, miks autoga liigeldi, on toodud joonisel 20. Sarnaselt 2003. aastale toodi peamiste auto kasutamise põhjustena kiirust ja mugavust. Ülejäänud põhjusi mainiti harvem.

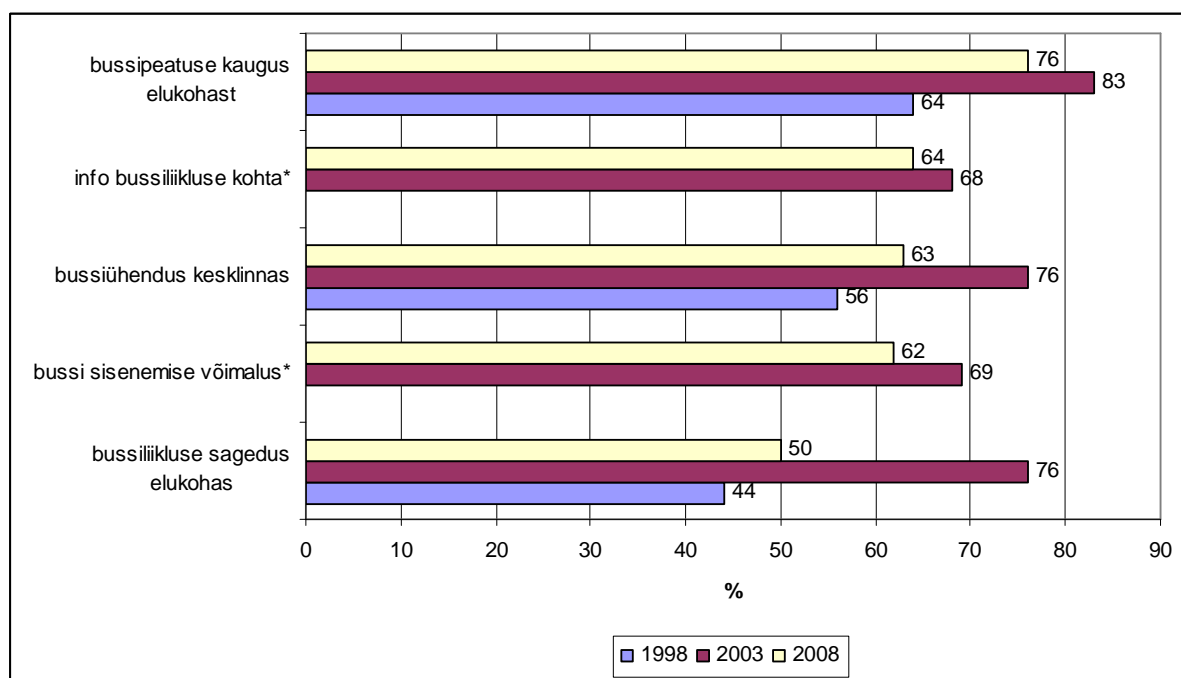

Joonis 20. Isikliku auto kasutamise põhjused, %.

Ühistransport

Kesklinna kättesaadavus on aasta-aastalt paranenud. Keskmiselt kulus tartlasel kiireima liinibussiga (kõige otsema marsruudiga) kesklinna jõudmiseks 13 minutit (2003. aastal 13,2 minutit, 1998. aastal 15,7 minutit). Sarnaselt 2003. aastale keskmiselt kuni kümne minutiga ehk kiiremini jõudis kesklinna liinibussiga Ülejõe (8,6 minutit), Karlova (8,8 minutit) ja Vaksali (9,0 minutit) elanikud ning kõige kauem võttis aega kesklinna jõudmiseks Ihaste (18,9 minutit) ja Variku (19,0 minutit) elanikel. Küsimusele vastas 68% küsitletutest. Ülejäänud kas elasid keskklinnas või selle läheduses või siis ei osanud öelda.

Tartlaste rahulolu ühistransporditeenusega väljendab joonis 21. Ühistranspordi puudutavate valdkondadele andis sisulise hinnangu 80-90% tartlastest, ülejäänute jaoks ei olnud teema tähtis või jäeti küsimusele vastamata. **Võrreldes 2003. aastaga on rahulolu ühistranspordi teenusega langenud, kuid olles siiski kõrgem 1998. aasta rahulolu tasemest.** Üle poole tartlastest olid ühistransporditeenusega rahul. Rohkem oldi rahul bussipeatuse kaugusega elukohast, aga ka bussiliikluse info ja kesklinna kättesaadavusega ning bussi sisenemise võimalusega (uste laius, astme kõrgus vms). Nimetatud valdkondadega rahulolematuid oli alla 10%. **Vähem oldi rahul bussiliikluse sagedusega elukohas (valdkonnaga ei olnud rahul 22% tartlastest), millega rahulolijate osatähtsus on võrreldes 2003. aastaga langenud 26%.**

Joonis 21. Rahulolu ühistranspordi teenusega, rahulolijate %.

*1998. aasta küsimustikus see küsimus puudus.

Erinevate linnaosade elanike rahulolu linna bussiliiklusega oli erinev. Järgnevalt on toodud ka teenuste rahulolu keskmine (5-pallisel rahulolu skaalal, 1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millest on välja jäetud nende tartlaste vastused, kes ei osanud teenust hinnata või see ei puudutanud teda.

- ***Bussipeatuse kaugusega elukohast*** oldi rahul (keskmine 4,2). **Keskmisest suurem rahulolematuus oli sarnaselt 2003. aastale Supilinna elanike seas.**

- **Bussiliikluse info kättesaadavusega** olid elanikud üldjuhul rahuldaval seisukohal (keskmine 3,8). Keskmisest rahulolevamad olid Ihaste ja Ränilinna elanikud, kuid keskmisest rahulolematumad Supilinna elanikud.
- **Kesklinna kättesaadavusega** olid tartlased üldjuhul rahuldaval seisukohal (keskmine 3,8). Rahulolevamad olid Ränilinna, Vaksali ja Raadi-Kruusamäe elanikud. **Rahul ei olnud Supilinna elanikud (seda ka 2003. aastal).**
- **Bussi sisenemise võimaluste (uste laius, astme kõrgus vms)** rahulolu hinnangutes linnaositi olulisis erinevusi ei esinenud. Üldjuhul olid tartlased nimetatud võimalustega peaaegu rahul (keskmine 3,9).
- **Bussiliikluse sagedust** hinnati kesiseks (keskmine 3,4). Nimetatud teenusega ei olnud sugugi rahul Supilinna elanikud, keskmisest rahulolematumad olid ka Tähtvere, Tammelinna ja Variku elanikud. Ülejäänud linnaosade elanikud olid rahuldaval seisukohal.

Eluaseme lähiümbruse kvaliteet ja heakord

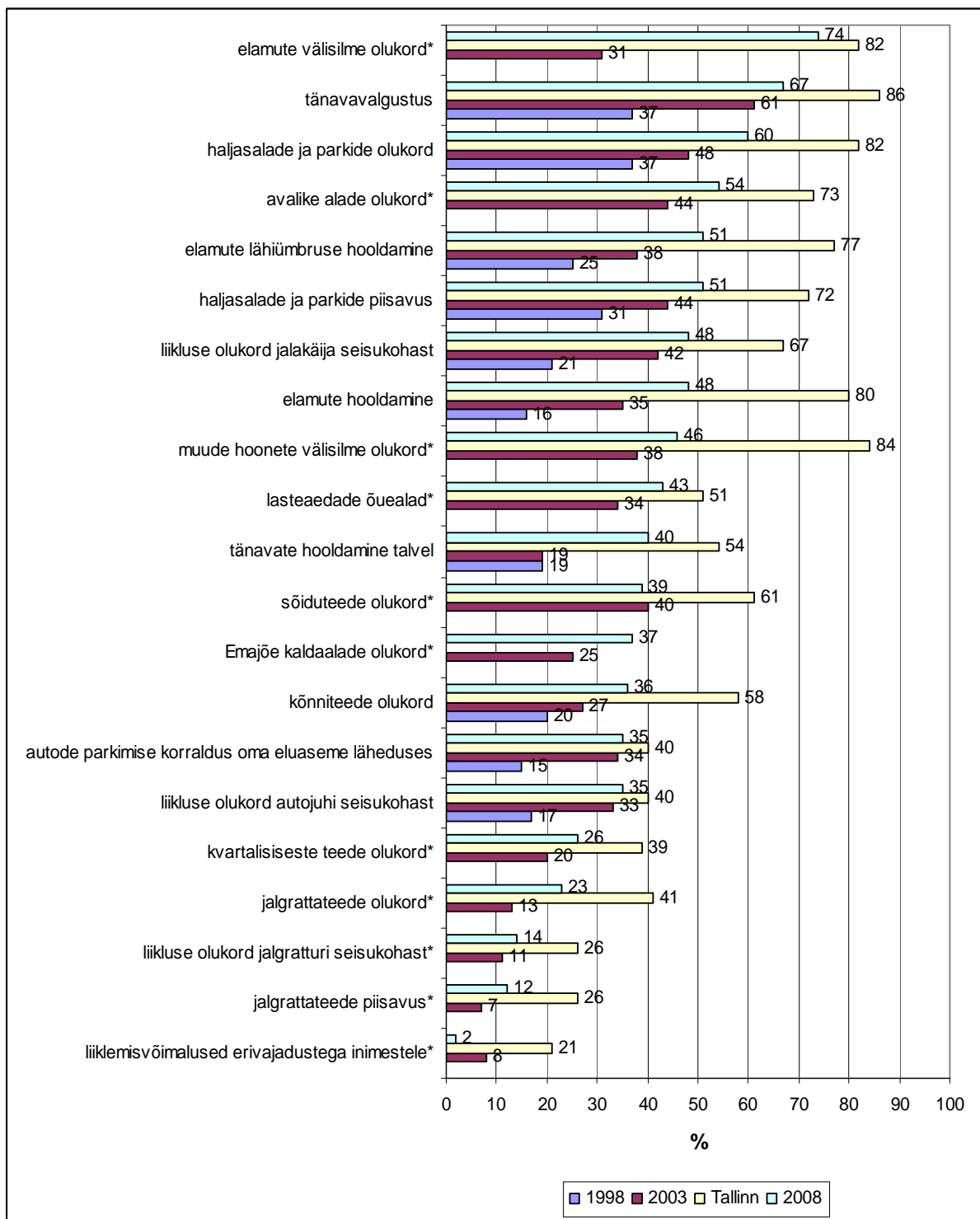
Alljärgnevalt on antud ülevaade mitmesugustest eluaseme lähiümbruse kvaliteeti ja heakorda mõjutavatest asjaoludest, mille korraldamine või probleemi ilmnemisel selle lahendamine mõjutab paljude inimeste igapäevast elu või siis on kujunenud igapäeva elu üheks lahutamatuks osaks. Vaatluse all on sellised valdkonnad nagu erinevate asutuste kaugus elukohast, elukeskkonna kvaliteet ja heakord (hoonete välisilme, rohealade ja avalike alade olukord vms) ning liikluse olukord. Lisaks uuriti, kas linnaruumis esines ka sotsiaalseid ja hulkuvate loomadega seotud probleeme.

Tartlased hindasid erinevaid valdkondi 5-pallisel rahulolu skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millele oli lisatud ka vastusevariant "ei tea, see ei puuduta mind". Joonisel 22 on esitatud üksnes rahulolijate osatähtsus, et andmeid oleks lihtsam võrrelda 1998. ja 2003. aasta uuringu tulemustega. Siinjuures tuleb märkida, et joonisel viimastele kohtadele platseerunud valdkonnad ei pruugi reaalsuses olla kogunud rohkem negatiivseid hinnanguid, sest mõningate valdkondade puhul „ei oska öelda” vastuse andnud vastanute osatähtsus oli üpris suur ning seetõttu oli ka

positiivse hinnangu andnud vastajate osatähtsus madal. Võib öelda, et kõikidel kolmel küsitlusaastal jättis valdkondadele hinnangu andmata ehk märkis „ei oska öelda” vastusevariandi u 10% küsitletutest, välja arvatud lasteaedade õueala, jalgrattureid, erivajadustega inimesi ning autojuhi seisukohast liikluse olukorda puudutavad küsimused, millele jättis hinnangu andmata 20-40% küsitletutest.

Jooniselt on näha, et aasta-aastalt on elukeskkonna korraldus, kvaliteet ning heakord tartlaste hinnangul muutunud järjest paremaks. Suurim paranemine on toimunud elamute välisilme, rohealade ning tänavate talvises hoolduses ja kvaliteedis. Üheski valdkonnas ei ole aastate jooksul toimunud olulist rahulolijate osatähtsuse langust. Küsitletavate hinnangul olidki paremas korras elamute välisilme, tänavavalgustus ning rohealade olukord. Halvemas korras aga valdkonnad, mis puudutasid jalgratturite ja erivajadustega inimeste liiklemisvõimalusi. Aastate jooksul on valdkondade paremusjärjestus jäänud samaks – valdkonnad, mis pälvisid parema hinnangu 1998. ja 2003. aastal, olid ka 2008. aastal kõrgemalt hinnatud valdkondade seas ning vastupidi.

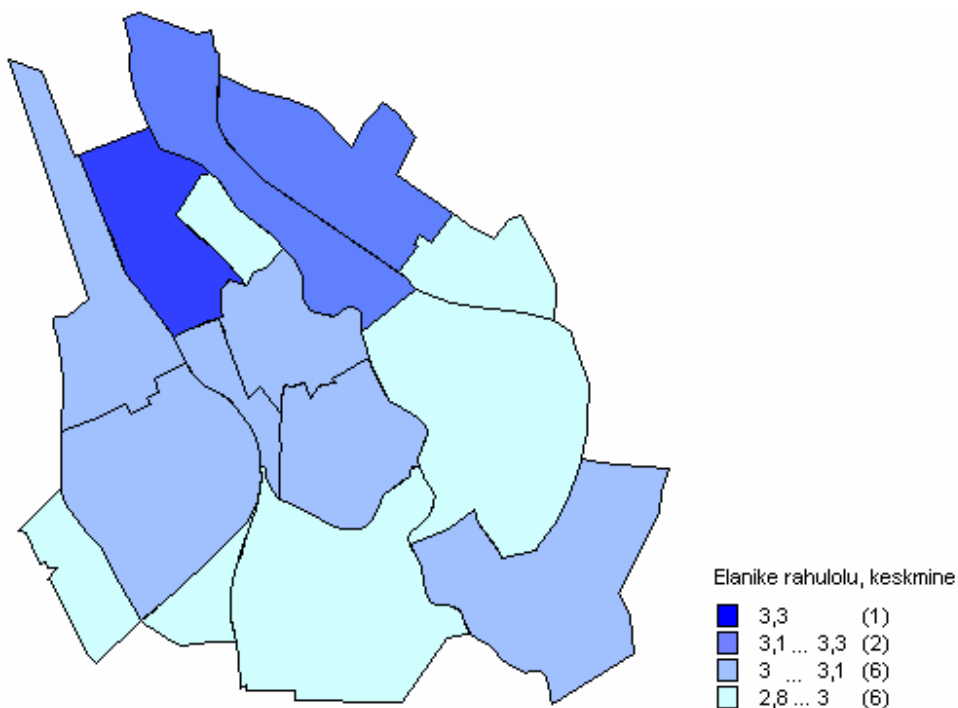
Kui võrrelda omavahel tallinlaste ja tartlaste hinnanguid oma elukeskkonnale, siis tallinlased hindasid oma elukeskkonda palju kõrgemalt kui tartlased. Samas oli valdkondade paremusjärjestus nii tartlastel kui ka tallinlastel enam-vähem sama. Suurem rahulolu oli elamute välisilme suhtes ning madalam jalgrattureid puudutavates valdkondades ja erivajadustega inimeste liiklemisvõimaluste suhtes. Samas hindasid tallinlased tunduvalt paremini oma linna elamute hooldamist ja mitte-elamute välisilme olukorda (rahulolijaid oli tartlastega võrreldes 1/3 võrra rohkem), aga ka elamute lähikümbruse hooldamist, rohealade, sõidu- ja kõnniteede olukorda ning rohealade piisavust (rahulolijaid oli ¼ võrra rohkem) kui tartlased. Mõlema linna elanike hindamiserinevusi ei esinenud elamute välisilme olukorra, lasteaedade õueala, autode parkimise korralduse oma eluaseme läheduse ja autojuhi seisukohast liikluse olukorra valdkonnas.

Joonis 22. Rahulolu erinevate linnaelu valdkondade korralduse, kvaliteedi ja heakorruga, rahulolijate %.

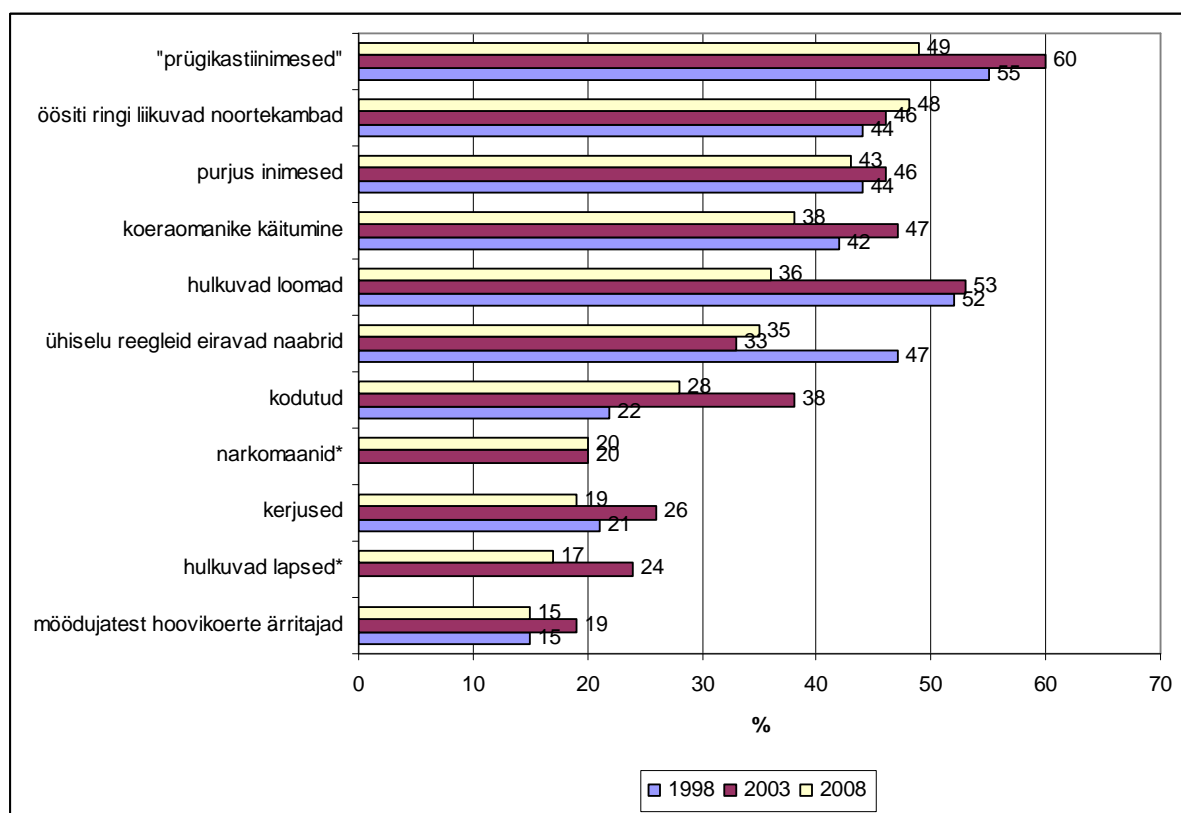
*1998. aasta küsimustikus see küsimus puudus.

Linnaositi oli elukeskkonna kvaliteet (eluaseme ja selle lähiümbruse seisukord, hooldus, tehnilise infrastruktuuri piisavus ja olukord ning liiklus) tartlaste arvates parem sarnaselt 2003. aastale Tähtveres (joonis 23). Eranditult kõikides valdkondades hindasid Tähtvere elanikud oma elukeskkonna kvaliteeti keskmisest kõrgemini. Elukeskkonna kvaliteet oli võrreldes 2003. aastaga endiselt halvim Jaamamõisas, Varikul ja Supilinnas. Aastatega on elukeskkonna kvaliteet halvenenud ka Ränilinnas, Annelinnas ja Ropkas, kuid paranenud Ihastes. Ränilinna, Annelinna, Jaamamõisa ja Ropka linnaosades oli keskmisest suurem puudus rohealadest, keskmisest oli problemaatilisem elamute välisilme, sõiduteede ja liikluse olukord autojuhi seisukohast ning autode parkimise korraldus elamute läheduses. Ränilinlasi häiris ka väga kehv tänavate talvine hooldus. Varikul oli keskmisest suurem puudus rohealadest ja kõnniteedest ning probleeme oli keskmisest enam liikluse olukorraga jalakäija seisukohast. Supilinnased olid keskmiselt rahulolematumad randade, kalmistute ja kvartalisest teede olukorraga ning elamute lähiümbruse hooldamisega.

Joonis 23. Elukeskkonna kvaliteet, keskmine (5-pallisel rahulolu skaalal 1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul).

Ligi pooltele tartlastele oli oma eluaseme lähikümbuses probleemiks „prügikastiinimesed” ning öösiti ringi liikuvad noortekambad (joonis 24). Harvem oli probleemiks hulkuvad lapsed ja kerjused. Lemmikloomadega seotud probleemidest märgiti kõige enam vastutustundetud koeraomanike käitumist ning harvem hoovikoerte ärritajaid. Rohkem oli lemmikloomadega probleeme Jaamamõisa, Annelinna ja Ihaste elanikel. **Aastate lõikes on sotsiaalsed ja lemmikloomadega seotud probleemid olnud teravamad 2003. aastal ning 2008. aastaks on need langenud 1998. aasta tasemele. Tunduvalt on vähenenud hulkuvate loomade, aga ka „prügikastiinimeste” ja kodutute probleem. Ülejäänud sotsiaalsete ja koertega seotud olukordade probleemsus on püsinud muutumatuna.**

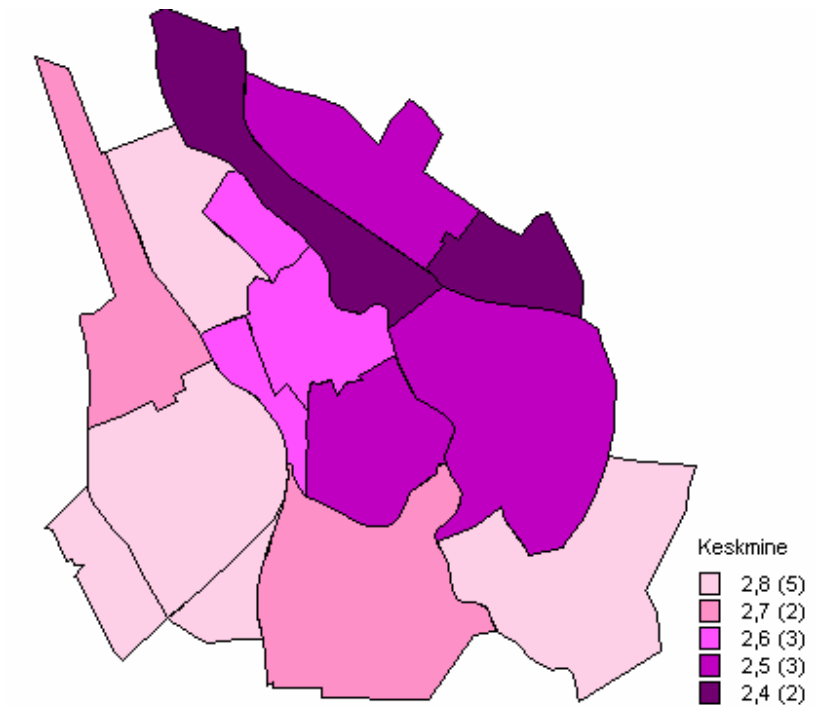

Joonis 24. Sotsiaalsed ja lemmikloomadega seotud probleemid, %.

*1998. aasta küsimustikus see küsimus puudus.

Sotsiaalsed probleemid olid teravamad Jaamamõisa ja Ülejõe elanikele (joonis 25), kus valmistasid keskmisest suuremaid probleeme kerjused, „prügikastiinimesed”, öösiti ringi liikuvad noortekambad ja ühiselu reegleid rikkuvad naabrid. Sotsiaalsed probleemid praktiliselt puudusid

Varikul, Ihastes, Tammelinna, Tähtveres ja Ränilinnas. **2008. aastal olid sotsiaalsed probleemid teravamad Supilinnas ning praktiliselt puudusid Varikul, Ihastes, Tammelinna ja Tähtveres.**

Joonis 25. Sotsiaalsed probleemid, keskmine (3-pallisel rahulolu skaalal 1-on suur probleem, 3-ei ole probleem).

Turvalisus

Antud peatükis käsitletakse tartlaste üldist hinnangut Tartu ühiskondliku korra kaitsele, muutusi Tartu üldises turvalisuses, õpilaste koolitee ohutust ning isiklikku vägivalla kogemist viimase aasta jooksul.

5-pallisel rahulolu skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul) oli küsitlevate hinnang Tartu ühiskondliku korra kaitsele (politsei tegevus jms) 3,6 ehk rahuldav (2003. aastal 3,1). **Võrreldes 2003. ja 1998. aastaga on tartlaste rahulolu politsei vms tegevusega siiski kasvanud, sest aasta-aastalt on kahanenud nende tartlaste osakaal, kes ühiskondliku korra kaitsega rahul**

ei olnud (1998. aastal 26%, 2003. aastal 24%, 2008. aastal 12%) ning kasvanud nende osakaal, kes olid rahul (1998. aastal 12%, 2003. aastal 33%, 2008. aastal 57%).

21% tartlastest oli tähele pannud, et viimastel aastatel oli Tartu turvalisuses toimunud teatavad muutused (1998. aastal täheldas muutusi 20% ja 2003. aastal 24% tartlastest). Täheldati turvalisuse tõusu, aga ka langust (tabel 10). Palju mainiti politsei intensiivsemat tööd ning üleüldist turvalisuse tõusu. Tartus on turvalisemaks muutunud ka tänu turvakaamerate olemasolule, tänavavalgustuse parendamisele, elamute välisuste lukustamisele ja naabrivalvele. Märgitigi ka turvalisuse üleüldist langust ning kampade, narkomaanide olemasolu tänaval. Muude muutuste all nimetati liikluse ohtlikkust, liikluse muutmist turvalisemaks, inimeste sõbralikumaks muutumist vms. Muutusi märkasid keskmisest enam Supilinna (30%) ja keskmisest vähem Variku (11%) elanikud.

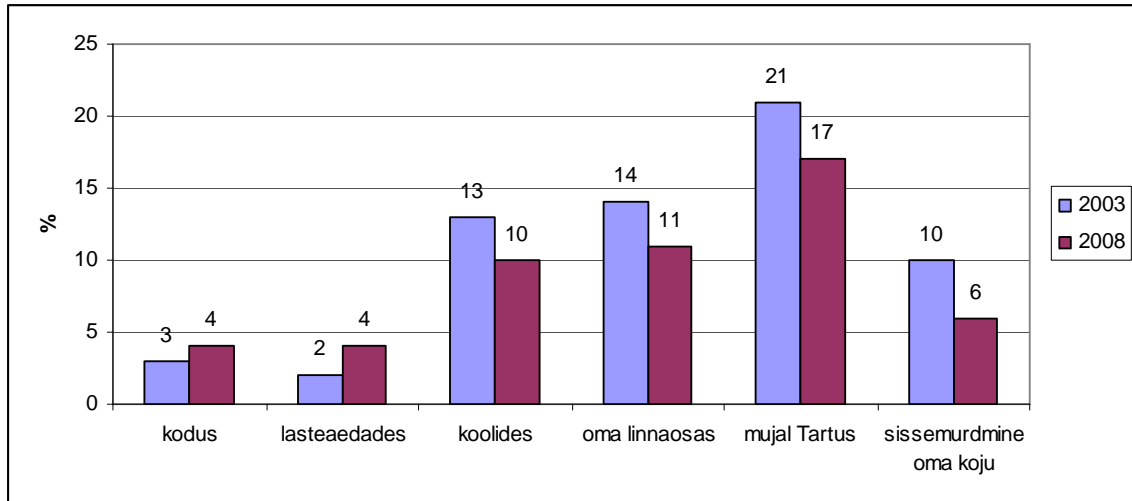
Tabel 10. Viimastel aastatel muudatused Tartu turvalisuses, mainitud kordade arv.

Muutus	Arv	
	2003 (n=369)	2008 (n=323)
Politsei töötab intensiivsemalt	101	98
Turvalisus on tõusnud	66	82
Kampade ja narkomaanide olemasolu tänaval	37	47
Turvalisus on langenud	86	30
Kaamerate olemasolu*	-	20
Naabrivalve, lukustatud ukсед	22	13
Tänavavalgustus on paranenud	8	13
Muu	59	20

*2003. aastal oli see valdkond „muud” nimetuse all.

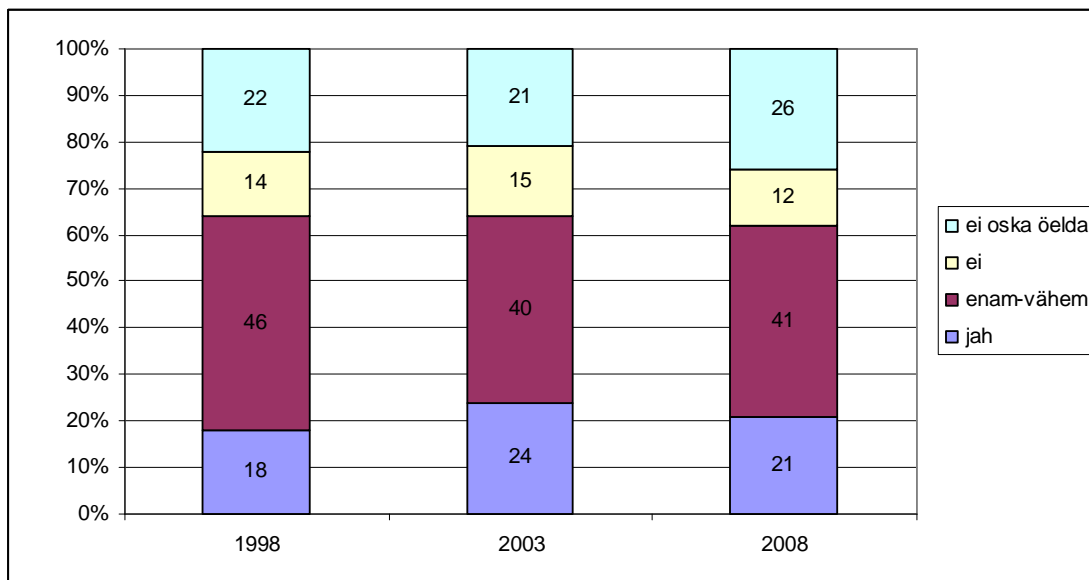
Oluliseks turvalisuse puudumise märgiks on isiklik või mõne pereliikme vägivalda ohvriks langemine kodus, lasteaias, koolis, oma naabruskonnas või kaugemal oma naabruskonnast ning ka sissemurdmine oma koju. Jooniselt 26 on näha, et viimase aasta jooksul on vägivalda kogetud eelkõige väljaspool oma naabruskonda (17% tartlastest), aga ka oma naabruskonnas (11%) ning koolides (10%). Sissemurdmist oma koju, vägivalda lasteaeades ja kodus kogeti harvem. **Võrreldes 2003. aastaga on veidi langenud väljaspool oma linnaosa, oma linnaosas ja koolides vägivalda kogenute ning sissemurdmiste osatähtsus, kuid veidi kasvanud on**

vägivallaohvrite osatähtsus lasteaedades ja kodus. Linnaosade võrdlusest tuli välja, et keskmisest enam oli vägivallaga kokku puutunud Kesklinna, Supilinna ja Vaksali elanikud ning keskmisest vähem Ihaste ja Variku elanikud.

Joonis 26. Küsitletu või mõne pereliikme kokkupuude vägivallaga viimase aasta jooksul, %.

Küsimusele, kas lapse (laste) või naabripere lapse (laste) koolitee ja/või tee lasteaeda on ohutu, vastas 21% tartlastest, et täiesti ohutu, 41% enam-vähem ohutu ning 12%, et ohtlik (joonis 27). Ülejäänud ei osanud küsimustele vastata. **Võrreldes 1998. ja 2003. aastaga ei ole hinnangud laste kooli – või lasteaia tee turvalisuse suhtes muutnud.** Linnaosadevahelisest võrdlusest ilmnes, et ohtlikum oli kooli- või lasteaia tee Ihaste ja Raadi-Kruusamäe lastel.

Joonis 27. Kas lapse kooli- ja/või lasteaiatee on ohutu?, %.

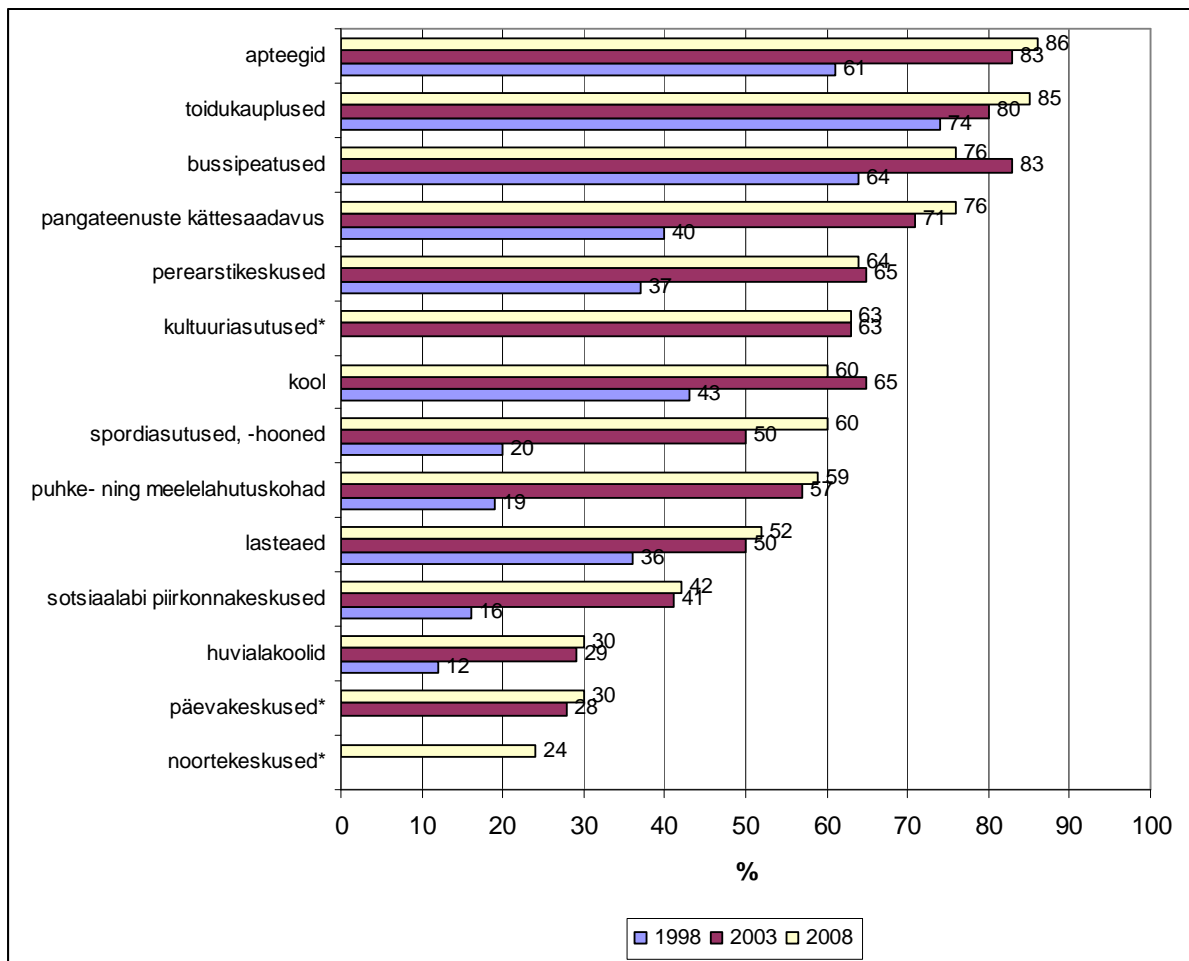
Teenuste kättesaadavus ja rahulolu

Antud peatükis käsitletakse tartlaste rahulolu erinevate teenuste kättesaadavusega (ehk asutuste kaugus elukohast) ning tartlaste arvamusi, kus võiksid vajalikud asutused linnaruumis paikneda. Lisaks vaadeldakse ka tartlaste rahulolu erinevate korralduslike valdkondadega, mis puudutasid näiteks hariduse omandamist, vaba aega, sotsiaalhoolekannet, meditsiini, postiteenindust, toetuste kättesaamise korraldust vms. Eraldi käsitletakse arstiabi kvaliteeti ja kättesaadavust, kaubanduse arengut, kultuurisündmuste (teatrietendus, kinoseanss, näitus, kontsert vms) piisavust ja kättesaadavust.

Teenuste kättesaadavus

Tartlased hindasid teenuste kättesaadavust 5-pallisel rahulolu skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millele oli lisatud ka vastusevariant "see pole mulle tähtis". Joonisele 28 jäeti üksnes rahulolijate osatähtsus, et oleks andmeid lihtsam võrrelda 1998. ja 2003. aasta uuringu tulemustega. Üle ¾ tartlastest rahuldab kõige enam apteekide, toidukaupluste, bussipeatuste ja pangateenuste kättesaadavust. Alla 1/3 tartlasi rahuldab huvialakoolide, päevakeskuste ja

noortekeskuste kaugus oma elukohast. Siinjuures peab märkima, et nimetatud asutuste asukohale andis hinnangu vaid pooled küsitletutest, sest ülejäänutele polnud nende asukoht tähtis. 1/3 tartlaste jaoks ei olnud tähtis ka lasteaia, sotsiaalabi osakonna piirkonnakeskuse ega kooli asukoht. Ülejäänud asutuste asukoht ei omanud tähtsust u 10% tartlastele. **Võrreldes 1998. aastaga on tartlaste hinnangul erinevate teenusepakkujate kättesaadavus oluliselt paranenud, jäädes küll 2003. aasta tasemele.**

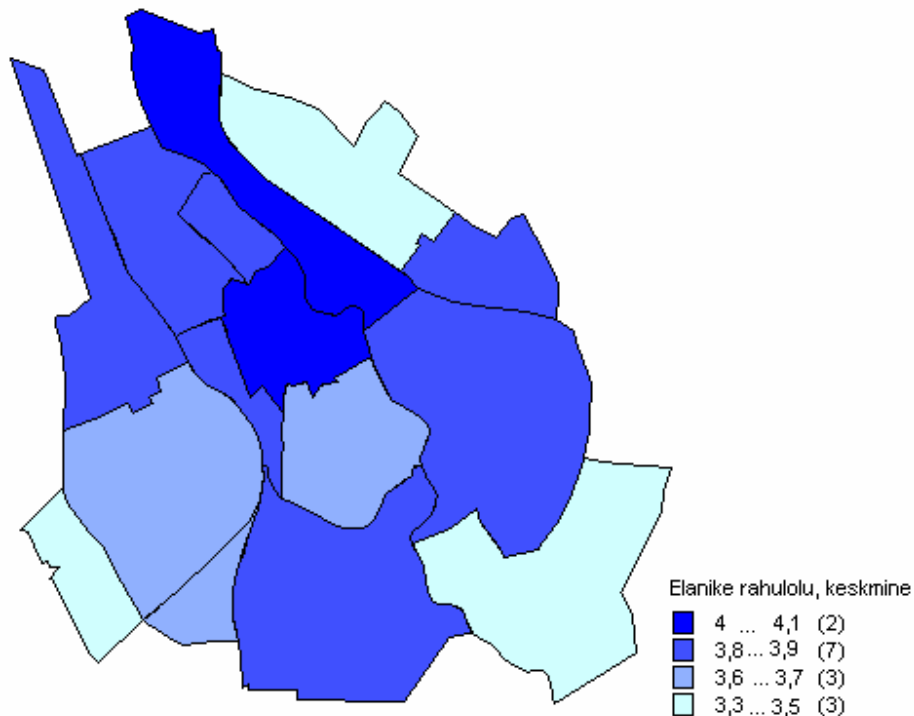

Joonis 28. Rahulolu asutuste kaugusega elukohast, rahulolijate %.

*1998. aasta küsimustikus see küsimus puudus. 2003. aastal puudus ka „noortekeskuse” küsimus.

Jooniselt 29 on näha erinevate linnaosade elanike rahulolu teenuste kättesaadavusega. Kõige paremini olid teenused kättesaadavad Keslinna ja Ülejõe elanikele, kes olid ka teenuste kättesaadavusega rahul. Ülejäänud linnaosade elanikud olid teenuste kättesaadavusega neutraalsel seisukohal. Siiski kehtib seaduspärasus, et erinevad teenused olid halvemini kättesaadavad linna

äärealadel olevatel linnaosade elanikel kui Kesklinnaga piirnevatel linnaosade elanikel. Suurem rahuolematust teenuste kättesaadavusega oli Ihaste, Raadi-Kruusamäe ja Ränilinna elanikel. Kahe esimese linnaosa elanikke ei rahuldanud eelkõige toidukaupluse, lasteaia, kooli ja huvialakooli kaugus elukohast ning Ränilinna elanikke nii laste, noorte, täiskasvanute kui ka vanurite vaba aja veetmise võimaluste vähesus või puudumine.

Joonis 29. Teenuste kättesaadavus, keskmine (5-pallisel rahulolu skaalal 1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul).

Tartlaste käest küsiti, kus võiksid erinevad asutused linnas paikneda. **Aastate lõikes ei ole tartlaste arvamused erinevate asutuste paiknemise osas muutnud (tabel 11). Peaaegu kõigi tartlaste jaoks oli oluline toidukaupluse paiknemine kodu lähedal. Üle poolte tartlaste arvates võiks kodu lähedal asuda ka kool, lasteaed ja meditsiinasutused, ligi poolte jaoks ka sportimisvõimalused. Puhke- ja meelelahutuskohad võiksid asuda pigem kesklinnas. Ülejäänud asutused võiksid asuda kodu lähedal, kuid samas pole nende asukoht niivõrd oluline.**

Tabel 11. Erinevate asutuste asukoht, valdav arvamus %.

Asutus	1998	2003	2008
Puhke-, meelelahutuskohtad	asukoht pole tähtis, 29% kesklinnas, 29% kodu lähedal, 27%	kesklinnas, 37% asukoht pole tähtis, 29%	kesklinnas, 39% asukoht pole tähtis, 28%
Spordiasutused, -hooned	kodu lähedal, 51%	kodu lähedal, 41%	kodu lähedal, 43%
Meditšiinasutused	kodu lähedal, 58%	kodu lähedal, 55%	kodu lähedal, 50%
Sotsiaalabi osakonna piirkonnakeskused*	-	kodu lähedal, 42%	kodu lähedal, 36% asukoht pole tähtis, 27%
Päevakeskused*	-	kodu lähedal, 30% ei vaja üldse, 28% asukoht pole tähtis, 25%	kodu lähedal, 31% asukoht pole tähtis, 27% ei vaja üldse, 26%
Toidukauplus	kodu lähedal, 91%	kodu lähedal, 92%	kodu lähedal, 89%
Lasteaed	kodu lähedal, 64%	kodu lähedal, 67%	kodu lähedal, 67%
Kool	kodu lähedal, 69%	kodu lähedal, 76%	kodu lähedal, 71%
Huvialakoolid**	-	-	kodu lähedal, 38% ei vaja üldse, 20%
Noortekeskused**	-	-	kodu lähedal, 30% asukoht pole tähtis, 23% ei vaja üldse, 23%

*1998. aasta küsimustikus see küsimus puudus.

** 1998. ja 2003. aasta küsimustikus see küsimus puudus.

Rahulolu teenustega

Tartlased hindasid erinevaid teenuseid 5-pallisel rahulolu skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millele oli lisatud ka vastusevariant "ei tea, see ei puuduta mind". Joonisele 30 jäeti üksnes rahulolijate osatähtsus, et oleks andmeid lihtsam võrrelda 1998. ja 2003. aasta uuringu tulemustega. Siinjuures tuleb märkida, et teenused, millega olid ligi 50% ja enam tartlastest rahul, puudutas nimetatud valdkond enam kui 80% tartlastest. Teenused, millega olid rahul 20-40% tartlastest, puudutas nimetatud valdkond 45-70% tartlastest ning teenused, mille rahulolijate osatähtsus oli väga väike, oli ka teemat puudutavate osatähtsus suhteliselt madal (teema puudutas 20-40% tartlastest).

Jooniselt on näha, et a valdkondade paremusjärjestus on jäänud samaks – valdkonnad, mis pälvisid parema hinnangu 1998. ja 2003. aastal, olid ka 2008. aastal kõrgemalt hinnatud valdkondade seas ning vastupidi. Üldiselt olid tartlased rohkem rahul nende valdkondadega, mis puudutasid postiteenindust, kultuurisündmusi, politsei ning perearsti tööd. Rahul oldi ka erinevate vaba ja veetmise võimalustega, õpetamise taseme ja tingimustega koolides, pensioni ja toetuste kättesaamise korraldusega. Rahulolematust põhjustasid erinevad tervishoiuteenused, sotsiaalhooldus ning lasteaiakoha saamise võimalused.

Kolme küsitlusaasta võrdlusest ilmnnes, et võrreldes 1998. aastaga toimus 2003. aastal mõningane teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi paranemine, kuid 2008. aastal on jäänud teenuste kättesaadavus ja kvaliteet 2003. aasta tasemele, seda küll kolme erandiga. Oluliselt on viimase viie aastaga kasvanud ühiskondliku korra kaitsega (24% võrra), huvitegevuse (17% võrra) ning laste ja noorte vaba aja sisustamise võimalustega (11% võrra) rahulolijate osatähtsus. Üheski valdkonnas ei ole aastate jooksul toimunud rahulolijate osatähtsuse langust.

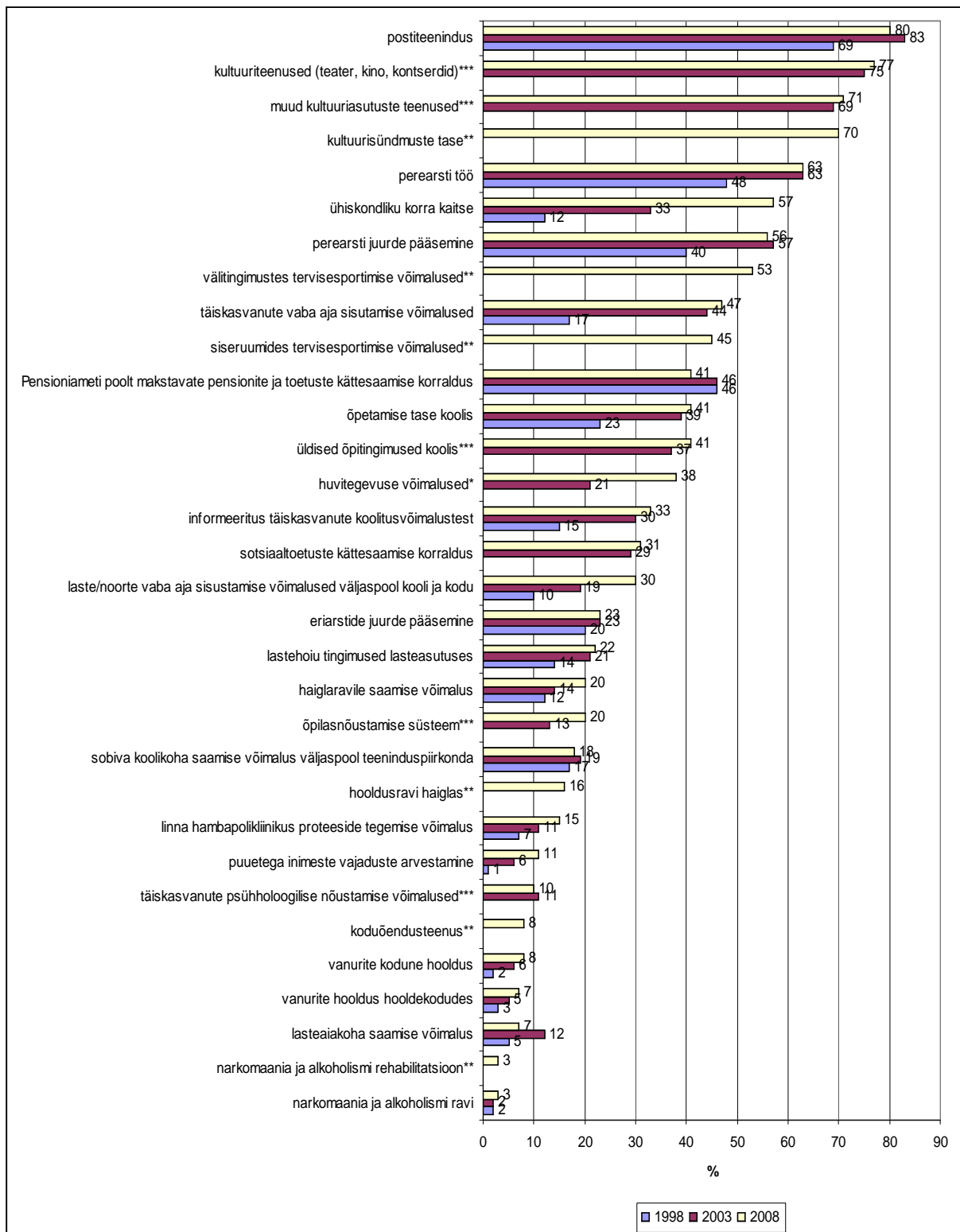
Järgnevalt rahulolu erinevused linnaositi. Lisaks on toodud erinevate teenuste rahulolu keskmine (5-pallisel rahulolu skaalal, 1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millest on välja jäetud nende tartlaste vastused, kes ei osanud teenust hinnata või see ei puudutanud teda.

- **Postiteenindust** (ajalehtede, ajakirjade ja kirjade koju toimetamine) peeti heaks (keskmine 4,1), kuid veidi vähem olid rahul Vaksali ja Kesklinna elanikud.
- **Kultuuriteenustest** olid rohkem rahul teatris, kinos ja kontsertidel pakutavaga (keskmine 4,0) ning veidi vähem muuseumis, näitustel vms pakutavaga (keskmine 3,9). **Kultuurisündmuste taseme** keskmine hinne oli 3,9. Keskmisest rahulolevamad olid Supilinna ja Ülejõe elanikud ning vähem rahul Jaamamõisa ja Annelinna elanikud. Rahulolematust võis põhjustada asjaolu, et Tartus ei toimu piisavalt venekeelsele elanikkonnale suunatud kultuurisündmusi.
- **Perearsti tööga** (keskmine 3,7) oldi veidi rohkem rahul kui **perearsti juurde pääsemisega** (järjekorrad vms, keskmine 3,5). Suuri erinevusi linnaosade vahel ei esinenud.

- **Ühiskondliku korra kaitset** (politsei tegevus vms) hinnati üldjuhul rahuldavaks (keskmine 3,6). Veidi kõrgemalt hindasid politsei tööd Supilinna ja veidi madalamalt Jaamamõisa ja Vaksali elanikud.
- **Tervisesportimise võimalusi välistingimustes** hinnati veidi kõrgemalt (keskmine 3,7) kui **tingimusi siseruumides** (keskmine 3,6). Keskmisest rahulolevamad olid Tähtvere ja Supilinna elanikud, hinnates sportimisvõimalusi välistingimustes heaks.
- **Täiskasvanute vaba aja sisustamise võimalusi** hinnati rahuldavaks (keskmine 3,5). Rahulolematumad olid Jaamamõisa ja Annelinna elanikud.
- **Pensionameti poolt makstavate pensionite ja toetuste kättesaamise korraldusega** oldi rahul (keskmine 4,2). Rahulolematud olid Kesklinna elanikud.
- **Õpetamise taset ja üldisi õpitingimusi koolis** hinnati rahuldavaks (keskmine 3,7). Keskmisest kõrgemini hindasid taset ja tingimusi Kesklinna, Tähtvere ja Tammelinna elanikud.
- **Huvitegevuse võimalusi** hinnati rahuldavaks (keskmine 3,5). Keskmisest rahulolevamad olid Kesklinna ja Tähtvere elanikud ning rahulolematumad Jaamamõisa elanikud.
- **Informeeritust täiskasvanute koolitusvõimalustest** hinnati kesisteks (keskmine 3,3). Keskmisest rahulolevamad olid Kesklinna elanikud ja rahulolematumad Jaamamõisa, Raadi-Kruusamäe ja Annelinna elanikud.
- **Sotsiaaltoetuste kättesaamise korraldusega** jäädi peaaegu rahule (keskmine 3,9). Rahul olid eelkõige Variku, Ropka, Vaksali ja Ihaste elanikud. Rahulolematumad olid Ränilinna ja Kesklinna elanikud.
- **Laste ja noorte vaba aja sisustamise võimalusi väljaspool kooli ja kodu** hinnati kesisteks (keskmine 3,2). Suurimat rahulolematust väljendasid Jaamamõisa elanikud. Võimalusi hindasid paremini Tähtvere ja Kesklinna elanikud.
- **Eriarstide juurde pääsemisega** (keskmine 2,4) ja **haiglaravile saamise võimalustega** (keskmine 2,8) tartlased rahul ei olnud. Nimetatud võimalusi hindasid rahuldavaks vaid Kesklinna elanikud.
- **Lastehoiu tingimusi lasteasutustes** hinnati kesisteks (keskmine 3,3). Madalamalt hindasid seda Ihaste elanikud.

- *Õpilasnõustamise süsteemi* (psühholoogiline, sotsiaal-, karjäärinõustamine) hinnati kesiseks (keskmine 3,2), seda eriti Vaksali, Annelinna, Supilinna ja Raadi-Kruusamäe elanike poolt.
- *Sobiva koolikoha saamise võimalust väljaspool teeninduspiirkonda* hinnati kesiseks (keskmine 3,1). Võimalusega ei olnud rahul Ränilinna, Veeriku, Variku ja Raadi-Kruusamäe elanikud.
- *Hooldusravi haiglas* hinnati rahuldavaks (keskmine 3,4). Teenusega ei olnud rahul Veeriku elanikud.
- *Linna hambapolikliinikus proteeside tegemise võimalust* hinnati kesiseks (keskmine 3,0). Võimalusega ei olnud rahul Jaamamõisa, Variku ja Raadi-Kruusamäe elanikud.
- *Puuetega inimeste vajaduste arvestamisega* rahul ei olnud (keskmine 2,7). Olukorda hindasid rahuldavaks vaid Kesklinna elanikud.
- *Täiskasvanute psühholoogilise nõustamise võimalusi* hinnati kesiseks (keskmine 3,0). Poolte linnaosade elanikud ei olnud võimalusega üldse rahul.
- *Koduõendusteenust* hinnati kesiseks (keskmine 3,2). Linnaositi suuri erinevusi ei esinenud.
- *Vanurite koduse hooldusega ja hooldusega hooldekodudes* rahul ei olnud (keskmine 2,9). Linnaositi suuri erinevusi ei esinenud.
- *Lasteaiakoha saamise võimalusega* ei olnud üldse rahul (keskmine 1,9). Rahul ei olnud üheski linnaosas, seda eriti Supilinnas.
- Ka *narkomaania ja alkoholismi ravi ja rehabilitatsiooniga* ei olnud rahul (keskmine 2,4). Suurim rahulolematus oli Ränilinna elanike seas.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et sarnaselt 2003. aastale olid Tähtvere elanikud tunduvalt rahulolevamad mitmete teenuste kvaliteedi ja võimalustega. Jaamamõisa, Annelinna ja Raadi-Kruusamäe elanikud hindasid linnas pakutavaid teenuseid madalaimalt.

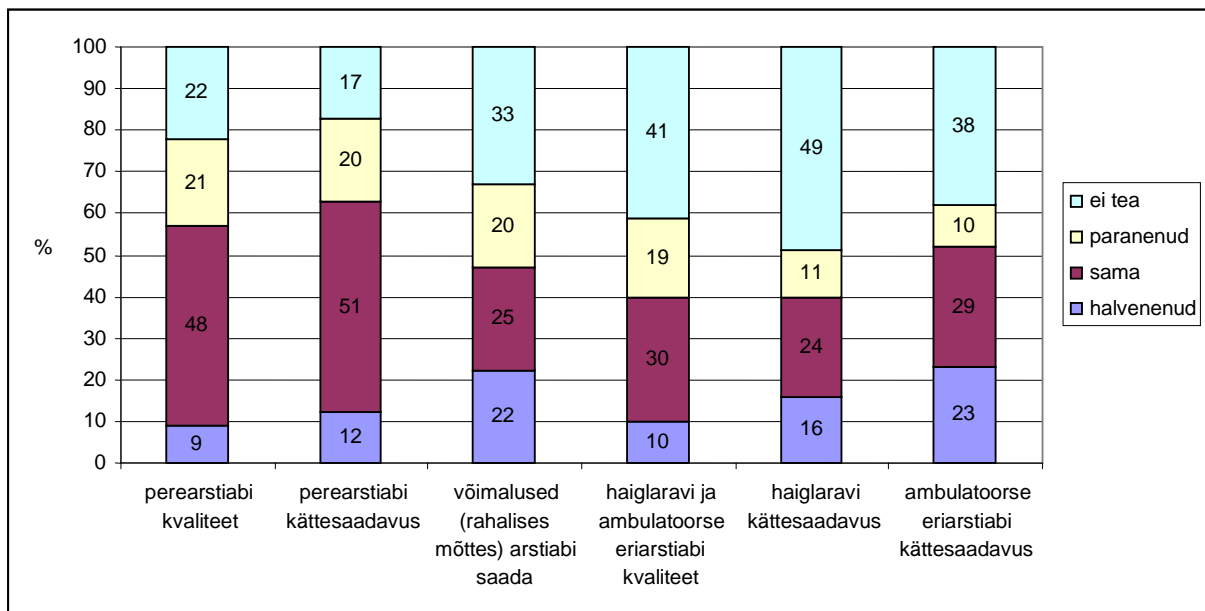

Joonis 30. Rahulolu erinevate teenustega, rahulolijate %.

*2003. aasata küsimustikus oli valdkond nimetatud teisiti ehk „huvikoolide tase“;

1998. ja 2003. aasta küsimustikus see valdkond puudus; *1998. aasta küsimustikus see valdkond puudus.

Tartlaste hinnangul on viimase viie aasta jooksul arstiabi pigem paranenud või jäänud samale tasemele kui halvenenud (joonis 31). Tunduvalt on paranenud perearsti kvaliteet ning halvenenud ambulatoorse eriarstiabi kättesaadavus. **Võrreldes 1998. ja 2003. aastate uuringutulemustega võib öelda, et enamus tartlastest märkis viimase 15 aasta arstiabi kvaliteedi ja kättesaadavuse muutumatust ehk arstiabi ei olnud nende arvates ei paranenud ega halvenenud.**

Joonis 31. Tartlaste hinnangud viimase viie aasta jooksul toimunud muutustele meditsiinis, %.

Statistilistest seostest ilmnes, et perearstiabi, haiglaravi ja ambulatoorse eriarstiabi kvaliteet ja kättesaadavus oli seotud vastaja vanusega ($r=-0,23$). Arstiabi oli paranenud nooremate tartlaste hinnangul ning halvenenud vanemate tartlaste hinnangul. Samas oli nooremate seas rohkem neid, kes ei osanud arstiabi kvaliteedi ja kättesaadavuse muutusi hinnata.

Kaubanduse areng

Viimaste aastate kaubanduse arengu tulemusel suuremad ostukeskused paiknevad Tartu linnaruumis suhteliselt hajali, kuigi oluline osa kaubanduspindadest on koondatud kesklinna

piirkonda. Üldjuhul olid küsitletud kaubanduse arenguga Tartu linnas rahul (71% tartlastest). 10% linnaelanike arvates ei ole Tartu kaubandus heal tasemel. Ülejäänud ei osanud oma seisukohta öelda või jäid ükskõiksele seisukohale **Võrreldes 2003. aastaga ei ole tartlaste rahulolu või rahulolematuse kaubanduse arengu suhtes muutunud. Samuti sarnaselt 2003. aasta andemetele olid kõige rahulolevamad Tähtvere elanikud ning rahulolematumad Kesklinna elanikud. Teiste linnaosade vahel suuri erinevusi ei esinenud.**

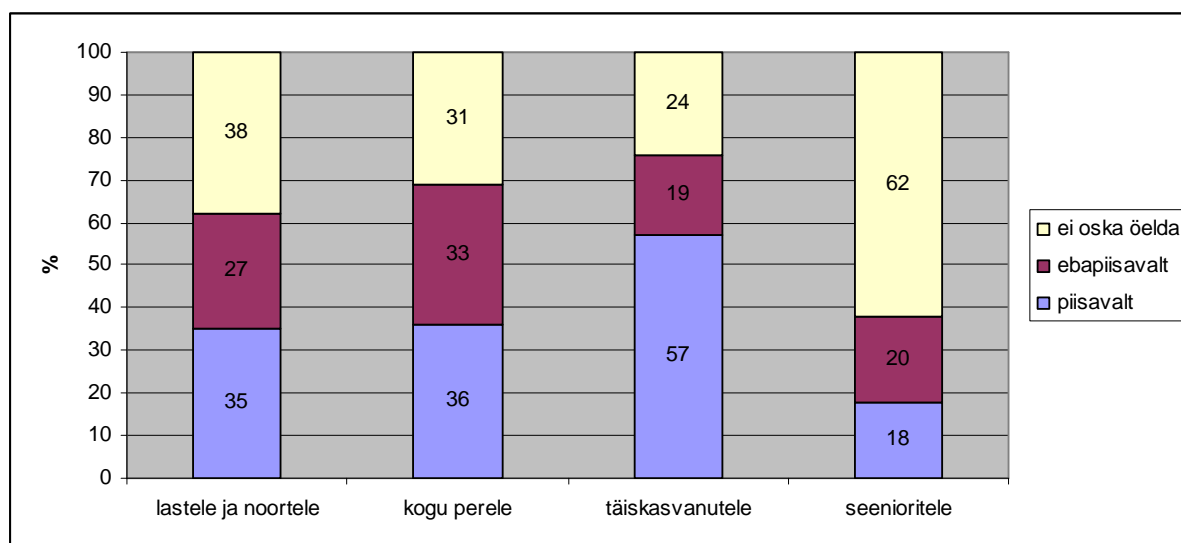
Põhjuseid, miks Tartu linnas ei olda kaubanduse arenguga rahul, võib näha tabelist 12. Rahulolematuse põhjuseid väljendasid 15% tartlastest, märkides kuni kolm probleemi. **Võrreldes 2003. aastaga ei ole probleemid kaubanduse arengus oluliselt muutunud.** Suurimaks probleemiks oli piiratud ja ühetaoline kaubavalik (suured kaubanduskeskused dubleerivad firmasid ja brände, puudub erisus ja eristatavus eri kaubanduskettide vahel vms). Teiseks probleemiks nimetati poodide (eriti toidu- ja ehituspoodide) ebäühtlast paigutust linnaruumis ning tunti puudust väikeste toidupoodide järgi. Kolmandaks nimetati poodide ja kaubanduskeskuste paljusust. Sagedamini mainiti ka väikepoodide kadumist, ebakvaliteetse kauba müüki, madalat teeninduse taset jne.

Tabel 12. Suuremad probleemid Tartu kaubanduses, mainitud kordade arv.

Probleem	Arv	
	2003 (n=177)	2008 (n=257)
Piiratud, ühetaoline kaubavalik	63	74
Poodide ebäühtlane paigutus linnaruumis, vajadus kohaliku, väikese toidupoe järele	43	58
Liiga palju poode, kaubanduskeskusi	30	57
Kaupade kõrged hinnad	12	45
Väikepoodide kadumine	12	32
Kaup on ebakvaliteetne	16	10
Teeninduse madal tase	7	8
Muu	27	30

Kultuurisündmuste piisavus ja külastatavus

Jooniselt 32 on näha, et tartlased oskasid hinnata eelkõige täiskasvanutele suunatud kultuurisündmuste piisavust ning vähem senioritele suunatud kultuurisündmuste piisavust. 57% Küsitletute arvates on enamus Tartu kultuurisündmustest suunatud just täiskasvanutele (57% tartlaste arvates). 36% hinnangul toimub piisavalt kogu pere kultuurisündmusi, 35% arvates lastele ja noortele suunatud kultuurisündmusi ning 18% arvates senioritele suunatud kultuurisündmusi. Kõige vähem on tähelepanu pööratud kogu pere ning lastele ja noortele suunatud kultuuriürituste toimumisele.

Joonis 32. Erinevatele sihtgruppidele suunatud kultuurisündmuste piisavus, %.

Küsimusele, kui tihti külastatakse oma linna kultuurisündmusi, vastasid pooled (55%) tartlastest, et mõnikord. 22% külastas kultuurisündmusi väga harva, 16% tihti, 5% mitte kunagi ning 2% ei osanud küsimustele vastata. Sagedamini külastasid kultuurisündmusi Supilinna ja Ränilinna elanikud, harvemini Ropka ja Jaamamõisa elanikud.

Kultuurisündmuste külastatavuse sagedus oli eelkõige seotud vastaja haridustasemega ($r=-0,24$) ja rahvusega ($r=0,20$), aga mingil määral ka mittetöötavate täiskasvanute arvuga leibkonnas ning sissetuleku allikaga (pension $r=0,15$, palk $r=0,14$), st sagedamini külastasid kultuurisündmusi kõrgema haridustasemega kui madalama haridustasemega tartlased, eestlased kui mitte-eestlased

ning külastussagedus kahanes, kui leibkonnas oli tööl mittekäivaid leibkonna liikmeid ning kui sissetuleku allikaks oli pigem pension kui palk (töötasu).

Järgnevalt paluti tartlastel üles loetleda need Tartu kultuuriasutused, mida nad on kõige enam külastanud. Küsimusele vastas 80% tartlastest (2003. aastal 76%). Maksimaliselt mainiti korraga kuus asutust. Sagedamini on tartlased külastanud teatrit (tabel 13), millele järgnesid kino, muuseum ja erinevad kontserdid. Muid kultuuriasutusi või –sündmusi külastati harvem. **Võrreldes 2003. aastaga ei ole erinevate kultuuriasutuste või -objektide külastatavus märkimisväärselt muutunud. Küll aga on Genialistide Klubi ning Athena Konverentsi ja Kultuurikeskus tõusnud oluliseks külastusobjektiks.**

Tabel 13. Kultuuriasutused või -objektid, mida on tartlased kõige enam külastanud, %.

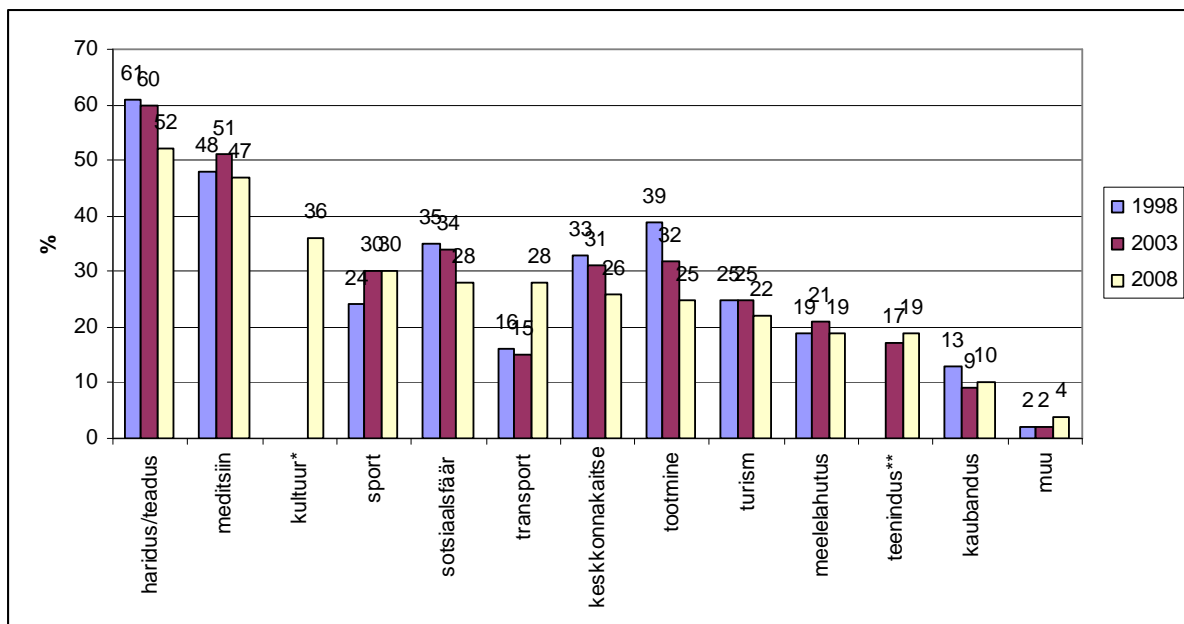
Kultuuriasutus või -objekt	%	
	2003	2008
Teatrid	58	64
Kinod	30	28
Muuseumid	12	15
Kontserdid	18	14
Kultuuri- ja vabaajakeskused (Genialistide Klubi, Athena Keskus, Tiigi Seltsimaja)	-*	9
Vabaõhuüritused (Hansapäevad vms)	7	8
Näitused	6	6
Raamatukogud	6	4
Lauluväljak	6	3
Kohvikud, baarid, ööklubid	7	3
Vabaõhuetendused	3	2
Kirikud	-*	2
Muud	4	7

*2003. aastal oli see valdkond „muud“ nimetuse all.

Tartu linna areng

Antud peatükis antakse ülevaade (etteantud variantide põhjal) valdkondadest, mis peaksid elanike arvates kujunema Tartus eelisarendatavates. Lisaks paluti tartlastel hinnata Tartu linnavalitsuse tööd, uuriti ka info kättesaadavust ja teadlikkust linnavalitsuse poolt korraldatavatest kampaaniatest ja arengudokumentidest. Lõpuks loetlesid tartlased üles need objektid, mida võiks turistidele senisest rohkem eksponeerida.

Tartlaste jaoks ei ole eelisarendatavate valdkondade järjestus oluliselt muutunud (joonis 33). Olulisemad arendusvaldkonnad olid endiselt haridus ja teadus (52% tartlaste arvates) ning meditsiin (47%). Kolmandaks arendusvaldkonnaks nimetas 36% tartlastest kultuuri. Aastate jooksul on 14% võrra kahanenud tootmise, kuid 12% võrra kasvanud transpordi arendamise vajalikkus. Ülejäänud valdkondade arendamise olulisus ei ole aastatega muutunud.

Joonis 33. Erinevate valdkondade eelisarendamine Tartus, %.

*1998. ja 2003. aasta küsimustikus see valdkond puudus.

**1998. aasta küsimustikus see valdkond puudus.

Esinesid ka teatud statistilised seosed mõnede valdkondade eelisarendamise vajalikkuse ning vastanute vanuse, rahvuse ja haridustaseme vahel. **Sarnaselt 2003. aasta uuringule vanemad tartlased eelistasid tootmise ($r=0,21$) ning nooremad jällegi meelelahutuse ($r=0,23$), spordi ($r=0,19$) ja kultuuri ($r=0,12$) arendamist. Tootmist arendusvaldkonnana nägid ka pigem mitte-eestlased kui eestlased ($r=0,22$) ning hariduse, teaduse ($r=0,16$) ja kultuuri ($r=-0,11$) arendamist kõrgema kui madalama haridustasemega tartlased.**

Hinnang linnavalituse tööle

Keskmiselt hindas tartlane Tartu linnavalitsuse tööd rahuldavaks (5-pallisel rahulolu skaalal 3,4, kus 1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), kus hindeks „hea” pani linnavalitsuse tööle 36% tartlastest, „rahuldava” 31% ja „halva” 5% tartlastest. Samas 36% tartlastest ei osanud linnavalitsuse tööd hinnata ning 2% jättis küsimustel vastamata. Linnaositi elanike arvamustes olulisi erinevusi ei esinenud. **Võrreldes 1998. aastaga on tartlaste rahulolu linnavalitsuse tööga veidi tõusnud (siis oli keskmine hinne 2,9), jäädes praktiliselt 2003. aasta tasemele (keskmine hinne 3,4).**

Oma vastust, miks Tartu linnavalituse tööd just nii hinnati, oskasid põhjendada veidi vähem kui pooled küsitletutest (43%). Tabelist 14 on näha linnavalitsuse töö hindamise põhjendused. Kokkuvõtvalt võib öelda, et 1/3 tartlastest põhjendas oma hindamise vastust linnavalitsuse tegevustega, mis on elanike arvates negatiivse alatooniga, 1/3 arvates toimib linnavalitsus hästi ning 1/3 küsitletutest ei olnud linnavalitsuse tööga kursis või ei tundnud selle vastu huvi. Ülejäänud põhjenduste esinemissagedus oli väiksem.

Tabel 14. Linnavalitsuse töö hindamise põhjendused, mainitud kordade arv.

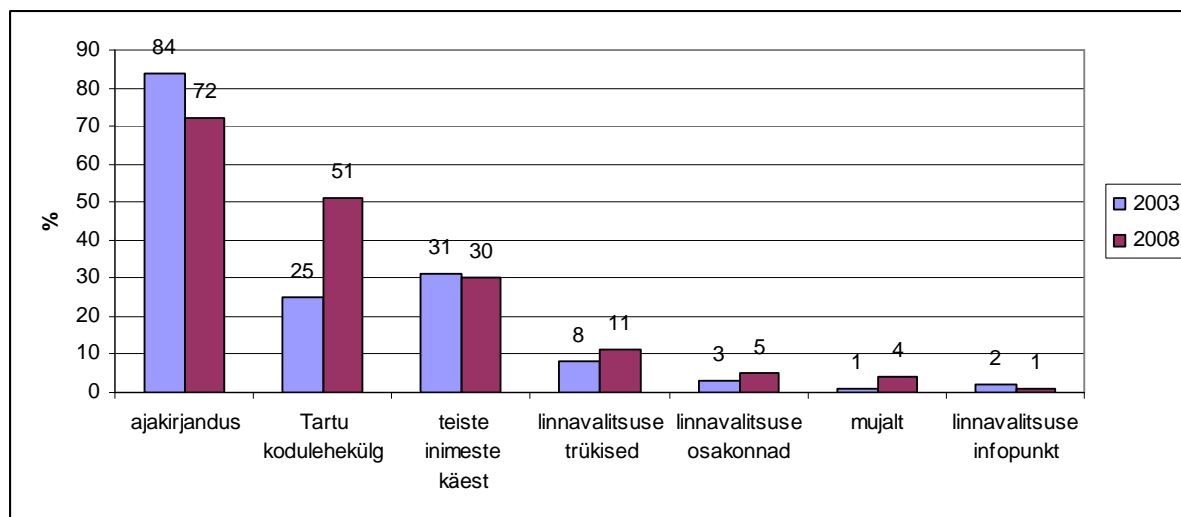
Hinne	Sagedamini mainitud põhjendused	Arv (n=742)
Hea	Toimib, pole suuremaid probleeme olnud (on tulnud oma tööga toime, linn on heas korras)	85
	Linn areneb (linna üldpilt on paranenud, linn on muutunud kenamaks ja puhtamaks, ehitatakse teid ja maju)	33
	Midagi tehakse, aga alati saab paremini (teha on veel palju, mõnes valdkonnas on kõik hästi, mõnes on puudujääke)	21
	Arvestatakse kodanikega, kompetentsed töötajad (hea ja kiire teenindus, kõigile küsimustele on saadud vastused, arvestatakse kodanike soovide ja arvamustega)	19
	Tartus on hea elada (võrreldes teiste Eesti linnadega elamisväärsim linn)	11
Rahuldav	Muu (ei tehta edukaid otsuseid, tehakse poliitilisi otsuseid, korrumpeerunud ametnikud)	19
	Kodanikega ei arvestata, ebapädevad töötajad, aeglane süsteem (lühikesed vastuvõtuajad, kodanike soovide ja arvamustega ei arvestata, ükskõiksus, aeganõudev asjaajamine, palju jooksutamist)	16
	Positiivsed tegevused (investeeritakse teede-tänavate korrashoidu ja arengusse, pargid on hooldatud, palju üritusi, turvalisem)	10
Halb	Negatiivsed tegevused (ühistranspordi ümberkorralduse ebaõnnestumine, sildade halb olukord, kesklinnakeskne teede ja tänavate hooldus, lasteaiakohtade puudus, halvasti korraldatud prügimajandus, halb liikluse korraldus, Laia tänava kahesuunaliseks muutmine, Vabaduse autosilla ehitus, puudujäägid sotsiaalsääris, jalgrattaliikluse vähene toetamine)	33
Ei oska öelda	Pole kursis või ei huvita (ei ole kokkupuudet, elanud Tartus vähe aega)	121
	Infot vähe või linnavalitsuse tegevus ei paista silma (infot vene keeles vähe, linnavalitsus tegutseb tähelepandamatult, linnavalitsus tegutseb rahvast kõrgel ja kaugel, ankeet on esimene „kontakt” linnavalitsusega, kuigi on elatud linnas sünnist saati)	21

Interneti kasutamine ja info kättesaadavus

25% tartlastest märkis, et nad saavad linnavalitsuse töö kohta piisavalt informatsiooni, 29% märkis, et ebapiisavalt ning 46% ei osanud vastata. **Võrreldes 2003. aastaga ei ole info kättesaadavuses muutusi toimunud.** Teiste linnaosadega võrreldes oli infot piisavamalt Ihaste,

Supilinna ja Ülejõe elanikel, kuid ebapiisavamalt Annelinna, Jaamamõisa, Ülejõe ja Raadi-Kruusamäe elanikel. Küsimusele ei osanud vastata eelkõige Vaksali, Veeriku, Karlova ja Variku elanikud.

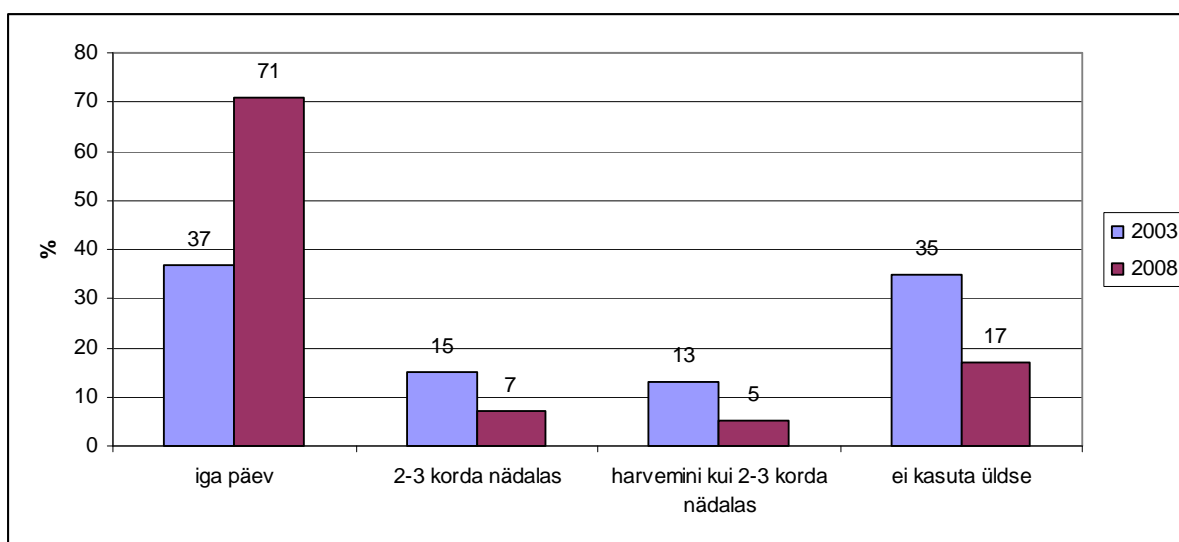
Peamine allikas, kust saadi infot linnavalitsuse töö kohta, oli ajakirjandus (72%, joonis 34). Ajakirjandus oli peamiseks infoallikaks pigem vanematel kui noorematel tartlastel ($r=-0,16$) ning eestlastel kui mitte-eestlastel ($r=0,13$). Pooled tartlastest hankis infot Tartu kodulehelt www.tartu.ee ja kolmandik teiste inimeste käest. Kodulehe kasutamine oli populaarsem nooremate kui vanemate ($r=0,35$) ning kõrgema kui madalama haridustasemega ($r=-0,23$) tartlaste seas. Ülejäänud infoallikad ei leidnud tartlaste seas tavapärasest kasutust. **Võrreldes 2003. aastaga on infoallikana kasvanud Tartu kodulehe ning kahanenud ajakirjanduse tähtsus. Muude infoallikate tähtsus pole aastatega muutunud.** Linnaosadevahelisest võrdlusest selgus, et kõige enam kasutasid peamise infoallikana ajakirjandust ja linnavalitsuse trükiseid Tammelinna elanikud, kodulehekülge, infopunkti ja linnavalitsuse osakondi Ihaste ja Supilinna elanikud ning suust-suhu liikuvat infot Jaamamõisa ja Annelinna elanikud.

Joonis 34. Allikad, kust saadi informatsiooni linnavalitsuse töö kohta, %.

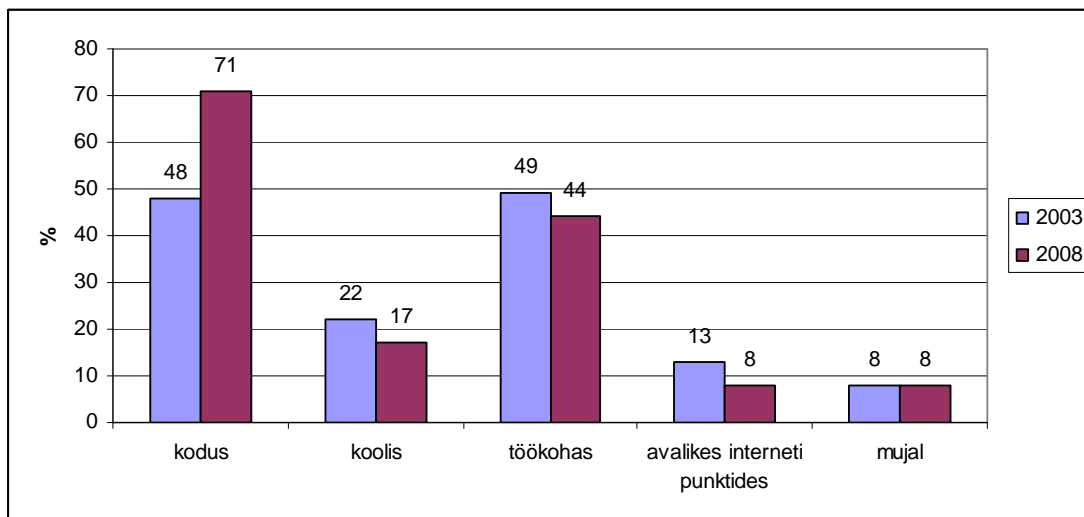
Võrreldes 2003. aastaga on oluliselt kasvanud interneti kasutajate osatähtsus ja seda eelkõige igapäevakasutajate osas (joonis 35). Kui veel 2003. aastal ei kasutanud internetti üldse 35% tartlastest, siis 2008. aastal vaid 17% ning interneti igapäevakasutajate

osatahtsus kasvas 37%-lt 2003. aastal 71%-le 2008. aastal. Nende tartlaste osatahtsus, kes kasutasid internetti mõni kord nädalas või veel harvem, ei ole aastatega oluliselt muutunud. Statistilistest seostest ilmnes, et internetti kasutasid sagedamini noored ($r=0,62$) ja suurema sissetulekuga ($r=-0,31$) tartlased. Linnaosadevahelisest võrdlusest selgus, et sagedasemad interneti kasutajad asusid Ülejõel (80%), Kesklinnas (77%) ja Supilinnas (77%) ning interneti mittekasutajad Ihastes (30%) ja Ropkas (25%). Muude linnaosade vahel suuri erinevusi ei esinenud.

Joonis 35. Interneti kasutamise sagedus, %.

Tavapäraselt kasutati internetti kodus (71%; joonis 36) või töökohas (44%). Koolis kasutas internetti 17%, avalikes interneti punktides 8% ja mujal (kellegi juures külas, raamatukogus vms) 8% interneti kasutajatest. **Üldjuhul ei ole aastate jooksul interneti kasutamise kohtade tähtsus oluliselt muutunud, küll aga on oluliselt kasvanud kodus interneti kasutamise osatahtsus (23% võrra).** Linnaosade vahel interneti kasutamiste kohtade vahel erinevusi ei esinenud.

Joonis 36. Interneti kasutamise kohad, %.

Tartlastelt uuriti, kas nad on kunagi kasutanud internetti järgmistel eesmärkidel:

- riigiasutuste kohta info saamiseks või suhtlemiseks;
- Tartu linnavalitsuse kohta info saamiseks või suhtlemiseks;
- turismiinfo leidmiseks;
- kultuurisündmuste info leidmiseks.

Selgus, et sarnaselt 2003. aasta uuringu andmetele kasutati internetti sagedamini kultuurisündmuste info leidmiseks, riigiasutuste kohta info saamiseks või suhtlemiseks ja turismiinfo leidmiseks ning harvem Tartu linnavalitsuse kohta info saamiseks või suhtlemiseks. Kui kolmel esimesel eesmärgil ei kasutanud internetti alla 11% tartlastest, siis Tartu linnavalitsuse kohta info saamiseks ei kasutanud internetti 20% tartlastest.

Teadlikkus arengudokumentidest ja kampaaniatest

43% küsitletutest oli teadlik Tartu linna pikaajalistest arengusuundadest ning planeeringutest, 36% tartlastest ei teadnud neist midagi, kuid siiski soovis neist teada saada ja 19% samuti ei olnud neist midagi kuulnud, kuid ei tundnud huvi ka. Teadlikkus oli suurem Vaiku (teadlik 61%

linnaosa elanikest) ja Ihaste (60%) elanike, kuid teadmatus ja ka huvi puudumine oli suurem Ropka (28%), Jaamamõisa (26%) ja Kesklinna (26%) elanike seas.

57% tartlastest soovis rohkem infot linna pikaajaliste arengusuundade ning planeeringute kohta, 21% arvates on infot juba niigi piisavalt ning rohkem pole infot vaja ning 19% tartlastest ei vaja üldse sellesisulist infot, kuna pole sellest huvitatud. Linnaosadevahelisest võrdlusest selgus, Kesklinna linnaosa elanikest kolmandik ei teadnud ega soovinud ka midagi teada linna arengudokumentidest. Ülejäänud linnaosade vahel olulisi erinevusi ei esinenud.

Võrreldes 1998. ja 2003. aasta uurimustulemustega ei ole tartlaste teadlikkus ega ka soov rohkem teada saada Tartu linna pikaajalistest arengusuundadest ning planeeringutest muutunud. Statistilistest seostest ilmnes, et teadlikkus arengudokumentidest oli seotud vastaja haridustaseme ($r=-0,19$), rahvuse ($r=0,14$) ja elamutüübiga, kus elati ($r=0,14$) ning soov rohkem teada saada samuti vastaja haridustasemega ($r=-0,15$). Seega teadlikkus oli kõrgem eestlastel kui mitte-eestlastel ja eramus elavatel kui suures paneelelamus elavatel tartlastel ning suurem teadlikkus ja soov rohkem teada saada oli kõrgema kui madalama haridustasemega tartlastel.

Tartlastelt uuriti, kas nad on rahul võimalustega osaleda:

- linna üldplaneeringu koostamisel;
- oma linnaosa planeeringu koostamisel;
- detailplaneeringute menetlemisel;
- arengukavade koostamisel;
- sektorarengukavade (nt transpordi või hariduse arengukava) koostamisel.

Nimetatud võimalusi hindasid tartlased 5-pallisel rahulolu skaalal (1-üldse ei ole rahul, 5-väga rahul), millele oli lisatud ka „see ei huvita mind” vastusevariant. **Selgus, et sarnaselt 2003. aastale hindasid tartlased võimalusi osaleda nende dokumentide koostamisel ja menetlemisel halvaks (mõlemal aastal keskmine 2,8-3,0). Erinevus ilmnes mittehuvitunute osas, kui 2003. aastal ei huvitunud nende dokumentide koostamisest 2/3 tartlastest, siis 2008. aastal oli mittehuvitanuid vaid 1/3.**

Linnaelu korraldamiseks ja linnakeskkonna paremaks ning kenamaks muutmisel on Tartu linnavalitsus aastate jooksul suuremal või vähemal määral korraldanud kampaaniaid. Tartlaste käest uuriti, kuivõrd on nad kursis „Heade värvide linna” ja „Piiirdeaiad korda” kampaaniatega.

- Kampaaniaga „Heade värvide linn” innustatakse elanikke korrastama ja värvima Tartus asuvaid hooneid. 2008. aastal toimus kampaania juba kaheksandat korda järjest. Alates 2001. aastast on välja antud u 1500 välisviimistluse passi ning praeguseks on nende alusel Tartus korrastatud üle 600 maja, sealhulgas palju miljööväärtuslikke hooneid.
- Kampaania „Piiirdeaiad korda” kutsub tartlasi ehitama uusi ja korrastama olemasolevaid piiirdeaedasid. Kampaania sai alguse 2004. aastal.

Nii nagu 2003. aastal, oli ka 2008. aastal teadlik nendest linnakujunduslikest kampaaniatest keskmiselt 2/3 tartlasest. Paremini oldi teadlik „Heade värvide linna” kampaaniaga.

Linnaosadevahelisest võrdlusest selgus, et kõige halvemini olid nimetatud kampaaniatega kursis Jaamamõisa, Annelinna ja Kesklinna elanikud. Ülejäänud linnaosade vahel elanike teadlikkuses olulisi erinevusi ei esinenud. Statistilistest seostest ilmnnes, et nimetatud kahe kampaaniaga olid rohkem kursis eramutes kui suurtes paneelmajades elavad elanikud ($r=-0,26$) ning eestlased kui mitte-eestlased ($r=-0,22$).

Oma hinnangu nimetatud linnakujunduslikele kampaaniatele andis 59% küsitletutest, kellest 78% hindas neid kampaaniaid positiivselt, pidades kampaaniaid heaks linnailme parandamise viisiks. 12% tartlastest ei olnud neist kampaaniatest midagi kuulnud, 3% arvates vajavad need kampaaniad rohkem reklaami ning 1% arvates on kampaaniad küll toredad, kuid linnapoolne rahaline toetus võiks suurem olla. 6% märkis muid (pidades silmas peamiselt negatiivseid hinnanguid või ettepanekuid) hinnangute põhjendusi. Hinnangute andmisel tegid tartlased järgmiseid ettepanekuid:

- kampaaniaid võiks rohkem olla, näiteks „Korteriühistute parklad korda” või „Korteriühistute haljasalad korda”;
- kampaaniate tulemustest võiks rohkem rääkida, siis on elanikel ka suurem innustus oma elamuid ja aedasid korda teha;

- kampaanias osaleda soovijail võiks asjaajamine lihtsamaks teha, võiks olla suuremad preemiad ning linnapoolne rahaline toetus.

Turistidele eksponeeritavad objektid

Küsitletavatel paluti üles loetleda need objektid, valdkonnad või tegevused, mida võiks Tartu linnas turistidele rohkem eksponeerida või pakkuda. Neid oskas nimetada 34% tartlastest (2003. aastal 42%). Maksimaalselt mainiti nelja objekti.

Esimesena nimetati kultuuri ja meelelahutust (tabel 15), mille all mõeldi rahvustoitude ja – jookide pakkumist, vabaõhuüritusi, käsitööd ja head teeninduskultuuri. Teisena nimetati Emajõe ning sellega kaasnevaid võimalusi (laeva- või lodjasõit, paadilaenus, korrastatud kallasrajad, toitlustamine ja meelelahutus Emajõel või selle ääres). Kolmandana nimetati Toomemäge, neljandana kesklinna. Viiendana nimetati Tartu Ülikooli ja kõike seda, mis seostub ülikooliga või mis sellega kaasneb. Kuuendana nimetati linna ajaloo tutvustamist, seitsmendana muuseumide eksponeerimist (näiteks Tartu Mänguasjamuuseum, Eesti Rahva Muuseum vms). Kaheksandana nimetati erinevate linnaosade (eelkõige rikkaliku puitarhitektuuriga linnaosade) näitamist turistidele, pakkudes selleks linnaekskursiooni bussiga. Üheksandana nimetati Tartu linna rohelist elukeskkonda (erinevad pargid, botaanikaaed), kümnenandana arhitektuuri (sillad, kirikud, vangla vms), üheteistkümnenandana aktiivse puhkamise võimalusi (spordiüritused, sportimisvõimalused, matkarajad vms) ning viimase, muude all nimetati Tartut iseloomustavate meenete pakkumist, kopterilende Tartu kohal, Tartu sümboleid, aktiivset loovtegevust Antoniuse õuel vms.

Tabel 15. Mida võiks Tartu linnas turistidele rohkem eksponeerida, mainitud kordade arv.

Objektid, valdkonnad, tegevused	Arv	
	2003 (n=688)	2008 (n=587)
Kultuur, meelelahutus	131	162
Emajõgi ja selle võimalused	147	153
Toomemägi	157	88
Kesklinn	151	81
Tartu Ülikool, selle hooned ning akadeemilisus	108	77
Linna ajalugu	41	58
Muuseumid	50	50
Erinevad linnaosad	41	48
Looduskeskkond	48	46
Arhitektuur	104	37
Aktiivse puhkamise võimalused *	-	20
Muu	154	23

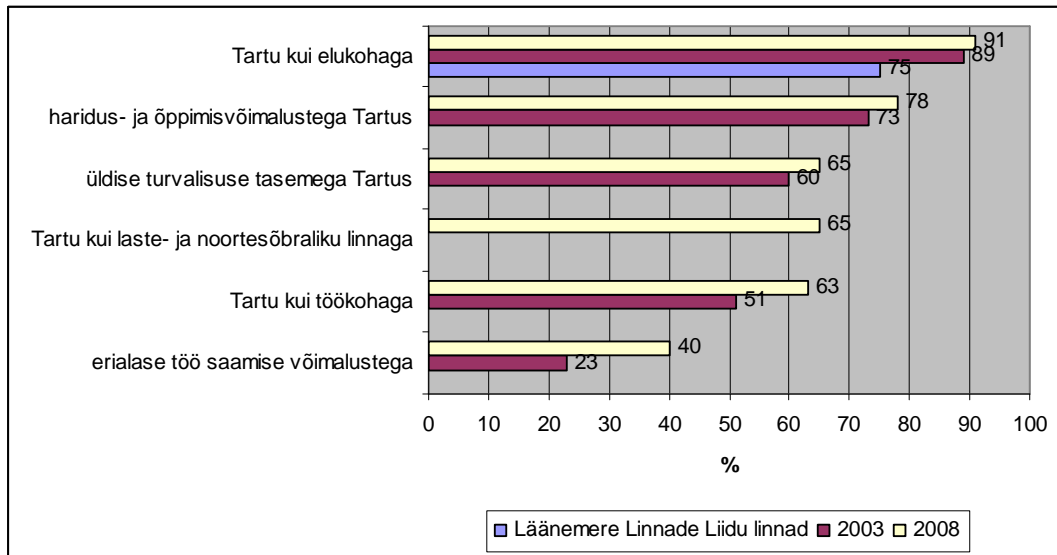
*2003. aastal seda valdkonda ei nimetatud.

Kommentaariks lisati, et Emajõe kaldad vajavad enne eksponeerimist kordategemist, turistidele pakutakse juba niigi piisavalt, tähelepanu peab pöörama hoopis linnakodanikele, uusehitised kesklinnas ja selle lähiümbruses peletavad turistid Tartust hoopis eemale, kogu Tartu on ilus ja eksponeerimist väärt.

Võrreldes 2003. aastaga on mingil määral turistidele pakutavate objektide või tegevuste tähtsuse järjekord muutnud. Tartlaste silmis oli olulisem pakkuda turistidele eelkõige kohalikku kultuuri ja meelelahutust ning Emajõe ja selle võimalusi, mitte vaid Toomemäe ja kesklinna eksponeerimist nagu 2003. aastal arvati. Püsinud on Tartu Ülikooli roll turismimagnetina. Olulisemaks on tõusnud linna üldise ajaloo tutvustamine ning erinevate linnaosade ning nende eripärade eksponeerimine. Lisategevusena toodi välja aktiivse puhkamise võimaluste pakkumine, mida 2003. aastal ei mainitud.

Rahulolu oma linnaga

Viimasena küsiti tartlaste käest, kuidas nad hindavad Tartu linna töö- ja elukeskkonda. Jooniselt 37 on näha, et Tartu on mõnus ja turvaline elu- ja töökeskkond, kus on mõeldud ka lastele ning noortele ning mis pakub piisavalt haridus- ja õppimisvõimalusi. Probleeme on erialase töö saamise võimalustega. **Tartlased on oma elukohaga rahulolevamad kui Läänemere Linnade Liitu kuuluvad linnade elanikud keskmiselt. Võrreldes 2003. aasta küsitlusandmetega on Tartu linna töö- ja elukeskkonda puudutavate aspektide järjestus pingereas jäänud samaks, kuid kõikides aspektides on kasvanud rahulolijate osatähtsus, eriti tööd puudutavates valdkondades.**

Joonis 37. Tartlaste rahulolu oma linnaga, rahulolijate %.

Lõppsõna asemel

Ankeedi lõpus said tartlased avaldada oma arvamust küsitluses käsitletud teemade kohta. Seda võimalust kasutas 17% küsitletutest. Teemad, millest kirjutati, võib jagada kolmeks: 1) ankeetküsitlusega seonduv (selle ülesehitus, teemade valik, vastusevariandid, küsimustiku olulisus jne), 2) linnakeskkonna probleemid ja 3) kõik ülejäänud küsimused, mis kahe eelneva punktiga ei seostunud. Järgnevalt neist arvamustest pikemalt.

Arvamustes, mis puudutasid otseselt ankeetküsitlust ennast, jäi domineerima positiivne vastukaja. Positiivsena toodi välja eelkõige see, et küsimustikus käsitletud teemad olid aktuaalsed ja olulised. Küsimustik ise oli lihtne ja huvitav ning oldi rõõmsad selle üle, et linnaelanikelt arvamust küsiti. Negatiivsete märkustena mainiti kõige enam seda, et küsimustik oli liialt pikk ning mõned küsimused olid vastamiseks rasked või halvasti sõnastatud.

Need kommentaarid, mis puudutasid probleeme linnas, olid otseses seoses ankeedis käsitletud teemadega. Kõige enam mainitud probleemid valdkonnad: 1) liikluskorraldus (piirata mõnedes linnaosades raskeveokite läbisõitu või kiirust, ülekäiguradade rajamine vastavalt nõudlusele, rohkem mõelda liikluse korraldamisel jalgratturitele, ühistranspordi sõidugraafikud on ebaratsionaalsed, invaliididel on ühistransporti ebamugav kasutada, busside istmed ja põrandad on katkised ja määrdunud, ühistranspordiliinid ei ühenda erinevaid linnaosaid jne); 2) teedehitus (vajadus välja ehitada kergliiklusteed, sõiduteede asfalteerimise vajadus, Ropka silla rajamise vajadus, Vabaduse autosilla mõttetus jne); 3) lastehoiu probleemid (lasteaiakohtade ning muude lastehoiuvõimaluste vähesus). Lisaks mainiti, et parke peaks rohkem hooldama, rekonstrueerima ja rajama, napib välistingimustes sportimisvõimalusi, rohkem peaks juurde looma laste ja noorte vaba aja sisustamise võimalusi, mänguväljakuid peaks juurde rajama, püsivad mõned heakorra küsimused, sotsiaalküsimused, arstiabi kättesaadavuse ja kvaliteedi probleemid vms.

Viimasena mainiti probleeme, mille teemad ei seostunud küsimustikus käsitletutega. Peamiselt kurdeti majanduslikult raske elu üle. Muret kurtsid just pensionärid, kelle sissetulekud on väikesed ning ei võimalda väärikalt vananeda.

Kokkuvõte

2008. aastal toimus ülelinnaline tartlaste rahulolu puudutav kordusuuring, mis oli oma järjestuselt neljas. Saadi üsna laiapõhjaline, erinevaid valdkondi puudutav informatsioon. Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada tartlaste rahulolu oma eluaseme ja selle lähiümbrusega, teenuste kättesaadavuse ja kvaliteediga ning võimalustega kaasa rääkida linnaarengu küsimustes. Lisaks käsitleti tartlaste elu-olu puudutavaid teemasid. Saadud tulemusi võrreldi 1998. ja 2003. aasta samanimelise uuringutulemustega.

Tartlaste keskmine leibkonna suurus oli 2,76 inimest, kus oli üks kuni kaks töötavat või üks mittetöötav liige. Lapsi oli veidi vähem kui pooltes leibkondades. Poolte leibkondade netosissetulek kuus oli 5 000 kuni 15 000 krooni. Peamised sissetulekute allikad olid palk, pension ning toetus, stipendium või abiraha. Tartlaste hinnangul oli nende majanduslik olukord aastatega tunduvalt paranenud ning ka oma tulevikku nähti majanduslanguse eel sotsiaal-majanduslikult kaitstuna ja kindlustatuna.

81% tartlastest töötas või õppis, neist 82% Tartus. Ülekaalukalt kõige enam töökohti oli Keskklinnas. Tartu maakonnas käidi tööl keskmiselt 12 kaugusel Tartust. Väljaspool Tartumaad populaarsemad töö- ja õppekohad asusid Tallinnas ja selle lähiümbruses. Keskmiselt töötas tartlane 38 tundi nädalas. Lisaks oma põhitegevusele töötas või õppis teisel kohal 18% tartlastest.

Igapäevaselt liiklesid tartlased tavaliselt jalgsi. Populaarsemad transpordivahendid olid auto ja ühistransport. Võrreldes 2003. aastaga on kasvanud autokasutajate osatähtsus. Autot kasutati eelkõige kiiruse ja mugavuse tõttu. Kuigi kesklinna kättesaadavus ühistranspordiga on aasta-aastalt paranenud, on tartlaste rahulolu ühistranspordi teenusega võrreldes 2003. aastaga langenud, kuid olles siiski kõrgem 1998. aasta rahulolu tasemest. Kõige enam häiris tartlasi bussiliikluse sagedus elukohas. Siit võib järeldada, et auto kasutamine igapäevasõitudel võib pigem kasvada kui kahaneda, kuna Tartus on töö- ja õppekohad kontsentreerunud üksikutesse keskustesse, lisaks luuakse juurde häid autoühendusi (Vabaduse autosild), teede ja liikluse olukord autojuhi seisukohast on parem kui jalgratturite seisukohast ning ühistransporditeenuses on mõningaid puudujääke.

Pooled tartlased elasid nõukogude perioodil ehitatud suutes paneel eramutes, kuigi 2/3 tartlastest eelistaks elada ühepereelamus. Tartlaste eluaseme suurus on veidi kasvanud, paranenud on ka varustatus olmemugavustega, seda eriti külma ja sooja vee ning pesemisvõimaluste osas. Tartlased olid oma elamistingimustega rahul. Keskmisest rahulolevamad olid Tähtvere ja Ihaste elanikud (Ihastes oli keskmisest suuremad elamispinnad, kuid varustatus olmemugavustega oli madal) ning rahulolematumad Karlova ja Supilinna elanikud, kus olid ka keskmisest kasinamad olmemugavused.

3/4 tartlastest elas endale või oma leibkonna liikmele kuuluval elamispinnal, kellest üle poolte oli selle endale ostnud või erastanud. Sarnaselt 2003. aasta küsitlustulemustele oli elamu haldajaks enamasti ühistu. Suurimad korteriühistute probleemid oli haldussuutlikkus, raha- ja remondiga seotud küsimused. 27% küsitletutest soovis korteriühistu probleemide lahendamisel Tartu linnavalitsuse toetust või abi, eelkõige majaümbruse asfalteerimisel ning autode parkimistingimuste parandamisel.

Perioodil 2003-2007 oli elukohta vahetanud 39% elanikest. Lähiaastatel soovis elukohta vahetada 40% tartlastest, kellest 2/3 plaanis vahetada elukohta Tartu piires ning 1/3 Tartust lahkuda.

Idealis eelistaksid tartlased elada uuemas, korterite arvu järgi väiksemas elamus, eraldatumas paigas, kus oleks kasutada ka tarbeaed. Eluruum võiks olla üldpinnalt ja tubade arvu poolest suurem ning kaugküttega. Linnaosa prestiižikus, naabrite jõukus ja rahvus olid tartlastele vähetahtsad. Elukohaks kõige sobivamad linnaosad olid Tammelinna ja Tähtvere ning kõige sobimatud Annelinna ja Ropka tööstuse.

Aasta-aastalt on Tartu elukeskkonna kvaliteet (eluasemete ja selle lähiümbruse seisukord, hooldus, tehnilise infrastruktuuri piisavus ning liikluse olukord) elanike hinnangul muutunud järjest paremaks. Tartlased olid rahulolevamad elamute välisilme, tänavavalgustuse ja rohealade olukorraga, kuid rahulolematud valdkondadega, mis puudutasid jalgratturite ja erivajadustega inimeste liiklemisvõimalusi. Rahulolu eluaseme kvaliteediga oli kõrgeim sarnaselt 2003. aastale Tähtveres ning halvim endiselt Jaamamõisas, Varikul ja Supilinnas.

Ligi pooltele tartlastele oli oma eluaseme lähiümbruses probleemiks „prügikastiinimesed” ning öösiti ringi liikuvad noortekambad, seda eriti Jaamamõisa ja Ülejõe elanikele. Lemmikloomadega seotud probleemidest märgiti kõige enam vastutustundetut koeraomanike käitumist, mis valmistab probleeme eelkõige Jaamamõisa, Annelinna ja Ihaste elanikele.

Kui vaadata erinevaid teenuseid Tartu linnas, siis üldiselt olid tartlased rohkem rahul nende valdkondadega, mis puudutasid postiteenindust, kultuurisündmusi, politsei ning perearsti tööd. Rahul oldi ka erinevate vaba aja veetmise võimalustega, õpetamise taseme ja tingimustega koolides, pensioni ja toetuste kättesaamise korraldusega. Rahulolematust põhjustasid erinevad tervishoiuteenused, sotsiaaltoetus ja lasteaiakoha saamise võimalused. Aastate jooksul ei ole rahulolu pingerida muutunud, st teatud teenused on Tartus aastaid olnud väga hästi korraldatud, mõned aga väga halvasti. Teenuste kättesaadavus (sh kaugus kodust) ja kvaliteet ei ole viimase viie aasta jooksul oluliselt paranenud, olles küll parem kui 1998. aastal. Samaselt 2003. aastale olid tunduvalt rahulolevamad mitmete teenuste kättesaadavuse ja kvaliteediga Tähtvere ja Keslinna elanikud, kuid rahulolematumad Jaamamõisa, Annelinna ja Raadi-Kruusamäe elanikud.

Samuti ei ole aastatega muutunud tartlaste hinnang Tartu linnavalitsuse tööle ega ka teadlikkus linnavalitsuse töödest-tegemistest. Tartlased hindasid Tartu linnavalitsuse tööd rahuldavaks ning võimalusi osaleda arengukavade ja planeeringute koostamisel ja menetlemisel halvaks. Tartu linnavalitsuse töid-tegemisi puudutava info kättesaadavuses ei ole samuti muutusi toimunud. Endiselt saadi infot peamiselt ajakirjandusest ja Tartu kodulehelt. Tartlaste hinnangute muutumatus võib olla ühiskonnas saavutatud stabiilsuse märk, kuid samas nõuab see ametnikelt rohkem pingutusi, et linnaelanikke senisest paremini teenindada ning neid rohkem linnaarengu temaatikasse kaasata.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Tartus on mõnus ja turvaline elu- ja töökeskkond, kus on mõeldud ka lastele ning noortele ning kus pakutakse piisavalt haridus- ja õppimisvõimalusi. Probleeme on küll erialase töö saamise võimalusega, kuid tartlaste hinnangul on aastatega selles vallas olukord muutunud paremaks.

Kasutatud materjalid

Ankeetküsitluse „Tartu ja tartlased 1998” andmebaas.

Ankeetküsitluse „Tartu ja tartlased 2003” andmebaas.

„Ankeetküsitluse Tartu ja tartlased 2003 tulemused”. Koostaja K. Kõivik. Tartu Linnavalitsus. Linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond. Tartu 2003.

Elanike rahulolu Tallinna linna avalike teenustega 2008. Tallinna Linnakantselei. Turu-Uuringute AS. Tallinn 2008.

„Säästev transpordipoliitika. Juhendmaterjal arengukavade ja planeeringute koostajatele”. 2004. Koostaja M. Jüssi. Eesti Roheline Liikumine.

Union of the Baltic Cities: Survey of Sustainable Development 2006 – City Report. Saadetud UBCLt 18.01.2008.

Lisa

TARTU JA TARTLASED 2008 KÜSIMUSTIK

Lugupeetud tartlane!

Tartu Linnavalitsuse ülesandel korraldab linnaplaneerimise ja maakorralduse osakond tartlaste seas küsitluse, mille eesmärgiks on teada saada linnaelanike rahulolu meid ümbritsevate eluvaldkondadega ja nendega seonduvatest probleemidest: eluase ja lähiümbrus, linn tervikuna, linna areng, elukohavahetused ning materiaalne ja sotsiaalne toimetulek. Saadud tulemusi kasutatakse teiste Euroopa linnadega võrreldavate näitajate ja Tartu arengukavade koostamisel ning Tartu muutmisel veelgi meeldivamaks ja paremaks elupaigaks.

Te sattusite meie valimisse juhuvaliku teel. Teie vastuseid ei seostata Teie isikuga, kogutud materjali kasutatakse ainult üldistatud kujul. Garanteerime, et Teie poolt täidetud ankeeti näevad ainult uuringus vahetult osalevad inimesed.

Vastamine ei ole raske, kui toimite siin kirja pandud näpunäidete järgi. Enamikul juhtudel on küsimuste all toodud võimalikud vastusevariandid ning Teil tuleb endale sobiva variandi ees olevale numbrile ring ümber tõmmata. Kui ükski pakutud variantidest ei sobi, palume õige vastus vabas vormis juurde kirjutada. Mõne küsimuse puhul palume Teil vastus ise kirjutada.

Pole midagi katki, kui juhtute vastates eksima. Tõmmake vale vastus maha ja märkige või kirjutage uus – õige vastus.

Tabelite täitmisel jälgige, et igal real oleks tingimata üks ring.

Uurimuse üldistest tulemustest on Teil võimalik teada saada ajakirjanduse kaudu ja lugeda Tartu linna koduleheküljel www.tartu.ee. Loodame väga, et küsitlus pakub Teile huvi ning Te olete nõus vastama küsimustele.

Ette tänades ja heale koostööle lootma jäädes
Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut, küsitluse läbiviija
Täiendav info telefonil 7 375 927 või e-posti aadressilt hans.dsiss@ut.ee

ELUASE

1. Eluaseme tüüp, milles praegu elate.

- 1 Ühepereelamu
- 2 Kaksik- või kahepereelamu
- 3 Ridaelamu
- 4 Vähem kui viie korrusega mitmekorteriline elamu
- 5 Viie või enamakorruselise paljukorteriline elamu
- 6 Ühiselamu

2. Eluaseme tüüp, milles eelistaksite elada.

- 1 Ühepereelamu
- 2 Kaksik- või kahepereelamu
- 3 Ridaelamu
- 4 Vähem kui viie korrusega mitmekorteriline elamu
- 5 Viie või enamakorruselise paljukorteriline elamu
- 6 Pole selget eelistust

3. Kellele kuulub Teie praegune eluase?

- 1 Teile või kellelegi Teie leibkonnast (leibkond tähendab inimesi, kes elavad ning majandavad koos)
- 2 Elamuühistule/hooneühistule
- 3 Muule eraisikule, firmale või organisatsioonile
- 4 Riigile või kohalikule omavalitsusele
- 5 Muu variant. Palun selgitage!

.....
.....

4. Kui eluruum kuulub Teie leibkonnale, siis kuidas Teie leibkond sai eluruumi omanikuks?

- 1 Ehtasime selle elamu/eluruumi ise
- 2 Ostsime selle elamu/eluruumi (lasime ehitada)
- 3 Saime selle elamu/eluruumi pärimise teel
- 4 Saime omanikuks erastamise käigus
- 5 Muu variant. Palun selgitage!

.....
.....

5. Millal on ehitatud see elamu, milles elate (mõeldud on valmimisaastat)?

1 Enne 1919	4 1961–1970	7 1991–2000	9 Pooleriolev ehitis
2 1919–1945	5 1971–1980	8 2001 ja hiljem	10 Ei tea
3 1946–1960	6 1981–1990		

6. Kas Teie korteris/elamus on ...

1 Kanalisatsioon	4 Vann või dušš
2 Külma vesi (veevärk)	5 Saun
3 Soe vesi	6 Vesiklosett

Palun märkige kõik olemasolev!

7 Kaugküte
8 Lokaalküte

7. Kui suur on Teie leibkonnale kuuluv eluase?

.....tuba

.....ruutmeetrit üldpinda

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

8. Kas olete rahul oma korteri/ elamu	<i>Üldse ei ole rahul</i>	<i>Üldiselt ei ole rahul</i>	<i>Ei rahul ega mitte-rahul</i>	<i>Üldiselt rahul</i>	<i>Väga rahul</i>	<i>Ei oska öelda</i>
A. Suurusega	1	2	3	4	5	6
B. Seisundiga	1	2	3	4	5	6
C. Olemasolevate mugavustega	1	2	3	4	5	6
D. Eluasemekulude suurusega (üüri/halduskulude ja kommunaalmaksete (va telefon) summaga)	1	2	3	4	5	6

9. Kas Te oma korteris/elamus viimase 5 aasta jooksul ...

- 1 Pole teinud üldse remonti
- 2 Olete teinud sanitaarremonti (tapeedivahetus, värvimine, jms)
- 3 Olete teinud ka kapitaalset remonti (seinte soojustamine, põrandavahetus, ümberehitused, akende-uste vahetus, elektrijuhtmestiku vahetus jms)

10. Kas viimase 5 aasta jooksul on elamus, kus Te elate, parandatud maja katust, välisilmet, trepikoda või tehtud midagi muud, mis on tõstnud Teie elumaja kvaliteeti?

1 Jah

2 Ei

11. Kas planeerite tulevikus (lähema 5 aasta jooksul)	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
A. Teha kapitaalset remonti oma elukohas (seinte soojustamine, põrandavahetus, ümberehitused, akende-uste vahetus, juhtmestiku või torude vahetus jms)	1	2
B. Teha sanitaarremonti oma elukohas (maalritööd, tapeedivahetus jms)	1	2

12. Kas võimaluse korral sooviksite oma elamistingimusi parandada

- 1 Samas korteris/elamus
- 2 Vahetades elukohta Tartu linnas
- 3 Vahetades elukohta väljapoole Tartut
- 4 Ei sooviks üldse parandada

13. Kas olete seoses viimaste aastate hindade tõusuga võtnud tarvitusele kokkuhoiumeetmeid järgmistes valdkondades?*Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!*

	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>	<i>Pole võimalust</i>
A. Vee tarbimine	1	2	3
B. Kütmine	1	2	3
C. Jäätmete tekkimine	1	2	3
D. Elektritarbimine	1	2	3
E. Telefonikõned	1	2	3

14. Kes haldab Teie elamut?

1 Teie ise 2 Ühistu 3 Haldusfirma 4 Keegi teine (kirjutage!) 5 Ei oska öelda

15. Kas Teie või keegi Teie leibkonna liikmetest on korteriühistu liige?

1 Jah 2 Ei → KÜSIMUS 18

16. Kui seoses korteriühistu tegevusega esineb mingeid probleeme, siis palun kirjeldage neid!

.....

17. Kas vajate korteriühistu tegevusega seotud probleemide lahendamisel Tartu Linnavalitsuse toetust või abi?

1 Jah Millises valdkonnas?

 2 Ei

LINN JA ELUASEME LÄHIÜMBRUS**18. Mis linnaosas Te elate?**

Vajadusel vaadake kaarti leheküljel 15.

1 Tähtvere	7 Kesklinna	13 Supilinna
2 Veeriku	8 Karlova	14 Ülejõe
3 Maarjamõisa	9 Variku	15 Jaamamõisa
4 Tammelinna	10 Ropka	16 Annelinna
5 Ränilinna	11 Ropka tööstuse	17 Ihaste
6 Vaksali	12 Raadi-Kruusamäe	

19. Ligikaudu mitu aastat olete elanud selles linnaosas? aastat 99 Sünnist alates

20. Mitu aastat olete elanud Tartus? aastat 99 Sünnist alates

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

21. Kas Te tunnete ennast ...	<i>Jah, kindlasti</i>	<i>Jah, vähesel määral</i>	<i>Ei</i>	<i>Ei oska öelda</i>
A. ... tartlasena	1	2	3	4
B. ... oma linnaosa elanikuna (annelinlasena, tammelinlasena jne)	1	2	3	4

22. Kas Teie või Teie naabripere lapse koolitee ja/või tee lasteaeda on ohutu?

1 Jah 2 Enam-vähem 3 Ei 4 Ei oska öelda

23. Kas olete rahul oma linnaosas järgmiste valdkondadega?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	Üldse ei ole rahul	Üldiselt ei ole rahul	Ei rahul ega mitte-rahul	Üldiselt rahul	Väga rahul	Ei oska öelda
A. Haljasalade ja parkide olukord	1	2	3	4	5	6
B. Haljasalade ja parkide piisavus	1	2	3	4	5	6
C. Emajõe kaldaalade olukord	1	2	3	4	5	6
D. Avalike alade olukord (kalmistud, supelrannad vms)	1	2	3	4	5	6
E. Lasteaedade õuealad	1	2	3	4	5	6
F. Elamute hooldamine	1	2	3	4	5	6
G. Elamute lähiümbruse hooldamine	1	2	3	4	5	6
H. Elamute välisilme olukord	1	2	3	4	5	6
I. Muude hoonete välisilme olukord	1	2	3	4	5	6
J. Tänavate hooldamine talvel	1	2	3	4	5	6
K. Tänavavalgustus	1	2	3	4	5	6
L. Sõiduteede olukord (magistraal-tänavad)	1	2	3	4	5	6
M. Kvartalisisteste teede olukord	1	2	3	4	5	6
N. Kõnniteede olukord	1	2	3	4	5	6
O. Jalgrattateede olukord	1	2	3	4	5	6
P. Jalgrattateede piisavus	1	2	3	4	5	6
Q. Liiklemisvõimalused erivajadustega inimestele (kaldteed)	1	2	3	4	5	6
R. Liikluse olukord (jalakäija seiskohast)	1	2	3	4	5	6
S. Liikluse olukord (autojuhi seiskohast)	1	2	3	4	5	6
T. Liikluse olukord (jalgratturi seiskohast)	1	2	3	4	5	6
U. Autode parkimise korraldus oma eluaseme läheduses	1	2	3	4	5	6

24. Kas Teile on oma linnaosas probleemiks

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	On suur probleem	On probleem	Ei ole probleem
A. Purjus inimesed	1	2	3
B. Narkomaanid	1	2	3
C. Kerjused	1	2	3
D. "Prügikastiinimesed"	1	2	3
E. Kodutud	1	2	3
F. Hulkuvad lapsed	1	2	3
G. Öösiti ringi liikuvad noortekambad	1	2	3
H. Hulkuvad loomad	1	2	3
I. Koeraomanike käitumine	1	2	3
J. Mõõdujatest hoovikoerte ärritajad	1	2	3
K. Ühiselu reegleid eiravad naabrid	1	2	3

25. Kas olete rahul järgmiste asutuste kaugusega elukohast?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	Üldse ei ole rahul	Üldiselt ei ole rahul	Ei rahul ega mitte-rahul	Üldiselt rahul	Väga rahul	See pole mulle tähtis
A. Kultuuriasutused	1	2	3	4	5	6
B. Puhke-, meelelahutuskohad	1	2	3	4	5	6
C. Spordiasutused, -hooned	1	2	3	4	5	6
D. Sotsiaalabi osakonna piirkonnakeskused	1	2	3	4	5	6
E. Päevakeskused	1	2	3	4	5	6
F. Perearstikeskused	1	2	3	4	5	6
G. Toidukauplused	1	2	3	4	5	6
H. Apteegid	1	2	3	4	5	6
I. Lasteaed	1	2	3	4	5	6
J. Kool	1	2	3	4	5	6
K. Huvialakoolid	1	2	3	4	5	6
L. Noortekeskused	1	2	3	4	5	6
M. Pangateenuste kättesaadavus	1	2	3	4	5	6

26. Kus järgmised asutused Teie arvates peaksid asuma?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	Kodu lähedal	Töökoha/õppeasutuse lähedal	Kesklinnas	Pole tähtis, kus	Ei vaja üldse
A. Puhke-, meelelahutuskohad	1	2	3	4	5
B. Spordiasutused, -hooned	1	2	3	4	5
C. Meditsiini-asutused	1	2	3	4	5
D. Sotsiaalabi osakonna piirkonnakeskused	1	2	3	4	5
E. Päevakeskused	1	2	3	4	5
F. Toidukauplus	1	2	3	4	5
G. Lasteaed	1	2	3	4	5
H. Kool	1	2	3	4	5
I. Huvialakoolid	1	2	3	4	5
J. Noortekeskused	1	2	3	4	5

27. Kas olete rahul ühistransporti puudutavate valdkondadega?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	Üldse ei ole rahul	Üldiselt ei ole rahul	Ei rahul ega mitte-rahul	Üldiselt rahul	Väga rahul	See pole mulle tähtis
A. Bussipeatuse kaugus elukohast	1	2	3	4	5	6
B. Bussiliikluse sagedus elukohas	1	2	3	4	5	6
C. Bussiühendus kesklinnaga	1	2	3	4	5	6
D. Bussi sisenemise võimalus (uste laius, astme kõrgus jne)	1	2	3	4	5	6
E. Info bussiliikluse kohta	1	2	3	4	5	6

28. Kui kaua Teil kulub umbes aega kiireima liinibussiga (kõige otsema marsruudiga) kesklinna sõitmiseks?

.....minutit 98 Elan kesklinnas 99 Ei tea

29. Kuidas Te hindate läbikäimist oma naabritega?

1 Ei käi läbi 2 Väga halb 3 Halb 4 Rahuldav 5 Hea 6 Väga hea

30. Kuidas hindate üldiselt läbikäimist oma linnaosa elanikega?

1 Ei käi läbi 2 Väga halb 3 Halb 4 Rahuldav 5 Hea 6 Väga hea

31. Kas Teie ise või mõni Teie perekonnast on viimase aasta jooksul kogenud

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	<i>Jah</i>	<i>Ei</i>
A. Vägiivalda kodus	1	2
B. Vägiivalda lasteaedades	1	2
C. Vägiivalda koolides	1	2
D. Vägiivalda oma linnaosas	1	2
E. Vägiivalda mujal Tartus	1	2
F. Sissemurdmist oma koju	1	2

32. Kas olete tajunud mingeid muutusi turvalisuses viimastel aastatel Tartus?

1 Jah Milliseid?

2 Ei

33. Linnaelanikel on mitmesuguseid probleeme, mille lahendamine (korraldamine) mõjutab paljude inimeste igapäevast elu. Kas olete rahul järgmiste eluvaldkondadega?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	<i>Üldse ei ole rahul</i>	<i>Üldiselt ei ole rahul</i>	<i>Ei rahul ega mitte-rahul</i>	<i>Üldiselt rahul</i>	<i>Väga rahul</i>	<i>Ei tea, see ei puuduta mind</i>
A. Lasteaiakoha saamise võimalus	1	2	3	4	5	6
B. Lastehoiu tingimused lasteasutuses	1	2	3	4	5	6
C. Üldised õppimistingimused koolis	1	2	3	4	5	6
D. Sobiva koolikoha saamise võimalus väljaspool teeninduspiirkonda	1	2	3	4	5	6
E. Õpetamise tase koolis	1	2	3	4	5	6
F. Huvitegevuse võimalused	1	2	3	4	5	6
G. Laste/noorte vaba aja sisustamise võimalused väljaspool kooli ja kodu	1	2	3	4	5	6
H. Õpilasnõustamise süsteem (psühholoogiline, sotsiaal-, karjäärinõustamine vms)	1	2	3	4	5	6
I. Informeeritus täiskasvanute koolitusvõimalustest	1	2	3	4	5	6
J. Täiskasvanute vaba aja sisustamise võimalused	1	2	3	4	5	6
K. Kultuuriteenused (teater, kino, kontserdid)	1	2	3	4	5	6

	<i>Üldse ei ole rahul</i>	<i>Üldiselt ei ole rahul</i>	<i>Ei rahul ega mitte-rahul</i>	<i>Üldiselt rahul</i>	<i>Väga rahul</i>	<i>Ei tea, see ei puuduta mind</i>
L. Muud kultuuriasutuste teenused (muuseumid, näitused vms)	1	2	3	4	5	6
M. Kultuurisündmuste tase	1	2	3	4	5	6
N. Vanurite kodune hooldus	1	2	3	4	5	6
O. Vanurite hooldus hooldekodudes	1	2	3	4	5	6
P. Puuetega inimeste vajaduste arvestamine	1	2	3	4	5	6
Q. Perearsti juurde pääsemine (järjekorrad jms)	1	2	3	4	5	6
R. Perearsti töö	1	2	3	4	5	6
S. Eriarstide juurde pääsemine (järjekorrad jms)	1	2	3	4	5	6
T. Haiglaravile saamise võimalus	1	2	3	4	5	6
U. Linna hambapolikliinikus proteeside tegemise võimalus	1	2	3	4	5	6
V. Narkomaania ja alkoholismi ravi	1	2	3	4	5	6
AA. Narkomaania ja alkoholismi rehabilitatsioon	1	2	3	4	5	6
AB. Täiskasvanute psühholoogilise nõustamise võimalused	1	2	3	4	5	6
AC. Koduõendusteenus	1	2	3	4	5	6
AD. Hooldusravi haiglas	1	2	3	4	5	6
AE. Siseruumides tervisesportimise võimalused	1	2	3	4	5	6
AF. Välitingimustes tervisesportimise võimalused	1	2	3	4	5	6
AG. Postiteenindus (ajalehtede ning kirjade kojutoimetamine)	1	2	3	4	5	6
AH. Pensioniameti poolt makstavate pensionite ja toetuste kättesaamise korraldus	1	2	3	4	5	6
AI. Sotsiaaltoetuste kättesaamise korraldus	1	2	3	4	5	6
AJ. Ühiskondliku korra kaitse (politsei tegevus jms)	1	2	3	4	5	6
AK. Muu oluline linnaelu valdkond (palun kirjutage!)	1	2	3	4	5	X
.....						
.....						

34. Kuidas on muutunud viimastel aastatel (umbes 5 aasta jooksul)*Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!*

	<i>Halvenenud</i>	<i>Sama</i>	<i>Paranenud</i>	<i>Ei tea</i>
A. Perearstiabi kvaliteet	1	2	3	4
B. Perearstiabi kättesaadavus	1	2	3	4
C. Haiglaravi ja ambulatoorse eriarstiabi kvaliteet	1	2	3	4
D. Haiglaravi kättesaadavus	1	2	3	4
E. Ambulatoorse eriarstiabi kättesaadavus	1	2	3	4
F. Võimalused (rahalisel mõttes) arstiabi saada	1	2	3	4

35. Kas Tartus toimub Teie arvates kultuurisündmusi*Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!*

	<i>Püisavalt</i>	<i>Ebapiisavalt</i>	<i>Ei oska öelda</i>
A. Lastele ja noortele	1	2	3
B. Kogu perele	1	2	3
C. Täiskasvanutele	1	2	3
D. Senioritele	1	2	3

36. Kas Te külastate Tartu kultuurisündmusi?

1 Jah, tihti 2 Jah, mõnikord 3 Väga harva 4 Ei, üldsegi mitte 5 Ei oska öelda

37. Palun loetlege need kultuuriasutused, mida Te kõige enam külastanud olete.

.....

.....

.....

.....

38. Kas olete kursis Tartu Linnavalitsuse poolt korraldatud järgnevate kampaaniatega?*Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!*

	<i>Ei</i>	<i>Pigem ei</i>	<i>Pigem jah</i>	<i>Jah</i>
A. Heade värvide linn	1	2	3	4
B. Piirdeaiad korda	1	2	3	4

39. Kuidas Te hindate neid kampaaniaid?

.....

.....

.....

.....

ELUKOHA VAHETUS

40. Kas Te olete viimase 5 aasta (2003–2007) jooksul vahetanud oma elukohta?

1 Jah

2 Ei → KÜSIMUS 43

41. Milliste piirkondade vahel Teie elukohavahetus toimus? Kui olete vahetanud elukohta enam kui ühe korra, siis märkige viimane elukohavahetus.

1 Sama linnaosa piires

2 Mõnest teisest linnaosast (palun märkige)

3 Maalt Tartusse

4 Mõnest teisest linnast Tartusse

5 Muu variant (palun kirjeldage!)
.....

42. Mis oli elukoha vahetuse põhjuseks (kui vaja, märkige mitu varianti)?

1 Eluasemega seotud (vajasite suuremat või väiksemat eluaset, rohkemate mugavustega vms)

2 Majanduslik olukord paranes

3 Majanduslik olukord halvenes

4 Olite sunnitud seda tegema, kuna üürileping lõppes või oli lõppemas

5 Töökoha vahetus

6 Õpingutega seotud põhjused (nii lõpetamine kui alustamine)

7 Leibkonna muutustega seotud põhjused (abiellumine, eraldi elama asumine jne)

8 Muud põhjused. Missugused?

43. Kui Teil oleks võimalus oma soovi järgi elukohta valida, siis kirjeldage palun, milline see peaks olema võrreldes praegusega.

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

<i>A. Linna keskusele</i>	1 Lähemal	2 Kaugemal	3 Sama kaugel	4 Kaugus pole oluline
	1 Suurem	2 Väiksem	3 Sama suur	4 Suurus pole oluline
<i>B. Üldpinnalt</i>	1 Suurem	2 Väiksem	3 Sama suur	4 Tubade arv pole oluline
<i>C. Tubade arvu järgi</i>	1 Puuküttega	2 Kaugküttega	3 Elektri- või gaasiküttega	4 Kütte liik pole oluline
<i>D. Kütteliigi poolest</i>	1 Rohkemate mugavustega	2 Vähemate mugavustega	3 Samade mugavustega	4 Mugavused pole tähtsad
<i>E. Mugavuste poolest</i>	1 Suurem	2 Väiksem	3 Sama	4 Korterite arv pole oluline
<i>F. Korterite arvu järgi</i>	1 Madalamal korrusel	2 Kõrgemal korrusel	3 Samal korrusel	4 Korrus pole oluline
<i>G. Kõrguse järgi</i>	1 Eraldatumas paigas	2 Vähem eraldatumas paigas	3 Eraldatus pole oluline	
<i>H. Privaatsuse järgi</i>	1 Lähemal	2 Kaugemal	3 Sama kaugel	4 Kaugus pole oluline
<i>I. Bussipeatusele</i>				

49. Mis on elukoha vahetuse põhjuseks (kui vaja, märkige mitu varianti)?

- 1 Soovite oma elamistingimusi parandada (vajate suuremat eluaset, rohkemate mugavustega vms)
 - 2 Soovite asuda elama odavamale elamispiinnale
 - 3 Soovite üürida eluaset
 - 4 Soovite osta või liisida eluaset
 - 5 Olete sunnitud seda tegema, kuna üürileping lõpeb või on lõppemas
 - 6 Töökoha vahetus
 - 7 Õpingutega seotud põhjused (nii lõpetamine kui alustamine)
 - 8 Leibkonna muutustega seotud põhjused (abiellumine, eraldi elama asumine jne)
 - 9 Muud põhjused. Palun lisage!
-

50. Millise eluruumi Te kavatsete endale muretseda?

- 1 Korter Tartus
- 2 Korter väljaspool Tartut
- 3 Ridaelamu või kaksikelamu boks Tartus
- 4 Ridaelamu või kaksikelamu boks väljaspool Tartut
- 5 Eramu Tartus
- 6 Eramu väljaspool Tartut
- 7 Muu eluruum Tartus. Täpsustage milline.....
- 8 Muu eluruum väljaspool Tartut

TÖÖ JA SOTSIAALNE TOIMETULEK

51. Kelle poole pöörduksite, kui vajate kas materiaalselt ja/või mittemateriaalselt abi (kui vaja, märkige mitu varianti)?

1 Mitte kellegi	4 Teiste lähemate sugulaste	7 Nõustajate, sotsiaal- või noorsootöötajate
2 Vanemate	5 Sõprade	8 Töökaaslaste
3 Laste	6 Naabrite	9 Kellegi teise.
- Kelle?.....
.....

52. Kas Teile tundub, et Teie tulevik on materiaalselt kindlustatud?

1 Jah, kindlasti	2 Enam-vähem	3 Ei	4 Ei oska vastata

53. Kas Teile tundub, et Teie tulevik on sotsiaalselt kaitstud?

1 Jah, kindlasti	2 Enam-vähem	3 Ei	4 Ei oska vastata

54. Kas Te õpite ja/või töötate? 1 Jah 2 Ei → KÜSIMUS 60

55. Kus asub Teie peamine töökoht (õppeasutus, kui õpite)?

- 1 Samas linnaosas, kus elate
- 2 Mõnes teises Tartu linnaosas. Millises?
- 3 Tartu maakonnas. Kui kaugel elukohast? km Kus?.....
- 4 Mujal Eestis. Kui kaugel elukohast? km Kus?
- 5 On muutuva asukohaga
- 6 Välismaal

56. Kui Te töötate, siis mitu tundi nädalas Te sellel töökohal tavaliselt töötate?

.....tundi

57. Kas Te töötate ja/või õpite lisaks veel kusagil? 1 Jah 2 Ei → KÜSIMUS 60

58. Kus asub Teie teine töökoht/õppeasutus?

- 1 Samas linnaosas (või ka töötan kodus?)
- 2 Mõnes teises Tartu linnaosas. Millises?
- 3 Tartu maakonnas. Kus?
- 4 Mujal Eestis. Kus?
- 5 On muutuva asukohaga
- 6 Välismaal

59. Kui Te töötate, siis mitu tundi nädalas Te töötate teises töökohas? tundi

60. Kirjutage, palun, oma tavalise tööpäeva käikude kava. Üks käik tähendab liikumist algpunktist sihtpunkti, st üht suunda. Märkida üksnes olulised käigud.

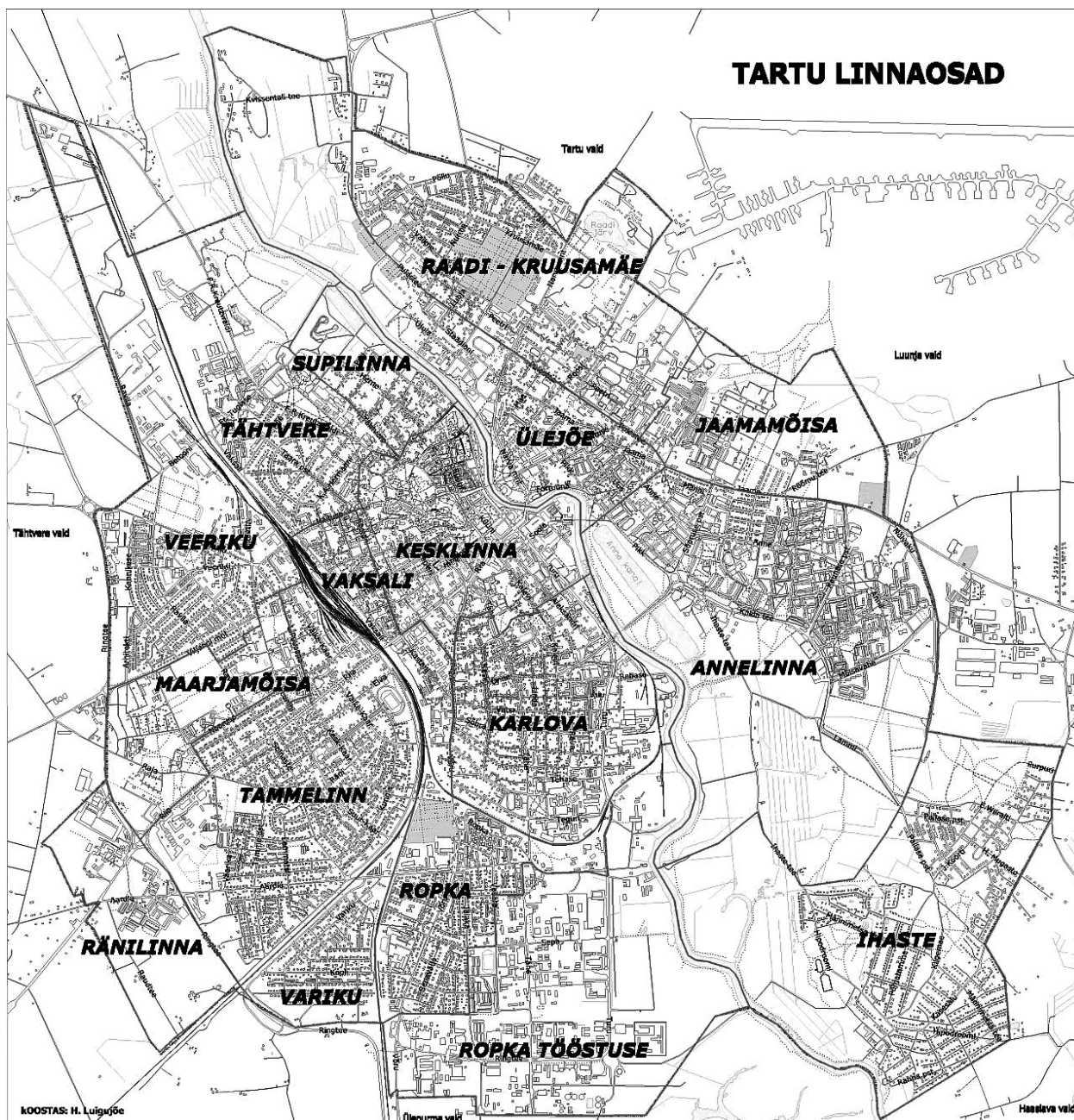
Käigu nr	Alguspunkt (linnaosa nr, vt nimekirja ja kaarti)	Liikumise alguse kellaeg	Sihtpunkt (linnaosa nr, vt nimekirja ja kaarti)	Sihtpunkti jõudmise kellaeg	Liikumise eesmärk (nr) 1 Lasteaeda minek 2 Kooli minek 3 Tööle minek 4 Puhkamise (teatri külastus vms) 5 Poes käimine 6 Seltskondlik suhtlemine 7 Muud isiklikud käigud 8 Kojuminek	Liikumise viis/ sõiduvahend (nr) 1 Jalgsi 2 Jalgratas 3 Mootorratas või mopeed 4 Isiklik auto (autojuhina) 5 Isiklik auto (kaassõitjana) 6 Takso 7 Ühistransport 8 Isikliku auto ja ühistranspordi kasutamine ühe käigu tegemisel
1						
2						
3						
4						
5						
9						
7						
8						

Linnaosad

1 Tähtvere	7 Keslinna	13 Supilinna
2 Veeriku	8 Karlova	14 Ülejõe
3 Maarjamõisa	9 Variku	15 Jaamamõisa
4 Tammelinna	10 Ropka	16 Annelinna
5 Ränilinna	11 Ropka tööstuse	17 Ihaste
6 Vaksali	12 Raadi-Kruusamäe	

61. Nendel, kes märkisid liiklusvahendiks “isiklik auto” või “isikliku auto ja ühistranspordi kasutamine ühe käigu tegemisel”, palun märkida auto parkimise koht, autos olevate inimeste arv ja auto kasutamise põhjus.

Käigu nr eelmisest tabelist	Parkimisplats: 1 Eraparkla 2 Ühiskondlik parkla (tasuline) 3 Tasuline parkimine 4 Tasuta parkimine	Reisijate arv: 1 Ainult juht 2 Juht ja üks kaassõitja 3 Juht ja rohkem kui üks kaassõitja	Valiku põhjus (max 2 põhjust): 1 Kiirem 2 Mugavam 3 Odavam 4 Alternatiivi puudumine (vastuvõetava transpordi puudumine) 5 Ebasoodsad ilmastikutingimused 6 Muu (palun täpsustada)

62. Kui liigute Tartu linnas bussiga, siis mis liiki piletit põhiliselt kasutate?

- 1 Üksikpilet eelmüügist
- 2 Üksikpilet eelmüügist õpilasele, üliõpilasele
- 3 Komplekt kümme üksikpiletit (€ a 10 krooni)
- 4 Kuupäeva pilet
- 5 Tunnipilet
- 6 Kümne päeva pilet
- 7 Kümne päeva pilet õpilasele, üliõpilasele, alla 65 aasta vanusele riikliku vanaduspensioni saajale, raske puudega isikule
- 8 Kolmekümne päeva pilet
- 9 Kolmekümne päeva pilet õpilasele, üliõpilasele, alla 65 aasta vanusele riikliku vanaduspensioni saajale, raske puudega isikule
- 10 Üheksakümne päeva pilet
- 11 ID-pilet

63. Kui tihti Te kasutate internetti?

- 1 Iga päev
2 2–3 korda nädalas
3 Harvemini kui 2–3 korda nädalas
4 Ei kasuta üldse → KÜSIMUS 66

64. Kas Te kasutate internetti (kui vaja, märkida mitu varianti).

- 1 Kodus
2 Koolis
3 Töökohas
4 Avalikes interneti punktides
5 Mujal (palun kirjutage!)
.....
.....

65. Kas Te olete kunagi kasutanud internetti mõnel allpool toodud eesmärgil?

Märkige palun igas tabeli reas üks vastusevariant ringiga!

	<i>Jah, tihti</i>	<i>Jah, mõnikord</i>	<i>Väga harva</i>	<i>Ei, üldsegi mitte</i>
A. Riigiasutuste kohta info saamiseks/suhtlemiseks	1	2	3	4
B. Tartu linnavalitsuse kohta info saamiseks/suhtlemiseks	1	2	3	4
C. Turismiinfo leidmiseks	1	2	3	4
D. Kultuurisündmuste info leidmiseks	1	2	3	4

TARTU LINNA ARENG

66. Millised valdkonnad peaksid Teie arvates kujunema Tartus eelisarendatavateks (valida võib mitu varianti) ?

- 1 Tootmine
2 Meelelahutus
3 Kaubandus
4 Sotsiaalsfäär
5 Meditsiin
6 Haridus/teadus
7 Transport
8 Keskkonnakaitse
9 Turism
10 Sport
11 Teenindus
12 Kultuur
13 Muu (palun kirjutage!)
.....
.....

67. Kuidas hindate Tartu Linnavalitsuse tööd?

- 1 Väga halb
2 Halb
3 Rahuldav
4 Hea
5 Väga hea
6 Ei oska öelda

Palun põhjendage oma vastust

.....
.....

68. Kas Te saate piisavalt informatsiooni Tartu Linnavalitsuse töö kohta?

- 1 Piisavalt
2 Ebapiisavalt
3 Ei oska öelda

69. Millistest allikatest Te saate informatsiooni Tartu Linnavalitsuse töö kohta? (valida võib mitu varianti)?

- 1 Ajakirjandus
2 Linnavalitsuse trükised
3 Tartu kodulehekülg www.tartu.ee
4 Linnavalitsuse infopunkt (sh infotelefon)
5 Linnavalitsuse osakonnad
6 Teiste inimeste käest
7 Mujalt (palun kirjutage!)
.....
.....

86. Millised on Teie leibkonna sissetulekute allikad? Märkige kõik hetkel toimivad allikad!

- 1 Palk, töötasu
- 2 Ettevõtjatulu
- 3 Omanditulu, sissetulekud kapitalilt (rendi(üüri)tulud, dividendid, intressid)
- 4 Pension
- 5 Toetused, stipendiumid, abirahad
- 6 Riigi või omavalitsuse hooldusasutuse-poolne ülalpidamine
- 7 Teiste isikute ülalpidamisel
- 8 Laenud, hoiukapitali vähendamine, laekumised vara müügist
- 9 Isiklik abimajapidamine
- 10 Muud allikad

87. Kas Teie majanduslik olukord on viimaste aastatega (umbes 5 aasta jooksul)

- 1 Tunduvalt paranenud
- 2 Veidi paranenud
- 3 Samaks jäänud
- 4 Veidi halvenenud
- 5 Tunduvalt halvenenud
- 6 Ei oska hinnata

88. Kui Teil on arvamusi või kommentaare seoses küsimustikus käsitletud teemadega, siis oleme tänulikud, kui Te need siia kirjutate.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Täname Teid!